

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Prop. 66 S

(2016–2017)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Samtykke til ratifikasjon av Europarådets
konvensjon av 11. mai 2011 om forebygging og
bekjempelse av vold mot kvinner og vold
i nære relasjoner

Innhold

1	Innledning	5	3.8	Internasjonalt samarbeid (konvensjonen kapittel VIII)	23
2	Nærmere om de enkelte bestemmelser i konvensjonen	6	3.9	Konvensjonens avsluttende bestemmelser: Overvåkingsmekanisme, forholdet til andre internasjonale avtaler, konvensjonsendringer, sluttbestemmelser (konvensjonen kapittel IX, X, XI, XII og tillegget)	24
3	Gjennomføringen av konvensjonen i Norge	14			
3.1	Konvensjonens innledende bestemmelser: Formål, definisjoner, likestilling og ikke-diskriminering, generelle forpliktelser (konvensjonen kapittel I)	14	4	Økonomiske og administrative konsekvenser	24
3.2	Helhetlig politikk og data-innsamling (konvensjonen kapittel II)	15	5	Konklusjon og tilråding	24
3.3	Forebygging (konvensjonen kapittel III)	16		Forslag til vedtak om samtykke til ratifikasjon av Europarådets konvensjon av 11. mai 2011 om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner	25
3.4	Beskyttelse og støtte (konvensjonen kapittel IV)	16			
3.5	Materiell rett (konvensjonen kapittel V)	18			
3.6	Etterforskning, straffe- forfølgning, prosesslovgivning og beskyttelsestiltak (konvensjonen kapittel VI)	20			
3.7	Migrasjon og asyl (konvensjonen kapittel VII)	21			
				Vedlegg	
			1	Europarådets konvensjon om forebygging og motarbeiding av vald mot kvinner og vald i nære relasjonar	26

Prop. 66 S

(2016–2017)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Samtykke til ratifikasjon av Europarådets konvensjon av 11. mai 2011 om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner

*Tilråding fra Utenriksdepartementet 17. mars 2017,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Innledning

Europarådets ministerkomité vedtok 7. april 2011 en konvensjon om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner (CETS 210). Konvensjonen ble åpnet for undertegning 11. mai 2011 i Istanbul. Formålet med konvensjonen er å forebygge og bekjempe alle former for vold mot kvinner og vold i nære relasjoner, å beskytte rettighetene til kvinner som er utsatt for slike overgrep og å fremme nasjonalt og internasjonalt samarbeid mot overgrep. Konvensjonen skal fremme likestilling mellom kvinner og menn, og bidra til å fjerne diskriminering av kvinner. For å sikre en effektiv gjennomføring av konvensjonens bestemmelser, gir konvensjonen anvisning på opprettelse av en egen overvåkingsmekanisme.

Arbeidsgruppen som fremforhandlet konvensjonen var nedsatt av Europarådet, og startet sitt arbeid i april 2009. Norge var representert under hele prosessen. Norge undertegnet konvensjonen 7. juli 2011. Konvensjonen trådte i kraft 1. august 2014, da ti stater hadde ratifisert den. Per 3. mars 2017 har 22 stater ratifisert konvensjonen, mens ytterligere 22 stater har undertegnet, men ikke ratifisert den.

Arbeidet med spørsmålet om norsk ratifikasjon har vært ledet av Justis- og beredskapsdepartementet. Berørte departementer har vært trukket inn i arbeidet med proposisjonen til Stortinget.

Flere av bestemmelsene i konvensjonen pålegger partene å sikre at visse handlinger er straffbare. På undertegningstidspunktet ble det lagt til grunn at norsk rett i hovedsak oppfylte disse forpliktelsene, men at det kunne være nødvendig med enkelte lovendringer. Ved lov 17. juni 2016 nr. 53 ble de nødvendige endringene gjennomført i straffeloven, jf. Prop. 42 L (2015–2016) Endringer i straffeloven og straffeprosessloven (personforfølgelse, forberedelse til tvangsekteskap mv.). Lovendringene innebærer at norsk rett oppfyller konvensjonens forpliktelser fullt ut.

Som varslet i Prop. 42 L (2015–2016) punkt 2.3 side 7 fremmes med dette en proposisjon om samtykke til ratifikasjon av konvensjonen. Konvensjonen antas å være en sak av særlig stor viktighet slik at Stortingets samtykke til ratifikasjon er nødvendig i medhold av Grunnloven § 26, annet ledd.

Konvensjonen i engelsk originaltekst med oversettelse til norsk følger som trykt vedlegg til proposisjonen.

2 Nærmere om de enkelte bestemmelser i konvensjonen

Kapittel I Formål, definisjoner, likestilling og ikke-diskriminering, generelle forpliktelser

I *fortalen* uttrykker partene sitt felles mål, som er å bidra til å bekjempe vold mot kvinner og vold i nære relasjoner. Partene anerkjenner blant annet at kvinner oftere enn menn er utsatt for alvorlig kjønnsbasert vold og at dette kan utgjøre et brudd på menneskerettighetene og en alvorlig hindring for å oppnå likestilling mellom kvinner og menn.

Artikkel 1 angir konvensjonens formål, som er å beskytte kvinner mot alle former for vold og forebygge, påtale og bekjempe alle former for vold mot kvinner og vold i nære relasjoner. Konvensjonen skal medvirke til å avskaffe alle former for diskriminering av kvinner og fremme reell likestilling mellom kvinner og menn, også ved å styrke kvinners stilling. Den har som formål å utforme et helhetlig rammeverk, en politikk og tiltak for å gi vern og hjelp til alle som er offer for vold mot kvinner og vold i nære relasjoner. Videre har konvensjonen som formål å fremme internasjonalt samarbeid mot overgrep. For å sikre en effektiv gjennomføring av konvensjonens bestemmelser, gir konvensjonen anvisning på opprettelse av en egen overvåkingsmekanisme.

Artikkel 2 angir konvensjonens anvendelsesområde og fastslår at konvensjonen gjelder alle former for vold mot kvinner, herunder vold i nære relasjoner, som i uforholdsmessig stor grad rammer kvinner (nr. 1). Partene oppmuntres til å anvende konvensjonens bestemmelser overfor alle som er ofre for vold i nære relasjoner (nr. 2). Konvensjonen gjelder i fredstid og i situasjoner med væpnet konflikt (nr. 3).

Artikkel 3 inneholder definisjoner av kjernebegrepene i konvensjonen; vold mot kvinner, vold i nære relasjoner, kjønn, kjønnsbasert vold mot kvinner, offer og kvinner. Som kvinner omfattes også jenter som er under 18 år.

Artikkel 4 gjelder retten til å leve et liv uten vold og prinsippet om ikke-diskriminering. Artikkel 4 pålegger partene å iverksette tiltak for å fremme og beskytte alles rett, ikke minst kvinners, til å leve uten vold i den private og i den offentlige sfære (nr. 1). Partene skal iverksette tiltak for å motvirke diskriminering (nr. 2). Konvensjonens bestemmelser skal gjennomføres uten diskriminering (nr. 3). Særlige tiltak som er nødvendige for å forebygge og beskytte kvinner mot kjønnsbasert vold skal ikke regnes som diskriminering etter konvensjonen (nr. 4).

Artikkel 5 omhandler prinsipper for statlige forpliktelser, herunder krav til aktsomhet. Artikkel 5 nr. 1 fastsetter at partene skal avstå fra alle voldshandlinger mot kvinner og sørge for at offentlige tjenstepersoner mv. opptrer i samsvar med denne plikten. Videre skal partene ifølge nr. 2 utvise aktsomhet med sikte på å hindre, etterforske, straffe og gi erstatning for voldshandlinger som faller inn under konvensjonen og er utøvd av ikke-statlige aktører.

Artikkel 6 fastslår at partene skal ta hensyn til betydningen av kjønn ved gjennomføring av og evaluering av konsekvensene av konvensjonens bestemmelser, og fremme likestilling mellom kvinner og menn og styrking av kvinners stilling.

Kapittel II Helhetlig politikk og datainnsamling

Artikkel 7 krever at tiltak mot vold som er omfattet av konvensjonen, skal være basert på en helhetlig, koordinert og integrert tilnærming.

Artikkel 8 bestemmer at partene skal sette av tilstrekkelige økonomiske og menneskelige ressurser til gjennomføring av tiltak og programmer for å forebygge og bekjempe alle former for vold omfattet av konvensjonen, inkludert arbeid utført av ikke-statlige organisasjoner og sivilsamfunnet.

Artikkel 9 bestemmer at partene skal tilrettelegge for at ikke-statlige organisasjoner og det sivile samfunnet kan delta i arbeidet med å bekjempe vold mot kvinner og at partene skal etablere et effektivt samarbeid med disse. Artikkel 9 pålegger partene å anerkjenne, oppmuntre og støtte arbeidet med bekjempelse av vold mot kvinner som gjøres av frivillige organisasjoner, og opprette et effektivt samarbeid med disse organisasjonene.

Artikkel 10 gjelder nasjonale samordnings- og samarbeidstiltak. Artikkel 10 nr. 1 fastsetter at partene skal utpeke eller opprette ett eller flere offisielle organer med ansvar for koordinering, gjennomføring, overvåking og evaluering av politikk og tiltak som blir satt i verk med sikte på å forebygge og motarbeide alle former for vold som dekkes av konvensjonen. Organet skal få informasjon om tiltak som blir satt i verk etter kapittel VIII i konvensjonen (nr. 2), og skal kunne kommunisere direkte med og styrke forholdet til tilsvarende organer i andre stater som er part i konvensjonen (nr. 3).

Artikkel 11 omhandler datainnsamling og forskning. Artikkel 11 nr. 1 forplikter partene til å samle inn relevante statistiske data om og støtte forskning på alle former for vold omfattet av konvensjonen. Nr. 2 fastsetter at partene skal søke å

gjennomføre regelmessige, populasjonsbaserte undersøkelser med sikte på å fastslå utbredelsen av og tendensene i alle former for vold omfattet av konvensjonen. Partene skal gi opplysninger innhentet i samsvar med bestemmelsen til ekspertgruppen nevnt i artikkel 66 i konvensjonen (nr. 3), og sørge for at informasjonen er offentlig tilgjengelig (nr. 4).

Kapittel III Forebygging

Artikkel 12 fastsetter enkelte generelle forpliktelser for partene. De skal treffe nødvendige tiltak for å fremme endringer i de sosiale og kulturelle atferdsmønstrene til kvinner og menn med sikte på å utrydde fordommer, skikker, tradisjoner og all annen praksis som bygger på en forestilling om at kvinner er underlegne, eller på stereotype manns- og kvinneroller (nr. 1). Partene skal videre treffe nødvendige tiltak for å forebygge alle former for vold som omfattes av konvensjonen, fra enhver fysisk eller juridisk person (nr. 2). Alle tiltak som settes i verk i samsvar med kapitlet, skal omhandle og ta høyde for særlige behov hos personer som på grunn av spesielle omstendigheter er blitt sårbare, og skal sette menneskerettighetene til alle ofre i sentrum (nr. 3). Partene skal iverksette de nødvendige tiltak for å oppmuntre alle medlemmer av samfunnet, og særlig gutter og menn, til å medvirke aktivt i arbeidet med å forebygge alle former for vold som omfattes av konvensjonen (nr. 4). Videre skal partene sørge for at kultur, skikker, religion, tradisjon eller såkalt «ære» ikke skal kunne legitimere voldshandlinger omfattet av konvensjonen (nr. 5). Endelig skal partene sette i verk nødvendige tiltak for å fremme programmer og aktiviteter som styrker kvinners stilling (nr. 6).

Artikkel 13 gjelder informasjonsarbeid og holdningskampanjer. Artikkel 13 nr. 1 fastsetter at partene regelmessig og på alle nivåer skal fremme eller gjennomføre holdningsskapende kampanjer eller program, også i samarbeid med nasjonale menneskerettsinstitusjoner og likestillingsorganer, det sivile samfunnet og frivillige organisasjoner, særlig kvinneorganisasjoner. Dette skal øke bevisstheten og forståelsen i allmenheten av de forskjellige utslagene av alle former for vold omfattet av konvensjonen, hvilke konsekvenser de har for barn og behovet for å hindre slik vold. Det følger av nr. 2 at partene skal sørge for bred informasjon til allmenheten om hvilke tiltak som er tilgjengelige for å hindre slike voldshandlinger som omfattes av konvensjonen.

Artikkel 14 pålegger partene å tilrettelegge for integrering av temaer relatert til vold mot kvinner

i læreplaner. Artikkel 14 nr. 1 bestemmer at partene, der det er formålstjenlig, skal innta i læreplaner alderstilpasset læremateriell om spørsmål som likestilling mellom kvinner og menn, ikke-stereotype kjønnsroller, gjensidig respekt, ikke-voldelig konfliktløsning i mellommenneskelige forhold, kjønnsavhengig vold mot kvinner og retten til personlig integritet. Partene skal videre (nr. 2) iverksette tiltak for å fremme prinsippene som nevnt i nr. 1, i forbindelse med uformelle utdanningstilbud og innen idrett, kultur- og fritidstilbud så vel som i media.

Artikkel 15 pålegger partene å tilrettelegge for opplæring av profesjonelle aktører. Artikkel 15 nr. 1 fastslår at partene skal sørge for eller styrke egnet opplæring for fagpersoner som har å gjøre med ofre eller gjerningspersoner for alle slags voldshandlinger som er omfattet av konvensjonen. Opplæringen skal omfatte blant annet forebygging og oppdagelse av slik vold, likestilling mellom kvinner og menn og ofres behov og rettigheter. Partene skal ifølge nr. 2 oppmuntre til at opplæringen i nr. 1 skjer i samarbeid mellom flere organer for å muliggjøre en helhetlig og egnet håndtering av henvisninger i tilfeller som er omfattet av konvensjonen.

Artikkel 16 gjelder opplæring og behandling av personer som har utøvd vold i nære relasjoner og seksuell vold. Artikkel 16 nr. 1 pålegger partene å treffe nødvendige tiltak for å opprette eller støtte programmer rettet mot å lære utøvere av vold i nære relasjoner å ta i bruk ikke-voldelig atferd i mellommenneskelige forhold, med sikte på å hindre ytterlige vold og endre voldelige atferdsmønstre. Videre skal partene (nr. 2) treffe nødvendige tiltak for å opprette eller støtte behandlingsprogram rettet mot å hindre over gripe, særlig seksualforbrytere, i å forgripe seg på nytt. Det følger av nr. 3 at partene, når de setter i verk tiltakene nevnt i nr. 1 og 2, skal sikre at sikkerheten, støtten og menneskerettighetene til ofrene blir prioritert, og at programmene opprettes og iverksettes i nært samråd med spesialiserte støttetilbud for ofrene.

Artikkel 17 gjelder tilrettelegging for at privat sektor og mediene kan delta i arbeidet med å forebygge vold mot kvinner. Artikkel 17 nr. 1 fastslår at partene skal oppmuntre det private næringslivet, informasjons- og kommunikasjonsteknologisektoren og media, med tilbørlig respekt for ytringsfriheten og deres selvstendighet, til å delta i utarbeidelsen og iverksettelsen av politikk, og til å fastsette retningslinjer og selvregulerende standarder for å forebygge vold mot kvinner og øke respekten for deres verdighet. Partene skal videre

(nr. 2), i samarbeid med aktører fra det private næringslivet, utvikle og fremme barns, foreldres og læreres evne til å håndtere et informasjons- og kommunikasjonsmiljø som gir tilgang til fornødnende innhold av seksuell eller voldelig art som kan være skadelig.

Kapittel IV Vern og støtte

Artiklene 18–22 etablerer prinsipper for beskyttelse og bistand til ofre.

Artikkel 18 nr. 1 bestemmer at partene skal treffe nødvendige tiltak for å verne alle ofre mot ytterligere voldshandlinger. Partene skal videre (nr. 2) sikre et effektivt samarbeid mellom alle relevante statlige etater, blant annet domstoler, offentlig påtalemyndighet, rettshåndhevelsesorganer, lokale og regionale myndigheter og frivillige organisasjoner, i arbeidet med å verne og støtte ofre for og vitner til alle former for vold omfattet av konvensjonen. Etter nr. 3 skal partene sikre at tiltak som blir satt i verk etter kapitlet skal bygge på et kjønnsperspektiv i forståelsen av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner, og fokusere på menneskerettighetene og sikkerheten til offeret; bygge på en integrert tilnærming som tar hensyn til forholdet mellom offer, voldsutøver, barn og deres utvidede sosiale miljø; ta sikte på å unngå sekundær viktimisering; ta sikte på en styrket stilling og økonomisk selvstendighet for kvinnelige volds ofre; åpne for samlokalisering av tjenester som gir vern og støtte, når det er formålstjenlig; og ivareta de særskilte behovene hos sårbare personer, inkludert barn som er ofre, og gjøre dem tilgjengelig for dem. Etter nr. 4 skal tjenestetilbudet ikke avhenge av at offeret er villig til å anmelde eller vitne mot en voldsutøver. Etter nr. 5 skal partene treffe formålstjenlige tiltak for å gi konsulært og annet vern og støtte til sine borgere, og til andre ofre som har rett til slikt vern, i samsvar med sine forpliktelser etter folkeretten.

Artikkel 19 pålegger partene å treffe nødvendige tiltak for å sikre at ofre mottar adekvat informasjon til rett tid om hvilke støttetjenester og juridiske tiltak som er tilgjengelige for dem, på et språk de forstår.

Artikkel 20 nr. 1 fastslår at partene skal treffe nødvendige tiltak for å sikre at ofre får tilgang til tjenester som hjelper dem å restituere seg etter volden. Disse tiltakene bør om nødvendig omfatte tjenester som juridisk og psykologisk rådgivning, økonomisk hjelp, husrom, utdanning, opplæring og hjelp til å finne arbeid. Etter nr. 2 skal partene treffe nødvendige tiltak for å sikre at ofre får tilgang til helsetjenester og sosiale tjenester, at tje-

nestene har tilstrekkelige ressurser og at fagfolk får opplæring i å hjelpe ofre og henvise dem til de rette instansene.

Artikkel 21 pålegger partene å sikre at ofre får informasjon om og tilgang til gjeldende regionale og internasjonale ordninger for individuelle og kollektive klager. Partene skal fremme ofres tilgang til følsom og velinformert hjelp med fremsettelsen av slike klager.

Artikkel 22 nr. 1 fastsetter at partene skal treffe nødvendige tiltak for tilbud om eller tilrettelegging av støttetjenester som kan ytes med en gang eller på kort eller lang sikt, og som har tilfredsstillende geografisk spredning, til alle ofre som har vært utsatt for voldshandlinger omfattet av konvensjonen. I følge nr. 2 skal partene tilby eller legge til rette for spesialiserte støttetjenester for alle kvinnelige volds ofre og deres barn.

Artiklene 23–25 pålegger partene å opprette krisesentre, døgnåpen og gratis hjelpelinje over telefon samt særskilte mottakssentre for ofre for seksuell vold.

Artikkel 23 fastslår at partene skal treffe nødvendige tiltak for å opprette et tilstrekkelig antall formålstjenlige og lett tilgjengelige krisesentre som kan gi trygge husrom til ofre, særlig kvinner og deres barn, og hjelpe dem på en proaktiv måte.

Artikkel 24 pålegger partene å treffe nødvendige tiltak for å opprette landsdekkende, gratis hjelpetelefoner som er åpne døgnet rundt alle uke dager, og som kan gi råd til de som tar kontakt, enten konfidensielt eller anonymt, i forbindelse med alle former for vold omfattet av konvensjonen.

Artikkel 25 forplikter partene til å treffe nødvendige tiltak for å opprette et tilstrekkelig antall lett tilgjengelige mottakssentre for ofre for voldtekt eller seksuell vold, der de kan få medisinsk og rettsmedisinsk undersøkelse, krisehjelp og rådgivning.

Artikkel 26 omhandler støttetiltak for barn som er vitne til vold. Artikkel 26 nr. 1 fastslår at partene skal treffe nødvendige tiltak for at det i tilbudet om tjenester som gir vern og støtte til ofre, blir tatt hensyn til rettighetene og behovene til barn som har vært vitne til alle former for vold som er omfattet av konvensjonen. Tiltak som settes i verk etter artikkelen, skal ifølge nr. 2 omfatte alderstilpasset psykososial rådgivning for barn som har vært vitne til alle former for vold som er omfattet av konvensjonen, og skal ta tilbørlig hensyn til hva som er best for barnet.

Artikkel 27 gjelder rapportering av vold og mistanke om vold. Artikkelen fastsetter at partene skal treffe nødvendige tiltak for å oppmuntre alle som har vært vitne til en voldshandling omfattet

av konvensjonen, eller som har rimelig grunn til å tro at en slik handling kan bli utført, eller at det kan fryktes flere voldshandlinger, til å melde fra om dette til kompetente organisasjoner eller myndigheter.

Artikkel 28 omhandler forholdet mellom rapportering om alvorlig vold og enkelte profesjoners taushetsplikt. Artikkelen pålegger partene å treffe nødvendige tiltak for å sikre at bestemmelser i intern rett om taushetsplikt for visse yrkesgrupper ikke er til hinder for at disse, når forholdene tilsier det, melder fra til kompetente organisasjoner eller myndigheter, dersom de har god grunn til å tro at det er utøvd en alvorlig voldshandling som er omfattet av konvensjonen og det er grunn til frykt for flere slike alvorlige voldshandlinger.

Kapittel V Materiell rett

Artikkel 29 gjelder tilgang til sivile rettsmidler for ofre. *Artikkel 29* nr. 1 fastslår at partene skal treffe nødvendige tiltak for å gi ofre adgang til tilfredsstillende sivile rettsmidler mot voldsutøveren. Partene skal videre (nr. 2) treffe nødvendige tiltak for å gi ofre adgang til, i samsvar med generelle folkerettslige prinsipper, tilfredsstillende sivile rettsmidler mot statlige myndigheter som ikke har oppfylt sin plikt til å sette i verk nødvendige forebyggende tiltak eller vernetiltak innenfor rammen av sin kompetanse.

Artikkel 30 omhandler erstatning for ofre. *Artikkel 30* nr. 1 fastsetter at partene skal treffe nødvendige tiltak for å sikre at offeret har rett til å kreve erstatning fra voldsutøveren for en handling som er fastsatt som straffbar etter konvensjonen. I følge nr. 2 skal den som er påført alvorlig personskade eller svekket helse, tilkjennes tilfredsstillende erstatning fra staten, i den grad skaden ikke dekkes av andre, slik som voldsutøveren, forsikringer eller statlig finansierte helse- og sosialtjenester. Dette er ikke til hinder for at partene kan kreve regress fra voldsutøveren for tilkjent erstatning, så lenge det blir tatt tilbørlig hensyn til offerets sikkerhet. Det følger av nr. 3 at tiltak som blir satt i verk etter nr. 2 skal sikre at det blir gitt erstatning innen rimelig tid.

Artikkel 31 fastslår at partene skal sørge for at tilfeller av vold som omfattes av konvensjonen blir tatt hensyn til i spørsmål om foreldreansvar og samværsrett. *Artikkel 31* nr. 1 pålegger partene å treffe nødvendige tiltak for å sikre at voldshandlinger som er omfattet av konvensjonen, blir tatt hensyn til ved avgjørelser om omsorg og samværsrett for barn. Partene skal i henhold til nr. 2 treffe nødvendige tiltak for å sikre at utøvelse av samværs-

rett eller omsorgsrett ikke setter rettighetene og sikkerheten til offeret eller barna i fare.

Artikkel 32 gir regler om de sivilrettslige konsekvensene av tvangsekteskap. Artikkelen forplikter partene til å treffe nødvendige tiltak for å sikre at ekteskap som er inngått med tvang, kan kjønes ugyldige, annulleres eller oppløses uten urimelig økonomisk eller administrativ byrde for offeret.

Artiklene 33–41 pålegger partene å sikre at nærmere angitte handlinger er kriminalisert. Dette omfatter psykisk vold, personforfølgelse, fysisk vold, seksuell vold og voldtekt, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, tvungen abort og tvungen sterilisering. Videre pålegges partene å sikre at seksuell trakassering møtes med sanksjoner.

Artikkel 33 fastslår at partene skal treffe nødvendige tiltak for å sikre kriminalisering av forsettlig alvorlig svekkelse av en persons psykiske integritet gjennom vold eller trusler.

Artikkel 34 pålegger partene å treffe nødvendige tiltak for å sikre kriminalisering av forsettlig gjentatt truende atferd rettet mot en annen person, som får ham eller henne til å frykte for sin sikkerhet.

Artikkel 35 forplikter partene til å kriminalisere forsettlig fysisk vold mot en annen person.

Artikkel 36 nr. 1 pålegger partene å kriminalisere følgende forsettlige atferd: vaginal, anal eller oral penetrering av seksuell art av en annens kropp uten samtykke, med enhver kroppsdel eller gjenstand (bokstav a), andre seksuelle handlinger med en person uten samtykke (bokstav b) og det å få en annen person til å utføre seksuelle handlinger med en tredjeperson uten samtykke (bokstav c).

Artikkel 37 nr. 1 fastslår at partene skal treffe nødvendige tiltak for å sikre kriminalisering av det å forsettlig tvinge en voksen eller et barn til å inngå ekteskap. Etter nr. 2 plikter partene å treffe nødvendige tiltak for å sikre kriminalisering av det å forsettlig forlede en voksen eller et barn til å reise til territoriet til en annen stat enn den han eller hun er bosatt i, med formål om å tvinge denne voksne eller barnet til å inngå ekteskap.

Artikkel 38 fastsetter at partene skal treffe tiltak for å sikre kriminalisering av følgende forsettlige atferd: å skjære bort, sy sammen eller på annen måte lemleste hele eller deler av en kvinnes ytre kjønnslepper, indre kjønnslepper eller klitoris (bokstav a), å tvinge eller fremskaffe en kvinne til å underkaste seg en handling som nevnt i bokstav a (bokstav b), eller å oppmuntre, tvinge eller fremskaffe en jente til å underkaste seg en handling som nevnt i bokstav a (bokstav c).

Artikkel 39 forplikter partene til å treffe nødvendige tiltak for å sikre kriminalisering av følgende forsettlig atferd: å utføre en abort på en kvinne uten at hun har gitt informert samtykke på forhånd (bokstav a) og å utføre et kirurgisk inngrep som har som formål eller virkning å gjøre slutt på en kvinnes evne til naturlig reproduksjon, uten at hun på forhånd har gitt informert samtykke eller har forstått prosedyren (bokstav b).

Artikkel 40 pålegger partene å treffe nødvendige tiltak for å sikre at enhver form for uønsket verbal, ikke-verbal eller fysisk atferd av seksuell art som har som formål eller virkning å krenke en persons verdighet, særlig når atferden skaper et truende, fiendtlig, fornedrende, ydmykende eller ubehagelig miljø, er gjenstand for strafferettslig eller annen rettslig sanksjon.

Artikkel 41 nr. 1 fastslår at partene skal treffe nødvendige tiltak for å fastsette at forsettlig medvirkning til en handling som skal gjøres straffbar etter artikkel 33, 34, 35, 36, 37, 38 bokstav a og 39 i konvensjonen, er en straffbar handling. Etter nr. 2 skal partene treffe nødvendige tiltak for å fastsette at forsettlig forsøk på å utføre en handling som skal gjøres straffbar etter artikkel 35, 36, 37, 38 bokstav a og 39 i konvensjonen, også er en straffbar handling.

Artikkel 42 fastslår at kultur, tradisjon, religion og ære ikke skal være straffrihetsgrunner. Artikkel 42 nr. 1 forplikter partene til å treffe nødvendige tiltak for å sikre at kultur, skikker, religion, tradisjon eller såkalt «ære» ikke kan brukes til å rettferdiggjøre en voldshandling som er omfattet av konvensjonen i straffesaker som innledes etter at en slik handling er utført. Dette gjelder særlig påstander om at offeret har brutt kulturelle, religiøse, sosiale eller tradisjonelle normer eller skikker som skal sikre passende atferd. Partene skal i henhold til nr. 2 treffe nødvendige tiltak for å sikre at den som får et barn til å utføre en slik handling som nevnt i nr. 1, ikke får redusert sitt strafferettslige ansvar for de utførte handlingene.

Artikkel 43 fastslår at straffebestemmelsene skal gjelde uavhengig av hva slags relasjon det er mellom offer og gjerningsperson.

Artikkel 44 inneholder regler om jurisdiksjon. Partene skal etter nr. 1 treffe nødvendige tiltak for å etablere jurisdiksjon over enhver straffbar handling etter konvensjonen når handlingen er utført på deres territorium (bokstav a), om bord i et skip som seiler under deres flagg (bokstav b), om bord i et luftfartøy som er registrert etter deres lover (bokstav c), av en av deres borgere (bokstav d) eller av en person som til vanlig bor på deres territorium (bokstav e).

I henhold til artikkel 44 nr. 2 skal partene anstrenge seg for å treffe nødvendige tiltak for å etablere jurisdiksjon over enhver straffbar handling etter konvensjonen når handlingen er utført mot en av deres borgere eller en person som til vanlig bor på deres territorium. I følge artikkel 44 nr. 4 skal partene, ved strafforfølging av handlinger som er fastsatt som straffbare etter artikkel 36, 37, 38 og 39 i konvensjonen, sikre at jurisdiksjon med hensyn til nr. 1 bokstav d og e ikke forutsetter anmeldelse fra fornærmede eller at det er tatt ut siktelse i staten som handlingen var utført i.

Etter artikkel 44 nr. 3 skal partene ved strafforfølging av handlinger som er fastsatt som straffbare etter artikkel 36, 37, 38 og 39 i konvensjonen, treffe nødvendige tiltak for å sikre at deres jurisdiksjon etter artikkel 44 nr. 1 bokstav d og e ikke er betinget av at handlingene er straffbare (dobbelt straffbarhet) på territoriet der de ble utført.

Etter artikkel 44 nr. 5 skal partene treffe nødvendige tiltak for å etablere jurisdiksjon over straffbare handlinger etter konvensjonen i tilfeller der en påstått voldsutøver oppholder seg på deres territorium og vedkommende på grunn av sin nasjonalitet ikke utleveres til en annen part.

Artikkel 44 nr. 6 bestemmer at når mer enn én part gjør krav på jurisdiksjon over en påstått handling som er fastsatt som straffbar etter konvensjonen, skal de involverte partene, når det er hensiktsmessig, rådføre seg med hverandre med sikte på å avgjøre hvilken jurisdiksjon som er mest formålstjenlig for strafforfølgingen.

Artikkel 44 nr. 7 fastslår at konvensjonen ikke utelukker strafferettslig jurisdiksjon som en part utøver i samsvar med sin interne rett, med forbehold for generelle folkerettslige regler.

Artikkel 45 nr. 1 fastsetter at partene skal treffe nødvendige tiltak for å sikre at straffbare handlinger etter konvensjonen kan straffes med effektive, forholdsmessige og avskrekkende straffereaksjoner, avhengig av alvorlighetsgrad. Disse straffereaksjonene skal, i den utstrekning den enkelte part bestemmer, omfatte frihetsstraff som kan gi grunnlag for utlevering.

Etter artikkel 45 nr. 2 kan partene vedta andre tiltak overfor gjerningspersoner, slik som overvåking av eller tilsyn med domfelte, eller tap av foreldrerett, dersom barnets beste, som kan omfatte offerets sikkerhet, ikke kan garanteres på noen annen måte.

Artikkel 46 gjelder straffskjerpene omstendigheter. Artikkel 46 forplikter partene til å treffe nødvendige tiltak for å sikre at følgende omstendigheter, i samsvar med relevante bestemmelser i intern

rett, kan vurderes som skjerpende ved utmåling av straff for straffbare handlinger etter konvensjonen, i den grad de ikke allerede er en del av den straffbare handlingen:

- a. den straffbare handlingen ble utført mot en tidligere eller nåværende ektefelle eller partner etter intern rett, av et familiemedlem, en person som bor sammen med offeret eller en person som har misbrukt stillingen sin;
- b. den straffbare handlingen, eller relaterte handlinger, ble utført gjentatte ganger;
- c. den straffbare handlingen ble utført mot en person som var sårbar på grunn av særlige omstendigheter;
- d. den straffbare handlingen ble utført mot et barn eller mens et barn var til stede;
- e. den straffbare handlingen ble utført av to eller flere personer i fellesskap;
- f. det ble utført svært grov vold i forkant av eller under den straffbare handlingen;
- g. den straffbare handlingen ble utført med bruk eller trussel om bruk av et våpen;
- h. den straffbare handlingen har påført offeret alvorlig fysisk eller psykisk skade;
- i. voldsutøveren er tidligere straffedømt for lignende straffbare handlinger.

Artikkel 47 bestemmer at partene ved reaksjonsfastsettelsen skal kunne ta i betraktning rettskraftige dommer avsagt av andre konvensjonsstater om straffbare handlinger etter konvensjonen.

Artikkel 48 pålegger partene å forby obligatoriske alternative konfliktløsningsmekanismer. Den fastsetter også at gjerningspersonens evne til å ivareta sine økonomiske forpliktelser overfor offeret skal tas i betraktning dersom bot blir ilagt. *Artikkel 48* nr. 1 fastslår at partene skal treffe nødvendige tiltak for å forby obligatorisk utenrettslig tvisteløsning, inkludert meklings og forlik, i forbindelse med alle former for vold som er omfattet av konvensjonen. Etter nr. 2 skal partene treffe nødvendige tiltak for å sikre at det blir tatt tilbørlig hensyn til voldsutøverens evne til å oppfylle sine økonomiske forpliktelser overfor offeret dersom vedkommende dømmes til en bøtestraff.

Kapittel VI Etterforskning, påtale, prosesslov og vernetiltak

Artikkel 49 inneholder generelle prinsipper for etterforskning og straffeforfølgning av saker som gjelder straffbare handlinger etter konvensjonen. *Artikkel 49* nr. 1 fastsetter at partene skal treffe nødvendige tiltak for å sikre at etterforskning og rettsforfølgning i forbindelse med alle former for

vold som er omfattet av konvensjonen blir gjennomført uten opphold, samtidig som det blir tatt hensyn til offerets rettigheter på alle trinn i straffeforfølgningen. Etter nr. 2 skal partene, i samsvar med grunnleggende menneskerettighetsprinsipper og ut fra en kjønnsbasert forståelse av vold, treffe nødvendige tiltak for å sikre effektiv etterforskning og straffeforfølgning av straffbare handlinger etter konvensjonen.

Artikkel 50 gjelder generelle tiltak for å beskytte og bistå ofre på alle stadier av etterforskningen og straffeforfølgningen. *Artikkel 50* nr. 1 fastslår at partene skal treffe nødvendige tiltak for å sikre at de ansvarlige rettshåndhevelsesorganene reagerer raskt på alle former for vold som er omfattet av konvensjonen, ved å gi ofre tilstrekkelig og umiddelbart vern. Partene skal etter nr. 2 treffe nødvendige tiltak for å sikre at de ansvarlige rettshåndhevelsesorganene raskt og på egnet måte går inn i arbeidet med å forebygge og gi vern mot alle former for vold som er omfattet av konvensjonen, blant annet ved bruk av forebyggende operative tiltak og innhenting av bevis.

Artikkel 51 gjelder risikovurdering og risikohåndtering. *Artikkel 51* nr. 1 bestemmer at partene skal treffe nødvendige tiltak for å sikre at alle relevante myndigheter gjennomfører en vurdering av faren for dødelig utgang, av hvor alvorlig situasjonen er og risikoen for gjentatt vold, med sikte på å håndtere risikoen og om nødvendig sørge for samordnet trygghet og støtte. Partene skal videre (nr. 2) treffe nødvendige tiltak for å sørge for at vurderingen nevnt i nr. 1 på alle trinn i etterforskningen og i bruken av beskyttelsestiltak tar forsvarlig hensyn til det at personer som utøver voldshandlinger som er omfattet av denne konvensjonen har eller har tilgang til skytevåpen.

Artiklene 52–53 gjelder besøks- og kontaktforbud. *Artikkel 52* fastsetter at partene skal treffe nødvendige tiltak for å sikre at vedkommende myndighet, i situasjoner med overhengende fare, kan pålegge en person som utøver vold i nære relasjoner å forlate boligen til offeret eller den risikoutsatte personen i et tilstrekkelig langt tidsrom, og forby voldsutøveren å gå inn i boligen til eller kontakte offeret eller den risikoutsatte personen. Tiltak som blir satt i verk etter denne artikkelen skal prioritere sikkerheten til ofre eller de risikoutsatte personene.

Artikkel 53 nr. 1 pålegger partene å treffe nødvendige tiltak for å sikre at egnede pålegg om besøks- eller kontaktforbud er tilgjengelig for ofre for alle former for vold som er omfattet av konvensjonen. Etter nr. 2 skal partene treffe nødvendige tiltak for å sikre at besøks- eller kontaktforbud etter

nr. 1 er tilgjengelig for umiddelbar beskyttelse og uten unødige økonomiske eller administrative byrder for offeret; blir gitt for en spesifisert periode eller inntil det blir endret eller opphevet; blir gitt *ex parte* med umiddelbar virkning om nødvendig; er tilgjengelig uavhengig av, eller i tillegg til, andre rettslige skritt; og kan brukes under senere rettsforfølgelse. Partene skal ifølge nr. 3 treffe nødvendige tiltak for å sikre at brudd på besøks- eller kontaktforbud etter nr. 1 skal omfattes av effektive, forholdsmessige og avskrekkende strafferettslige eller andre rettslige sanksjoner.

Artikkel 54 gjelder bevisføring i saker om seksuell vold. Artikkelen fastsetter at partene skal treffe nødvendige tiltak for å sikre at bevismateriale i sivile saker eller straffesaker som er knyttet til offerets seksuelle historie og atferd, bare skal tillates når det er relevant og nødvendig.

Artikkel 55 pålegger partene å sikre at etterforskning eller rettsforfølgning av straffbare handlinger etter konvensjonen ikke forutsetter en anmeldelse fra offeret, og at rettsforfølgningen kan fortsette selv om offeret har trukket tilbake sin forklaring eller anmeldelse. Artikkelen gjelder også assistanse og støtte til ofre under etterforskning og iretteføring. Artikkel 55 nr. 1 forplikter partene til å sikre at etterforskning eller straffeforfølgning av handlinger som er fastsatt som straffbare etter artikkel 35, 36, 37, 38 og 39 i konvensjonen, ikke ene og alene skal være avhengig av anmeldelse eller klage inngitt av et offer dersom handlingen helt eller delvis ble utført på deres territorium, og at rettergangen kan fortsette selv om offeret trekker tilbake forklaringen eller klagen.

Artikkel 56 har bestemmelser om tiltak for å beskytte ofres interesser under etterforskning og iretteføring. Artikkel 56 nr. 1 fastslår at partene skal treffe nødvendige tiltak for å beskytte ofrenes rettigheter og interesser, inkludert deres særlige behov som vitner, på alle trinn av etterforskning og rettergangen, og særlig ved å

- beskytte ofrene og deres familier mot trusler, gjengjeldelse og nye overgrep (bokstav a)
- sikre at ofrene blir informert, i det minste i tilfeller der de og familien kan være i fare, når voldsutøveren rømmer eller blir midlertidig eller varig løslatt (bokstav b)
- informere ofrene, på de vilkår som gjelder i intern rett, om hvilke rettigheter de har, hvilke tjenester som står til deres rådighet og hvordan anmeldelsen deres blir fulgt opp, og om siktelsen, den generelle fremdriften i etterforskningen og rettergangen samt offerets rolle i dem, i tillegg til om sakens utfall (bokstav c)

- sette ofrene i stand til – på en måte som kan forenes med prosessreglene i intern rett – å bli hørt, legge frem bevis og få sine syn, behov og interesser fremlagt og vurdert, enten direkte eller gjennom et mellomledd (bokstav d)
- yte egnet bistand til ofrene slik at deres rettigheter og interesser kan bli fremlagt og tatt hensyn til (bokstav e)
- sikre at det kan treffes tiltak for å verne om offerets privatliv og omdømme (bokstav f)
- sikre at kontakt mellom offer og voldsutøver i rettslokalene og hos politiet kan unngås når det er mulig (bokstav g)
- skaffe uavhengig og kompetent tolk til ofrene når ofrene er part i saken eller når de vitner (bokstav h)
- sette ofrene i stand til å vitne i rettslokalet, etter reglene i intern rett, uten selv å være til stede, eller i det minste uten at den tiltalte voldsutøveren er til stede, særlig gjennom bruk av egnet kommunikasjonsteknologi når dette er tilgjengelig (bokstav i).

Etter nr. 2 skal barn som er offer og barn som er vitne til vold mot kvinner og vold i nære relasjoner, om nødvendig ha spesielle beskyttelsestiltak der det blir tatt hensyn til hva som er til barnets beste.

Artikkel 57 gjelder rett til rettslig bistand for ofre. Artikkelen bestemmer at partene skal sørge for at offeret har rett til juridisk bistand og fri rettshjelp på de vilkårene som gjelder etter intern rett.

Artikkel 58 gjelder foreldelse. Artikkelen forplikter partene til å treffe nødvendige tiltak for å sikre at foreldelsesfristen for å innlede rettsforfølgning i forbindelse med handlingene som er fastsatt som straffbare etter artikkel 36, 37, 38 og 39 i konvensjonen, skal løpe for en tid som er tilstrekkelig og står i forhold til handlingens alvor, for at rettsforfølgning effektivt skal kunne innledes etter at offeret har blitt myndig.

Kapittel VII Migrasjon og asyl

Artikkel 59 gjelder oppholdstillatelse. *Artikkel 59* nr. 1 pålegger partene å treffe tiltak som er nødvendige for å sikre at et offer etter søknad får selvstendig oppholdstillatelse dersom ekteskapet eller forholdet blir oppløst og situasjonen er svært vanskelig. Dette skal gjelde uansett hvor lenge ekteskapet eller forholdet har vart. Vilråene for å gi selvstendig tillatelse og tidsrommet det skal gjelde for fastsettes i intern rett.

Artikkel 60 inneholder bestemmelser om asylbehandling. Artikkel 60 nr. 1 og 2 pålegger partene å treffe nødvendige tiltak for å sikre at kjønnsbasert vold mot kvinner kan anerkjennes som forfølgelse, og gi grunnlag for subsidiær beskyttelse. I tillegg skal hver enkelt konvensjonsgrunn bli tolket ut i fra et kjønnsperspektiv. Etter nr. 3 pålegges partene å utvikle kjønns-sensitive mottaksprosedyrer og støttetjenester for asylsøkere, i tillegg til kjønnsensitive retningslinjer og prosedyrer for behandling av asylsøknader.

Artikkel 61 pålegger partene å treffe nødvendige tiltak for å respektere prinsippet om absolutt vern mot utsendelse (non-refoulement) i samsvar med gjeldende plikter etter folkeretten. Partene skal på samme måte sikre at ofre for vold mot kvinner som har behov for vern, uansett oppholdsstatus, ikke under noen omstendigheter skal returneres til et land der kvinnens liv kan være i fare eller der hun kan bli utsatt for tortur eller umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff.

Kapittel VIII Internasjonalt samarbeid

Artiklene 62–64 gjelder generelle prinsipper og tiltak i forbindelse med internasjonalt samarbeid. Artikkel 62 nr. 1 fastslår at partene i størst mulig utstrekning skal samarbeide med hverandre i samsvar med konvensjonens bestemmelser og gjennom anvendelse av relevante internasjonale og regionale instrumenter om samarbeid i sivile saker og straffesaker, ordninger som er inngått på grunnlag av ensartet eller gjensidig lovgivning og interne lover, for det formål å forebygge, bekjempe og påtale alle former for vold omfattet av konvensjonen (bokstav a); gi vern og assistanse til ofre (bokstav b); etterforske eller straffeforfølge straffbare handlinger etter konvensjonen (bokstav c); og håndheve relevante sivil- og strafferettslige dommer avsagt av partenes rettsmyndigheter, inkludert besøks- eller kontaktforbud (bokstav d).

Artikkel 63 fastsetter at når en part, ut fra den informasjonen som er tilgjengelig, har rimelig grunn til å tro at en person er utsatt for en direkte risiko for å bli offer for slike voldshandlinger som er omhandlet i artiklene 36, 37, 38 og 39 i konvensjonen på territoriet til en annen part, blir den parten som har denne informasjonen oppmuntret til å oversende den uten opphold til sistnevnte part for det formål å sikre at egnede vernetiltak blir satt i verk. Der det er relevant, skal denne informasjo-

nen omfatte opplysninger om eksisterende vernebestemmelser til det beste for den risikoutsatte personen.

Artikkel 64 nr. 1 bestemmer at den anmodede part straks skal informere den anmodende part om det endelige resultatet av tiltak som blir satt i verk etter kapitlet. Den anmodede part skal også straks informere den anmodende part om omstendigheter som gjør det umulig å gjennomføre det ønskede tiltaket eller som vil kunne forsinke det vesentlig. Etter nr. 2 kan en part, innenfor rammen av sin interne rett og uten forutgående forespørsel, oversende til en annen part informasjon som er innhentet i forbindelse med sin egen etterforskning, når parten vurderer det slik at å gi denne informasjonen kan hjelpe mottakerparten med å hindre straffbare handlinger etter konvensjonen eller innlede eller gjennomføre etterforskning eller straffeforfølging av slike handlinger, eller at det kan føre til en forespørsel om samarbeid fra den aktuelle parten etter kapitlet. Etter nr. 3 skal en part som mottar informasjon i samsvar med nr. 2 legge informasjonen frem for rett myndighet, slik at det kan tas rettslige skritt dersom de blir vurdert som riktige, eller slik at det kan tas hensyn til informasjonen i relevante sivile og strafferettslige saker.

Artikkel 65 gjelder databeskyttelse. Artikkelen inneholder bl.a. bestemmelser om registrering og lagring av opplysninger om sedelighetsdømte.

Kapittel IX Overvåkningsmekanisme

Artikkel 66 etablerer en ekspertkomité og en statspartskomité og regulerer komiteenes kompetanse mv. Ekspertkomiteen (GREVIO) skal overvåke partenes gjennomføring av konvensjonen. GREVIO skal være sammensatt av minst ti og opp til 15 medlemmer. Medlemmene skal velges etter visse retningslinjer. GREVIO skal beslutte sin egen forretningsorden.

Artikkel 67 etablerer partskomiteen, som skal være sammensatt av representanter fra konvensjonspartene. Partskomiteen skal velge medlemmene i GREVIO.

Artikkel 68 og 69 fastsetter at partene på basis av et spørreskjema utarbeidet av GREVIO, skal sende Europarådets generalsekretær en rapport om lovgivningsmessige og andre tiltak for å gjennomføre konvensjonen m.v.

Artikkel 70 omhandler de nasjonale parlamenters deltakelse i overvåkningen av etterlevelsen av konvensjonen.

Kapittel X Forholdet til andre internasjonale avtaler

Artikkel 71 fastslår at konvensjonen ikke berører forpliktelser i henhold til andre folkerettslige instrumenter som partene er bundet av.

Kapittel XI Endringer i konvensjonen

Artikkel 72 gir regler om prosedyren for endringer i konvensjonsteksten.

Kapittel XII Sluttbestemmelser

Artikkel 73 omhandler forholdet til nasjonale og internasjonale regler som gir et bedre vern enn konvensjonen.

Artikkel 74 inneholder bestemmelser om tvisteløsning ved uenighet om fortolkningen av konvensjonen.

Artikkel 75 inneholder regler om undertegning og ikrafttredelse. Konvensjonen er gjenstand for etterfølgende ratifikasjon eller godkjenning. Den vil tre i kraft på den første dag i den måned som følger etter utløpet av en periode på tre måneder etter at minst ti stater har sluttet seg til, herunder minst åtte parter i Europarådet.

Artikkel 76 regulerer tiltredelse til konvensjonen for stater som ikke er medlemmer av Europarådet.

Artikkel 77 gir regler om territorial anvendelse/begrensning av konvensjonens bestemmelser.

Artiklene 78–79 slår fast at det ikke er mulig å ta forbehold mot konvensjonens bestemmelser unntatt der dette er særlig spesifisert.

Artiklene 80–81 gir regler om oppsigelse av konvensjonen og om meddelelser.

Tillegget er et supplement til artikkel 66 og gir regler om immunitet og privilegier for medlemmer av ekspertkomiteen ved eventuelle landbesøk i medlemsstatene. Et slikt landbesøk kan foretas i forbindelse med at ekspertkomiteen undersøker om en medlemsstat oppfyller konvensjonsforpliktelsene, jf. artikkel 66 nr. 7. Reglene om immunitet og privilegier innebærer blant annet at norske myndigheter ikke vil kunne arrestere et medlem eller visitere eller beslaglegge vedkommendes personlige bagasje under landbesøk i Norge. Det kan heller ikke iverksettes rettslig prosess mot et medlem av ekspertkomiteen på grunnlag av handlinger eller ytringer fremsatt som ledd i vedkommendes oppdrag for ekspertkomiteen.

3 Gjennomføringen av konvensjonen i Norge

3.1 Konvensjonens innledende bestemmelser: Formål, definisjoner, likestilling og ikke-diskriminering, generelle forpliktelser (konvensjonen kapittel I)

Når det gjelder gjennomføringen av konvensjonens innledende bestemmelser i artikkel 1–4, om konvensjonens formål og grunnleggende rettigheter, likestilling og ikke-diskriminering, har regjeringen som overordnet mål at alle skal ha like muligheter og frihet til å treffe egne valg, uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne eller seksuell orientering.

Retten til å ikke bli diskriminert på grunn av kjønn er en menneskerettighet nedfelt i en rekke konvensjoner. Norge ratifiserte FNs konvensjon om avskaffelse av alle former for diskriminering av kvinner i 1981. Tilleggsprotokollen til konvensjonen ble ratifisert i 2002. Konvensjonen ble i 2009 tatt inn i menneskerettsloven. Den gjelder dermed som norsk lov og skal ved motstrid gå foran bestemmelser i annen lovgivning.

Nasjonal diskrimineringslovgivning er det viktigste hjelpemiddelet for å gjennomføre disse forpliktelsene. Likestillingsloven forbyr diskriminering på grunn av kjønn. Loven har også forbud mot trakassering, herunder seksuell trakassering. Lovens formål er å fremme likestilling uavhengig av kjønn. Likestilling innebærer likeverd, like muligheter og rettigheter, tilgjengelighet og tilrettelegging. Loven tar særlig sikte på å bedre kvinners stilling. I tillegg til forbud mot diskriminering og trakassering, har likestillingsloven og diskrimineringslovene bestemmelser som gir blant andre offentlige myndigheter plikt til å arbeide aktivt for å fremme likestilling og motvirke diskriminering. Likestillings- og diskrimineringsombudet fører tilsyn med og medvirker til at loven gjennomføres. En person som mener seg diskriminert kan bringe saker inn for ombudet. Saker som er behandlet av ombudet, kan bringes inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda til ny behandling.

Regjeringen tar sikte på å fremme forslag om en ny felles likestillings- og diskrimineringslov våren 2017. Forslaget innebærer en sammenslåing av likestillingsloven, diskrimineringsloven om etnisitet, religion og livssyn, diskrimineringsloven om seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk og diskriminerings- og tilgjengelighetsloven. I høringsnotatet om ny felles likestillings- og diskrimineringslov som ble sendt på

høring høsten 2015, ble det blant annet foreslått at det skal komme klart frem av loven at sammensatt diskriminering er forbudt, det vil si diskriminering på grunn av kombinasjoner av ulike diskrimineringsgrunnlag. Selv om det ikke følger uttrykkelig av dagens lov, er sammensatt diskriminering imidlertid også ulovlig etter dagens regler.

Vold og mishandling i nære relasjoner er straffbart. Norge har sluttet seg til en rekke internasjonale avtaler som forplikter staten til å beskytte egne borgere mot vold, overgrep og annen inhuman behandling. Det er i tillegg iverksatt opplæringstiltak i politiet for å sikre kunnskap og kompetanse om voldshandlinger som særlig rammer kvinner. Det er blant annet etablert en egen koordinatorfunksjon for vold i nære relasjoner i hvert politidistrikt. I flere distrikter er det også etablert egne familievoldsgrupper.

Regjeringen la høsten 2015 frem en stortingsmelding om likestilling mellom kvinner og menn: Meld. St. 7 (2015–2016) Likestilling i praksis – Like muligheter for kvinner og menn. Regjeringen ønsker en likestillingspolitikk som fjerner hindringer for valgfriheten til kvinner og menn. Kvinner og menn skal ha like muligheter og rettigheter, og samfunnet skal legges til rette for at både gutter og jenter, kvinner og menn, kan gjøre bruk av mulighetene sine. Meldingen drøfter likestillingsutfordringer på sentrale områder som oppvekst og utdanning, arbeidsliv, vern mot vold og overgrep, næringsliv, helse og Norges internasjonale arbeid med likestilling.

En sentral strategi i likestillingspolitikken er å integrere likestillingsperspektivet i all politikkutforming. For myndighetenes arbeid gjelder strategien om sektoransvar for likestilling. Det betyr at hvert departement har ansvar for likestilling innen sine felt. Barne- og likestillingsdepartementet har samtidig et koordineringsansvar for likestillingspolitikken.

3.2 Helhetlig politikk og datainnsamling (konvensjonen kapittel II)

Arbeidet for å forebygge og bekjempe vold mot kvinner og vold i nære relasjoner er høyt prioritert av regjeringen. Arbeidet har vært og er knyttet til en rekke ulike regjeringers handlingsplaner, og betydelige økonomiske ressurser er satt av til arbeidet over ulike departementers budsjetter.

Når det gjelder konvensjonens pålegg til partene i artikkel 7 nr. 1 om å treffe nødvendige tiltak for å gjennomføre en effektiv, helhetlig og samordnet nasjonal politikk med alle relevante tiltak

som kan forebygge og motvirke alle former for vold omfattet av konvensjonen, er det koordinerende ansvaret for regjeringens arbeid med å bekjempe vold i nære relasjoner lagt til Justis- og beredskapsdepartementet. Effektiv bekjempelse av vold i nære relasjoner krever samarbeid med andre sentrale myndigheter med ansvar for helsemessige, sosiale, barnefaglige og likestillingspolitiske spørsmål.

I oktober 2016 la regjeringen frem Prop. 12 S (2016–2017) Opptrappingsplan mot vold og overgrep 2017–2021, hvor det fremgår at innsatsen mot vold i nære relasjoner skal styrkes ytterligere. Formålet med opptrappingsplanen vil være å redusere forekomsten av vold i nære relasjoner samt styrke ivaretagelsen av barn utsatt for vold og overgrep. Opptrappingsplanen skal blant annet bidra til en mer helhetlig og samordnet innsats mot vold i nære relasjoner, med hovedvekt på vold og overgrep mot barn og unge. Barne- og likestillingsdepartementet koordinerer arbeidet med opptrappingsplanen.

Det er etablert en tverrdepartemental gruppe på embetsnivå som arbeider med vold i nære relasjoner. Gruppen ledes av Justis- og beredskapsdepartementet, og har medlemmer fra Helse- og omsorgsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet. I tillegg møter representanter fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Helse- og omsorgsdepartementet, Arbeids- og velfretdirektoratet og Politidirektoratet. Tilsvarende grupper er etablert for å koordinere arbeidet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Embetsgruppen sikrer gjennomføring av gjeldende handlingsplaner mot vold i nære relasjoner, og rapporterer jevnlig om status på gjennomføringen av tiltak.

For å styrke samarbeidet og kompetansen på regionalt nivå er det etablert fem regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging. Sentrene spiller en viktig rolle i å samle fagmiljøene og utvikle samarbeidet mellom alle relevante aktører i regionen. Lokale handlingsplaner er et viktig verktøy for kommunene i bekjempelsen av vold i nære relasjoner. Til støtte for kommunenes arbeid er det derfor etablert en internettbasert veileder for utarbeidelse av kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. De regionale ressursentrene har i oppgave å bistå kommunene i utviklingen av planene.

Regjeringen vil legge frem en ny handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse for perioden 2017–2020.

Oppfølgingen av tiltakene i handlingsplanen mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlige begrensninger av unges frihet har en samlet årlig økonomisk ramme på ca. 65 millioner kroner. Det gis tilskudd til et eget bo- og støttetilbud til unge voksne som står i akutt fare for å bli utsatt for tvangsekteskap. Den økonomiske rammen for tilbudet har økt de siste tre årene, og i 2016 var den på 15,6 millioner kroner.

Regjeringen har avsatt betydelige ressurser til forskning om vold i nære relasjoner, blant annet gjennom et eget forskningsprogram som ivaretas av NKVTS og NOVA.

3.3 Forebygging (konvensjonen kapittel III)

Kapittel III i konvensjonen pålegger partene å treffe tiltak som er nødvendige for å fremme endringer i de tradisjonelle kjønnsrollemønstrene. Retten til ikke å bli diskriminert på grunn av kjønn er en menneskerettighet nedfelt i en rekke konvensjoner. Nasjonal lovgivning gjennomfører Norges internasjonale forpliktelser. Likestillingsloven har i kapittel 3 flere bestemmelser om aktivt likestillingsarbeid:

- Offentlige myndigheter skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for likestilling mellom kjønnene
- Når et offentlig organ oppnevner eller velger utvalg, styrer, råd, nemnder, delegasjoner mv. skal begge kjønn være representert etter nærmere regler
- Arbeidslivets organisasjoner skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme lovens formål innenfor sitt virkefelt
- Ledelsen i organisasjoner og utdanningsinstitusjoner skal innenfor sitt ansvarsområde forebygge og søke å hindre at det forekommer trakassering på grunn av kjønn og seksuell trakassering
- I skoler og andre undervisningsinstitusjoner skal læremidlene bygge på likestilling uavhengig av kjønn

Likestillingsloven gir arbeidsgivere en plikt til å arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme lovens formål innenfor sin virksomhet. Aktivitetsplikten omfatter blant annet rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, forfremmelse, utviklingsmuligheter og beskyttelse mot trakassering.

I Meld. St. 7 (2015–2016) *Likestilling i praksis – like muligheter for kvinner og menn* fremmet for Stortinget 9. oktober 2015, rettes innsatsen mot fem konkrete områder der det fremdeles er tydelige utfordringer for likestilling. Disse er vold og

overgrep, oppvekst og utdanning, arbeidslivet, helse, og næringslivet og entreprenørskap. Meldingen inneholder flere tiltak på innsatsområdene. Under behandlingen av meldingen fremmet Stortinget 14 anmodningsvedtak. Tiltakene i meldingen og anmodningsvedtakene skal nå følges opp.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet forvalter tilskudd til ulike kunnskaps- og ressursentre for å fremme likestilling og mangfold. Tidlig innsats er avgjørende i bekjempelsen av vold og overgrep. Gjennom god forebygging kan både den enkelte og samfunnet spares for store kostnader. Norske myndigheter har over lang tid satset på å utvikle gode og kunnskapsbaserte foreldre-støttende tiltak. I 2016 er det satt av i overkant av 16 millioner kroner til tilskuddsordningen til foreldrestøttende tiltak i kommunene. Tidlig hjelp til hjemmet i form av foreldreveiledning skal bidra til å forebygge og avverge ulike former for vold og seksuelle overgrep mot barn. Regjeringen har også satt av midler til en egen forebyggingspakke i arbeidet mot vold i nære relasjoner for å styrke den forebyggende innsatsen på kort og lang sikt, samt til en egen tilskuddsordning for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner rettet mot frivillige organisasjoner. Politiet gjennomførte høsten 2015 og 2016 en informasjonskampanje rettet mot utsatte for vold i nære relasjoner og befolkningen generelt, for å skape økt oppmerksomhet om vold i nære relasjoner, synliggjøre politiets rolle på feltet og bidra til en økning i antall anmeldelser.

Det skal gjennomføres en studie om virkningene av forebyggende tiltak i arbeidet mot vold i nære relasjoner. Hensikten med tiltaket er å identifisere forebyggende tiltak som gir god effekt og egner seg for videre spredning og nyetablering.

Regjeringen har i 2016 sendt på høring et lovforslag som vil etablere en tydelig nulltoleranse mot alle former for mobbing, vold, diskriminering, trakassering og andre krenkelser. Det foreslås en klar aktivitetsplikt for alle som jobber i skolen til å avdekke og håndtere mobbing og andre tilfeller der eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Dette lovforslaget er 17. februar 2017 lagt frem ved Prop. 57 L (2016–2017) Endringer i opplæringsloven og friskolelova (skolemiljø).

3.4 Beskyttelse og støtte (konvensjonen kapittel IV)

Konvensjonens kapittel IV pålegger partene ved lovgivning eller på annen måte å treffe de tiltakene som er nødvendige for å verne voldsoffer mot ytterligere voldshandlinger. Det skal sikres

samarbeide mellom de relevante statlige etater som arbeider med voldsbekjempelse. I Norge har den som utsettes for vold og trusler om vold i nære relasjoner krav på bistand, beskyttelse og en effektiv behandling av politi og rettsvesen. Politiets innsats mot vold i nære relasjoner er betydelig styrket de senere årene, og politiet har fått en rekke nye virkemidler for å ivareta og beskytte den som er utsatt. Samtidig knyttes større oppmerksomhet til etterforskningen og behandlingen av denne typen saker. Et viktig tiltak er ordningen med familievoldskoordinatorer i alle landets politidistrikter. Familievoldskoordinatorene skal ha oversikt over politidistriktets samlede innsats innen familievoldsfeltet. På samme vis er det opprettet seksuelle overgrepskoordinatorer i politidistriktene.

I Justis- og beredskapsdepartementets oppdragsbrev til Politidirektoratet om gjennomføring av nærpolitireformen og intern organisering av de nye politidistriktene (26/15), er det presisert at det skal være egne fagmiljøer for kriminalitetsbekjempelse innenfor økonomisk kriminalitet, menneskehandel, vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep i alle politidistrikter.

Konvensjonen fastsetter at partene ved lovgivning eller på annen måte treffer de tiltakene som er nødvendige for å sikre at ofre får tilgang til informasjon om tilgjengelige støttetiltak og juridiske tiltak. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har på sine hjemmesider informasjon om vold og overgrep. Her finnes blant annet informasjon om ulike hjelpetilbud for voldsutsatte og utøvere av vold. Barne- og likestillingsdepartementet har i 2016 gitt Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet i oppdrag å utvikle digitalt informasjonsmaterieell om vold og overgrep til bruk i barnehager og skoler. Utlendingsdirektoratet (UDI) gir på sine nettsider informasjon om vold i nære relasjoner. Informasjonen omhandler problematikk knyttet til fysisk eller psykisk vold eller trusler fra familie-medlemmer, herunder barn som blir utsatt for vold. Det er også lagt ut informasjonsbrosjyrer på flere ulike språk. Regjeringen opprettet i 2015 en ny nettportal om vold i nære relasjoner og voldtekt, «dinutvei.no». Portalen driftes av NKVTS og gir informasjon til utsatte, pårørende utøvere og fagpersoner.

Konvensjonen pålegger etablering av støtte-tjeneste for voldsoffer. I løpet av 2017 vil regjeringen etablere nye offeromsorgskontor i alle landets tolv politidistrikter. Etter modell fra Støttesenteret i Trondheim skal de nye offeromsorgskontorene lokaliseres hos politiet og etableres i nært samarbeid med kommunene.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har i samarbeid med utvalgte kommuner etablert et nasjonalt bo- og støttetilbud til unge over 18 år utsatt for tvangsekteskap eller andre former for æresrelatert vold.

Konvensjonens artikkel 23 pålegger partene å opprette krisesentre. Kriesesenterloven trådte i kraft i 2010 og gir alle kommuner en plikt til å sørge for et krisesentertilbud for kvinner, menn og barn. Kriesesenterloven tydeliggjør at det er et offentlig ansvar å sørge for at personer utsatt for vold i nære relasjoner får beskyttelse, hjelp og oppfølging. I 2015 var det 47 krisesentertilbud i Norge.

Det finnes 22 sentre mot incest og seksuelle overgrep i Norge, minimum ett i hvert fylke.

Konvensjonens artikkel 24 fastsetter at partene skal etablere hjelpetelefoner for voldsutsatte. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet gir støtte til ulike hjelpetelefoner for ofre for vold, herunder Landsdekkende telefon for incest- og seksuelt misbrukte og deres pårørende (døgnaåpen), Alarmtelefonen for barn og unge (er åpen når barneverntjenestekontorene er stengte) og Røde Kors-telefonen om tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. I tillegg skal alle krisesentertilbudene kunne gi råd og veiledning per telefon (hele døgnet). Helse- og familiedirektoratet har opprettet en nasjonal kontaktteltelefon for eldre som er utsatt for vold. Kontoret for voldsoffererstatning og Rådgivningskontorene for kriminalitetsofre driver Støttetelefonen for kriminalitetsofre.

Etter lov 4. september 2015 nr. 87 om endringer i straffeprosessloven (avhør av barn og andre særlig sårbare fornærmede og vitner) skal det tas tilrettelagte avhør av barn under 16 år som er fornærmet eller vitne i sak som gjelder seksualforbrytelser, kjønnslemlestelser, vold i nære relasjoner, drap eller kroppsskade, jf. straffeprosessloven § 239. Avhørene skal tas på barnehus med mindre både barnehuset og avhørsleder er enige om at det klart er til barnets beste å ta avhøret et annet sted. Når barn under 16 år skal avhøres i andre straffesaker, og når barn mellom 16 og 18 år skal avhøres som fornærmet i en incestsak, kan tilrettelagte avhør også benyttes, dersom hensynet til vitnet tilsier det. Også i disse tilfellene skal barnehus benyttes. På barnehusene får barna og deres pårørende støtte når de kommer til avhør og oppfølging i etterkant av avhøret.

Regjeringen sendte i juni 2016 på høring et forslag om å innføre en ny bestemmelse i helse- og omsorgstjenestelovene som skal tydeliggjøre ledelsens ansvar for å bidra til at vold og seksuelle overgrep blir forebygget, avdekket og avverget

ved ytelse av helse- og omsorgstjenester. Det har i tillegg blitt igangsatt et arbeid med å forenkle og klargjøre bestemmelsen om opplysningsplikt til barnevernet i barnevernloven og tilsvarende bestemmelser i andre tjenesters lovverk. Regjeringen vil iverksette en utredning som skal ligge til grunn for en tverrsektoriell, praktisk anlagt veileder. Veilederen skal bidra til en felles forståelse av regelverket om taushetsplikt og informasjonsutveksling i forvaltningen.

3.5 Materiell rett (konvensjonen kapittel V)

Konvensjonens kapittel V pålegger partene bl.a. å sikre voldsofre tilgang til sivile rettsmidler, etablere en erstatningsordning for voldsofre, og sikre at vold tillegges betydning i saker om omsorg og samvær med barn. Kapittelet pålegger også partene å regulere de sivilrettslige konsekvensene av tvangsekteskap og å kriminalisere vold og gjentakelse av vold. Når det gjelder voldsofres tilgang til rettsmidler i Norge, gis det etter lov om fri rettshjelp § 4 fri rettshjelp, etter nærmere vilkår, til fysiske personer for oppdrag som det er naturlig at advokat her i riket utfører, og fri sakførsel i saker som behandles av norsk domstol. Etter § 16 første ledd, jf. § 11 første ledd nr. 4, innvilges fri sakførsel uten behovsprøving til voldsofre i erstatningssak mot gjerningspersonen. Fornærmede som har vært utsatt for nærmere bestemte alvorlige lovbrudd, herunder tvangsekteskap, mishandling i nære relasjoner og voldtekt, har etter straffeprosessloven § 107 a rett til å få oppnevnt bistandsadvokat. Retten kan også oppnevne bistandsadvokat i andre tilfeller der sakens art og alvor, hensynet til de berørte eller andre særlige forhold tilsier at det er behov for advokat.

Voldsoffererstatningsloven gir personer som har lidd personskade som følge av en straffbar handling som krenker livet, helsen eller friheten, rett til voldsoffererstatning fra staten. Retten kan eventuelt tilkomme skadelidtes etterlatte. Voldsoffererstatningen skal dekke lidt skade, tap i fremtidig erverv og utgifter som personskaden antas å påføre skadelidte i fremtiden. I tillegg kan skadelidte få menerstatning og oppreisning.

Barneloven gir regler om en grundig prosess og saksbehandling i foreldretvister om foreldreansvar, hvor barnet skal bo fast og samvær. Reglene er utformet slik at de fanger opp tilfeller der barn risikerer å bli utsatt for vold og seksuelle overgrep. Det følger av barneloven § 60 at retten etter krav fra en part kan ta foreløpig avgjørelse om hvem av foreldrene som skal ha foreldreansvar, om hvor barnet skal bo fast og samværsrett. Ret-

ten skal i alle tilfeller ta foreløpig avgjørelse dersom det er risiko for at barnet blir utsatt for vold eller på annen måte behandlet slik at den fysiske eller psykiske helsen blir utsatt for skade eller fare. Barne- og likestillingsdepartementet har over flere år gitt støtte til Domstoladministrasjonen for å øke kompetansen i barnelovsaker blant aktørene i domstolene. Saker med volds- og overgrepssproblematikk inngår i kompetanseoppbyggingen.

Når det gjelder sivilrettslige følger av tvangsekteskap, har etter ekteskapsloven § 1 b kvinner og menn i Norge samme rett til å velge ektefelle, og ekteskap skal inngås av egen fri vilje. For alle ekteskap, uavhengig av om det foreligger tvang, er det etter norsk rett lik rett til separasjon og skilsmisse. Hver av partene kan kreve ekteskapet oppløst etter ett års separasjon etter ekteskapsloven § 21, eller etter to år med faktisk samlivsbrudd etter ekteskapsloven § 22. Hver av ektefellene kan etter ekteskapsloven § 16 tredje ledd reise sak for å kjenne ekteskapet ugyldig dersom han eller hun har blitt tvunget inn i ekteskapet ved rettstridig adferd. Etter ekteskapsloven § 23 tredje ledd kan en ektefelle kreve skilsmisse uten forutgående separasjonstid om hun eller han har blitt tvunget inn i ekteskapet ved rettstridig adferd.

Straffeloven § 282 om mishandling i nære relasjoner rammer den som ved trusler, tvang, frihetsberøvelse, vold eller andre krenkelser, alvorlig eller gjentatt mishandler sin nåværende eller tidligere ektefelle eller samboer, sin nåværende eller tidligere ektefelles eller samboers slektning i rett nedstigende linje, sin slektning i rett oppstigende linje, noen i sin husstand eller noen i sin omsorg. Psykisk mishandling omfattes av bestemmelsen. Strafferammen er fengsel inntil 6 år. Grov mishandling i nære relasjoner straffes med fengsel inntil 15 år.

Etter lovendring 17. juni 2016 nr. 53 rammes personforfølgelse («stalking») av straffeloven § 266, som fastsetter at den som ved skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd forfølger en person eller på annen måte krenker en annens fred, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år. Formålet med lovendringen var å styrke vernet mot personforfølgelse, i tråd med konvensjonens formål, jf. Prop. 42 L (2015–2016) punkt 3.7 side 14–15. For å reflektere alvoret i slike lovbrudd ble det samtidig tilføyd en ny bestemmelse i straffeloven § 266 a som rammer alvorlig personforfølgelse. Den som gjentatte ganger truer, følger etter, iakttar, kontakter eller gjennom andre sammenlignbare handlinger forfølger

en annen på en måte som er egnet til å fremkalle frykt eller engstelse, straffes etter bestemmelsen med fengsel inntil 4 år.

Den som øver vold mot en annen person eller på annen måte krenker ham fysisk, straffes for kroppskrenkelse med bot eller fengsel inntil 1 år (straffeloven § 271). Grov kroppskrenkelse straffes med fengsel inntil 6 år (§ 272). Med fengsel inntil 6 år straffes den som skader en annens kropp eller helse, gjør en annen fysisk maktesløs eller fremkaller bevisstløshet eller liknende tilstand hos en annen (§ 273). Grov kroppsskade straffes med fengsel inntil 10 år, og inntil 15 år for den som volder betydelig skade på en annens kropp eller helse (§ 274). Drap straffes med fengsel fra 8 inntil 21 år (§ 275).

Voldtekt straffes med fengsel inntil 10 år (straffeloven § 291). Ved voldtekt til samleie mv. er straffen fengsel fra 3 inntil 15 år (§ 292). Grov voldtekt straffes med fengsel inntil 21 år (§ 293). Den som foretar seksuell handling med noen som ikke har samtykket i det, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år (§ 297). Den som ved vold, tvang eller uten samtykke får andre til å ha seksuell omgang eller utføre seksuelle handlinger med hverandre, vil kunne straffes for voldtekt etter straffeloven § 291 bokstav c, eller for medvirkning til voldtekt eller seksuell handling uten samtykke i medhold av straffeloven § 15. I tillegg rammer straffeloven §§ 295 og 296 den som står i et særlig tillitsforhold til fornærmede, og skaffer seg selv eller en annen seksuell omgang med denne. For å klargjøre at straffebudene også rammer tilfeller der lovbryteren får to eller flere personer vedkommende står i et slikt særlig tillitsforhold til, til å ha seksuell omgang med hverandre, ble loven endret ved lov 17 juni 2016 nr. 53, jf. Prop. 42 L (2015–2016) Endringer i straffeloven og straffeprosessloven (personforfølgelse, forberedelse til tvangsekteskap mv.).

Det følger av straffeloven § 253 første ledd at den som ved vold, frihetsberøvelse, annen straffbar eller urettmessig atferd eller utilbørlig press tvinger noen til å inngå ekteskap, straffes med fengsel inntil 6 år. Etter lovendring 17. juni 2016 nr. 53 straffes på samme måte den som ved å forlede eller på annen måte medvirker til at en person reiser til et annet land enn der personen er bosatt, med forsett om at personen der vil bli utsatt for tvangsekteskap, jf. straffeloven § 253 annet ledd. Formålet med lovendringen var å oppfylle konvensjonsforpliktelsen i artikkel 37 nr. 2, jf. Prop. 42 L (2015–2016) punkt 4.7 side 19–20.

Straffeloven § 284 fastslår at den som utfører et inngrep i en kvinnes kjønnsorgan som skader

kjønnsorganet eller påfører det varige forandringer, straffes med fengsel inntil 6 år. Rekonstruksjon av kjønnslemlestelse straffes på samme måte. Grov kjønnslemlestelse straffes med fengsel inntil 15 år. Medvirkning til kjønnslemlestelse er straffbart i medhold av straffeloven § 15.

Reglene i abortloven og steriliseringsloven bygger på kvinnens rett til selvbestemmelse. Tvangsabort og tvangssterilisering kan rammes av straffelovens alminnelige bestemmelser om voldslovbrudd, herunder som grov kroppsskade etter straffeloven § 274 annet ledd, jf. § 11. Forsøk er straffbart etter straffeloven § 16. Videre følger det av abortloven § 13 første ledd at den som avbryter svangerskap i strid med loven eller forskrifter gitt i medhold av loven, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

Seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd på offentlig sted eller i nærvær av eller overfor noen som ikke har samtykket i det, straffes i medhold av straffeloven § 298 med bot eller fengsel inntil 1 år. Seksuell trakassering kan også rammes av straffeloven § 266, som fastslår at den som ved skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd forfølger en person eller på annen måte krenker en annens fred, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

Likestillingsloven § 8 forbyr seksuell trakassering. Seksuell trakassering defineres her som «uønsket seksuell oppmerksomhet som er plagsom for den oppmerksomheten rammer». Den som har blitt utsatt for seksuell trakassering i strid med likestillingsloven, kan kreve oppreisning og erstatning, jf. likestillingsloven § 28. I arbeidslivet har arbeidsgiver oppreisnings- og erstatningsansvar uavhengig av skyld (objektivt ansvar). På andre samfunnsområder gjelder ansvaret dersom den som har diskriminert, kan bebreides for dette.

Medvirkning til de aktuelle handlingene er straffbart etter straffeloven § 15. Forsøk på de aktuelle handlingene er straffbart etter straffeloven § 16.

Omstendighetene nevnt i artikkel 42 nr. 1 medfører ikke straffrihet etter norsk rett. Den som får et barn til å utføre handlinger som nevnt i nr. 1, kan rammes som medvirker etter straffeloven § 15. Medvirkningsansvaret gjelder selv om barnet var under den kriminelle lavalderen.

Det gjøres etter norsk rett ikke unntak fra straffansvar på grunnlag av et forhold mellom offer og voldsutøver.

Straffeloven § 5 femte ledd fastslår at straffelovgivningen også gjelder for handlinger som er foretatt i utlandet av andre personer enn dem som

omfattes av første til fjerde ledd, dersom handlingen har en lengstestraff på fengsel i 6 år eller mer og er rettet mot noen som er norsk statsborger eller er bosatt i Norge.

Straffebudene som oppfyller konvensjonens kriminaliseringsforpliktelser gir grunnlag for straff fra bøter til fengsel i 21 år. Strafferammene anses tilstrekkelige for å oppfylle kravet om effektive, forholdsmessige og avskrekkende reaksjoner.

Straffeloven § 77 angir en rekke omstendigheter som skal regnes som skjerpende ved straffutmålingen. Flere av disse motsvarer de omstendigheter som oppregnes i artikkel 46. Oppregningen i bestemmelsen er for øvrig ikke uttømmende. Det vil si at domstolen, i den konkrete saken, i skjerpende retning vil kunne legge vekt på andre omstendigheter enn dem som er angitt i § 77, herunder de omstendigheter som nevnes i artikkel 46.

Straffeloven § 79 bokstav b gir på nærmere vilkår grunnlag for å forhøye fengselsstraffen når en tidligere domfelt person på ny har begått en straffbar handling av samme art som han tidligere er dømt for i utlandet.

3.6 Etterforskning, straffeforfølgning, prosesslovgivning og beskyttelsestiltak (konvensjonen kapittel VI)

Konvensjonens kapittel VI fastsetter at partene ved lovgivning eller på annen måte skal treffe de tiltakene som er nødvendige for å sikre at etterforskning av voldshandlinger og straffeforfølgning av vold blir gjennomført uten unødig opphold. I Norge har den som utsettes for vold og trusler om vold i nære relasjoner krav på bistand, beskyttelse og en effektiv behandling av politi og rettsvesen. Vold i nære relasjoner er straffbart på linje med vold som skjer i andre sammenhenger og på andre arenaer. Hvordan politi, påtalemyndighet og domstoler håndterer saker om vold i nære relasjoner, betyr mye for tilliten hos den voldsutsatte og hos befolkningen generelt. At politi og rettsapparat sikrer en rask oppfølging av disse sakene kan ha en betydelig forebyggende effekt.

Politiets innsats mot vold i nære relasjoner er betydelig styrket de senere årene. Samtidig knyttes større oppmerksomhet til etterforskningen og behandlingen av denne type saker.

Det er utarbeidet en nasjonal handlingsplan for et løft av etterforskningsfeltet. En effektiv straffesakskjede med god kvalitet og fremdrift i alle ledd er en nødvendig forutsetning for å oppnå best

mulig forebyggende effekt, økt rettsikkerhet for de involverte og en bedre kriminalitetsbekjempelse. Det fremgår av riksadvokatens mål- og prioriteringsrundskriv for 2016 at saker om mishandling i nære relasjoner kan være så alvorlige at de omfattes av riksadvokatens sentrale prioriteringer. Påtalemyndigheten kan etter straffeprosessloven § 222 a nedlegge besøksforbud dersom det er grunn til å tro at en person ellers vil begå en straffbar handling overfor en annen person, forfølge en annen person, på annet vis krenke en annens fred eller begå ordensforstyrrelser som er særlig belastende for en annen person. Besøksforbudet kan gå ut på at den forbudet retter seg mot, forbys å oppholde seg på et bestemt sted, eller å forfølge, besøke eller på annet vis kontakte en annen person. Er det nærliggende fare for at personen vil begå en straffbar handling overfor en annen person, kan personen forbys å oppholde seg i sitt eget hjem.

Den som har begått en straffbar handling kan i medhold av straffeloven § 57 ilegges kontaktforbud. Kontaktforbud er en strafferettslig reaksjon som idømmes av retten i en straffesak. Grunnvilkårene og virkningene er tilnærmet de samme som når det gjelder besøksforbud etter straffeprosessloven § 222 a. Dersom det anses nødvendig for at kontaktforbudet skal bli overholdt, kan retten bestemme at den kontaktforbudet retter seg mot, skal ilegges elektronisk kontroll i hele eller deler av perioden kontaktforbudet gjelder for («omvendt voldsalarm»).

Brudd på oppholds- og kontaktforbud rammes av straffeloven § 168, og kan straffes med bot eller fengsel inntil 1 år. Slikt brudd kan også være ledd i personforfølgelse som rammes av straffeloven § 266 og § 266 a.

Straffeprosessloven § 134 første ledd fastslår at bevisførsel om et vitnes tidligere seksuelle atferd bare må finne sted på den måte og i den utstrekning retten tillater, og at slik bevisførsel bør nektes når den ikke antas å være av vesentlig betydning.

I sivile saker følger det av tvisteloven § 22-6 første ledd at det ikke kan føres bevis om en parts eller et vitnes seksuelle atferd. Retten kan likevel tillate bevisføring som er av vesentlig betydning for avgjørelsen, og bestemmer hvordan og i hvilken utstrekning dette kan skje.

Fornærmedes begjæring er etter norsk rett ikke en nødvendig betingelse for etterforskning og straffeforfølgning av de nevnte handlingene. Når det gjelder kroppskrenkelse etter straffeloven § 271 og seksuell handling uten samtykke etter straffeloven § 297, hvor påtalemyndigheten i medhold av straf-

feprosessloven § 62 a kan unnlate påtale hvis ikke allmenne hensyn tilsier påtale, kan det legges vekt på om fornærmede ønsker påtale i vurderingen av om allmenne hensyn foreligger.

Etter nr. 2 skal partene treffe nødvendige tiltak for å sikre, i samsvar med vilkårene i sin interne rett, at statlige og frivillige organisasjoner og rådgivere innen vold i nære relasjoner på offerets forespørsel kan assistere og/eller støtte offeret under etterforskning og rettergang som gjelder handlinger som er fastsatt som straffbare i konvensjonen.

Politiets arbeid med beskyttelse av trusselutsatte er organisert gjennom nasjonale retningslinjer for vitnebeskyttelse. Blant virkemidlene politiet benytter for å beskytte personer er voldsalarm, elektronisk kontroll, relokalisering, besøksforbud, patruljering, vakthold, adressesperre og skjerming av personopplysninger i folkeregistret, og i ytterste konsekvens fiktiv identitet.

Kriminalomsorgen har etter straffegjennomføringsloven plikt til å varsle fornærmede eller dennes etterlatte dersom det er av betydning for dem å få kjennskap til tidspunktet for gjennomføring av straff utenfor fengsel (§ 16 syvende ledd), frigang (§ 20 annet ledd), permisjon eller straffavbrudd (§ 36 tredje ledd), unndragelse (§ 40 åttende ledd) og prøveløslatelse eller bostedsendring i prøvetiden (§ 42 sjette ledd). Det samme gjelder ved prøveløslatelse fra forvaring, jf. straffeloven § 45 sjette ledd.

Regler om fornærmedes rettigheter er gitt i straffeprosessloven. Det følger av § 93 e at første gang fornærmede eller etterlatte avhøres, skal politiet informere om deres rettigheter i saken. Etter domstoloven § 135 skal retten oppnevne tolk dersom den som tar del i forhandlingen ikke kan norsk. Straffeprosessloven § 230 og påtaleinstruksen kapittel 8 gir regler om rettigheter, plikter og gjennomføring av avhør. Bruk av tolk er ikke nevnt uttrykkelig, men bestemmelsene anvendes i praksis slik at fornærmede og andre vitner som ikke forstår norsk har rett til tolk under politiavhør.

Straffansvaret for fullbyrdet voldtekt (straffeloven § 291), voldtekt av barn under 14 år (straffeloven § 299) og seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år (straffeloven § 302) foreldes ikke, jf. straffeloven § 91.

Ved tvangsekteskap (straffeloven § 253) og kjønnslemlestelse (straffeloven § 284) løper fristen for foreldelse først fra den dag fornærmede fyller 18 år, jf. straffeloven § 87 første ledd. Det samme gjelder ved voldtekt av barn under 14 år (straffeloven § 299) og seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år (straffeloven § 302).

Tvangsabort og tvangssterilisering som regnes som grov kroppsskade etter straffeloven § 274 annet ledd, jf. § 11, foreldes etter 15 år, jf. straffeloven § 86 første ledd bokstav d.

Departementet mener at foreldelsesreglene oppfyller konvensjonens krav.

3.7 Migrasjon og asyl (konvensjonen kapittel VII)

Konvensjonens kapittel VII pålegger partene å vedta intern lovgivning eller å treffe andre tiltak som sikrer at vold blir tatt i betraktning ved migrasjon og asyl. Etter norsk rett må personer som er gitt oppholdstillatelse som ektefelle eller samboer til en person bosatt i Norge, som hovedregel returnere til hjemlandet dersom samlivet opphører før utlendingen har fått permanent oppholdstillatelse i Norge. Lovgiver har ønsket å sikre at personer som er utsatt for mishandling ikke tvinges til å velge mellom å reise ut av Norge eller å forbli i et skadelig samliv. Personer som har blitt utsatt for mishandling i samlivsforholdet, og som har hatt en tillatelse som ektefelle eller samboer, har derfor etter søknad rett til fortsatt opphold etter et samlivsbrudd, jf. utlendingsloven § 53 første ledd bokstav b. Der omstendighetene ikke omfattes av utlendingsloven § 53 første ledd bokstav b, for eksempel fordi mishandlingen ikke er utført i samlivet, kan det vurderes om oppholdstillatelse skal gis etter utlendingsloven § 38 (oppholdstillatelse av sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til Norge). For å avgjøre om det foreligger sterke menneskelige hensyn skal det foretas en totalvurdering av saken. I motsetning til utlendingsloven § 53 første ledd bokstav b, gir ikke lovens § 38 et rettskrav på oppholdstillatelse. I slike saker vil mishandlingen søkeren har vært utsatt for være ett av flere momenter som er aktuelle i vurderingen av om det foreligger sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til Norge som tilsier at tillatelse kan gis.

Etter nr. 2 skal partene treffe nødvendige tiltak for å utsette en sak om utvisning som er opprettet knyttet til en oppholdstillatelse som er avhengig av ektefelle eller partner, slik at offeret får mulighet til å søke om selvstendig oppholdstillatelse. I henhold til norsk praksis vil det ikke opprettes utvisningssak knyttet til den voldsutsatte utlendingen som følge av at vedkommende kan risikere å stå uten en tillatelse dersom ektefellen blir utvist. Den voldsutsatte vil heller ikke bli tvangsreturnert sammen med sin ektefelle. Etter norsk regelverk vil forpliktelsen knytte seg til utsettelse av

den voldsutsattes sak om tilbakekall av oppholdstillatelsen i de tilfellene hvor vedkommendes tillatelse er avhengig av den voldelige ektefellens eller partnerens oppholdstillatelse.

Dersom norske utlendingsmyndigheter vurderer å kalle tilbake den voldsutsattes oppholdstillatelse som følge av et samlivsbrudd, vil det bli gitt et forhåndsvarsel. Vedkommende vil ha tid og mulighet til å fremsette en søknad om midlertidig oppholdstillatelse på selvstendig grunnlag. En utlending som søker oppholdstillatelse på nytt faktisk eller rettslig grunnlag, kan få fortsatt opphold på samme vilkår som tidligere tillatelse inntil søknaden er endelig avgjort, jf. utlendingsloven § 61 syvende ledd. Vedkommende har rett til dette dersom vedkommende søker om ny tillatelse senest én måned før utløpet av gjeldende tillatelse.

Det følger av nr. 3 at partene skal gi fornybar oppholdstillatelse til et offer dersom slikt opphold anses nødvendig ut i fra offerets personlige situasjon, eller når det er nødvendig for at offeret skal kunne samarbeide i forbindelse med etterforskning eller straffesak.

I tilfeller omhandlet av bokstav a, dvs. opphold som anses nødvendig ut i fra offerets personlige situasjon, kan norske utlendingsmyndigheter vurdere å gi en tillatelse etter utlendingsloven § 38 på grunn av sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til Norge. Det er ikke presisert i lovbestemmelsen at utlendingsmyndighetene i vurderingen blant annet kan legge vekt på at søkeren har vært offer for vold i nære relasjoner, slik det er presisert når personen har vært offer for menneskehandel, jf. § 38 andre ledd bokstav d. Bestemmelsen anses likevel å være dekkende for de tilfeller konvensjonen omhandler. Det kan også vurderes å gi oppholdstillatelse etter § 53 annet ledd dersom offeret som følge av samlivsbruddet vil få urimelige vanskeligheter i hjemlandet grunnet de sosiale og kulturelle forholdene der og vedkommende har hatt en tillatelse etter § 40 (oppholdstillatelse til ektefeller) eller § 41 (oppholdstillatelse til samboere).

I tilfeller omhandlet av artikkelens bokstav b, dvs. opphold som anses nødvendig for at offeret skal kunne samarbeide i forbindelse med etterforskning eller straffesak, kan utlendingsmyndighetene vurdere å gi en tillatelse etter utlendingsloven § 38.

Etter nr. 4 skal partene treffe tiltak som er nødvendige for å sikre at offer for tvangsekteskap som er tatt med til et annet land for å bli giftet bort, og som følge av dette har mistet sin oppholdstillatelse, kan få denne statusen tilbake.

Utlendinger som nektes å komme tilbake til Norge etter et opphold i hjemlandet, kan etter norsk rett innvilges oppholdstillatelse dersom de i Norge ville ha hatt rett til oppholdstillatelse som følge av mishandling i samlivet etter utlendingsloven § 53 første ledd bokstav b, jf. § 38, jf. utlendingsforskriften § 8-9. Tilsvarende gjøres det unntak fra reglene om bortfall av permanent oppholdstillatelse for utlending som holdes i utlandet mot sin vilje, og som ville ha hatt rett til oppholdstillatelse som følge av mishandling i samlivet, jf. utlendingsloven § 62 femte ledd, jf. utlendingsforskriften § 11-8 annet ledd.

I saker der personen er utsatt for tvangsekteskap i utlandet og forhindres fra å reise tilbake, slik at en midlertidig eller permanent oppholdstillatelse utløper eller bortfaller, kan det etter en konkret vurdering gis en tillatelse etter utlendingsloven § 38 (oppholdstillatelse på grunn av sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til Norge).

I utlendingslovens forarbeider er det lagt vekt på behovet for et særskilt kjønnsperspektiv ved flyktningerettslige vurderinger. I utlendingsloven § 29 andre ledd bokstav f er det presisert at forfølgelse blant annet kan ta form av handlinger som er «rettet særskilt mot kjønn». I utlendingsloven § 30 første ledd bokstav c er det presisert hva konvensjonsgrunnen spesiell sosial gruppe innebærer, herunder at tidligere ofre for menneskehandel skal anses som medlemmer av en spesiell sosial gruppe. Det er anerkjent i norsk praksis at forfølgelse på grunn av kjønn dekkes av denne konvensjonsgrunnen. Dersom risikoen for forfølgelse skriver seg fra andre enn myndighetene, er det ikke et vilkår at motivet for forfølgelsen kan knyttes til søkerens medlemskap i en spesiell sosial gruppe, dersom myndighetenes manglende vilje til å gi beskyttelse er begrunnet i søkerens medlemskap i gruppen. Dette innebærer blant annet at kvinner som blir utsatt for mishandling av sin ektefelle kan anses som forfulgt på grunn av medlemskap i en spesiell sosial gruppe, dersom myndighetenes mangel på vilje til å gi beskyttelse har sammenheng med at de er kvinner.

Justis- og beredskapsdepartementet har gitt retningslinjer om kjønnsrelatert forfølgelse i G-08/2012. Det fremgår her at det må sikres en kjønnssensitiv tilnærming på alle stadier av saksbehandlingen. En kjønnssensitiv fortolkning og anvendelse av flyktningkonvensjonen innebærer at man er seg bevisst at kjønn kan være en relevant faktor. Retningslinjene omtaler informasjon til asylsøkere om kjønnsrelatert forfølgelse, gjennomføring av asylintervjuer og vurdering av anfør-

sler. Videre omfatter rundskrivet en nærmere gjennomgang av asylvurderingen, samt en omtale av oppholdstillatelse av humanitære grunner.

Utlendinger som søker beskyttelse i Norge skal gis tilbud om innkvartering, jf. utlendingsloven § 95. Mottakstilbudet for asylsøkere er i stor grad regulert gjennom retningslinjer utarbeidet av Utlendingsdirektoratet (UDI). I UDIs rundskriv fremgår det at det skal gis informasjon til nyankomne asylsøkere om kvinners rettigheter og likestilling, og informasjon om vold i nære relasjoner. Enslige kvinner skal tilbys et botilbud fysisk skjermet fra menn. Mottakene skal i størst mulig grad sikre at kvinner ikke blir utsatt for vold, trakassering eller seksuelle overgrep, og skal ha skriftlige rutiner for å håndtere vold og overgrep mot kvinner dersom det oppstår. Videre er det krav til identifisering og oppfølging av beboere i mottak som kan være utsatt for menneskehandel, vold i nære relasjoner eller barneekteskap, for blant annet å tilrettelegge for et trygt botilbud og bidra til at ofre mottar nødvendig bistand fra andre instanser.

Retningslinjene omfatter også krav til differensiering av beboerrettede tiltak i mottak, herunder skal det legges til rette for egen kvinnegruppe, og for at kvinner kan delta i praktisk beboermedvirkning. For transittmottak er det krav om å ha en ansatt med relevant kompetanse som følger opp kvinner som har behov for det med individuelle råd og informasjon.

Utlendingsloven § 73 gjelder absolutt vern mot utsendelse for det tilfelle at noen står overfor en reell fare for dødsstraff, tortur, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff. Bestemmelsen er ment å gjenspeile våre internasjonale forpliktelser om absolutt returvern, og gjelder alle former for vedtak etter loven, jf. bestemmelsens fjerde ledd.

3.8 Internasjonalt samarbeid (konvensjonen kapittel VIII)

Konvensjonens kapittel VIII fastsetter at partene i størst mulig utstrekning skal samarbeide med hverandre, ved å ta i bruk relevante internasjonale og regionale avtaler om samarbeid i sivile og strafferettslige saker. I saker som omfattes av konvensjonen vil politiets internasjonale samarbeid kunne være av avgjørende betydning. Som nasjonalt kontaktpunkt bistår Kripos med å finne de mest formålstjenlige kanaler for slikt samarbeid.

De viktigste kanalene er Interpol, Eurojust, Europol og Schengen-samarbeidet. Politiet støtter seg i tillegg til disse på Østersjø-samarbeidet og Politio- og tollsamarbeidet i Norden (PTN). Norge har et omfattende internasjonalt samarbeid hva gjelder utlevering av personer som enten er siktet i straffesaker eller som er domfelt. Norge har tiltrådt flere internasjonale konvensjoner på området, blant annet Europarådskonvensjonen om utlevering av 1957, og har flere bilaterale avtaler på feltet. Norge er gjennom en samarbeidsavtale med EU, tilsluttet Schengen-konvensjonen av 1990. Det jobbes kontinuerlig for å styrke det internasjonale samarbeidet når det gjelder utlevering. I den senere tid har Norge, sammen med de andre nordiske landene, inngått en konvensjon om nordisk arrestordre, som trådte i kraft i 2012. Videre har Norge inngått en parallellavtale med EU og Island om overleveringsprosedyre mellom partene (avtalen er ikke trådt i kraft).

Norge har ratifisert Europarådskonvensjonen om gjensidig hjelp i straffesaker av 1959 med tilleggsprotokoller. I tillegg har Norge inngått en tilknytningsavtale med EU som blant annet gjelder konvensjonen om gjensidig hjelp i straffesaker mellom EUs medlemsstater av 2000. Som følge av dette ble det i 2012 vedtatt endringer i domstol- loven, utleveringsloven, straffeprosessloven, ekom- loven og politiloven. Endringene trådte i kraft i 2013.

Når det gjelder gjensidig hjelp i sivile saker anses Haagkonvensjonen av 1970 om bevisopptak i sivile saker som det mest relevante instrumentet.

Det følger av politiregisterloven § 22 første ledd at opplysninger kan utleveres til utenlandske samarbeidende politimyndigheter for å avverge eller forebygge lovbrudd. Opplysninger kan for øvrig utleveres til eller på annen måte gjøres tilgjengelig for utenlandske myndigheter eller internasjonale organisasjoner når dette følger av lov eller konvensjon eller avtale som er bindende for Norge, eller av avtale inngått mellom norske og andre nordiske myndigheter, jf. politiregisterloven § 22 annet ledd.

Europarådets personvernkonvensjon ble ratifisert av Norge i 1984, og trådte i kraft i 1985. I norsk rett reguleres behandlingen av personopplysninger i personopplysningsloven. Behandlingen av helseopplysninger reguleres i helseregisterloven og pasientjournalloven. For politi og påtalemyndighet gjelder politiregisterloven.

3.9 Konvensjonens avsluttende bestemmelser: Overvåkingmekanisme, forholdet til andre internasjonale avtaler, konvensjonsendringer, sluttbestemmelser (konvensjonen kapittel IX, X, XI, XII og tillegget)

Artiklene i konvensjonen kapittel IX til XII samt tillegget pålegger ikke noen direkte forpliktelser som skal gjennomføres i norsk rett. Det vises for så vidt gjelder disse artiklene til konvensjonsteksten og omtalen ovenfor under punkt 2.2.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Ratifikasjon av konvensjonen antas ikke å medføre økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning, idet konvensjonen ikke vil kreve lovendringer eller andre tiltak utover de som allerede er iverksatt.

5 Konklusjon og tilrådning

Konvensjonen etablerer et omfattende og helhetlig regelverk for å forebygge og bekjempe vold mot kvinner og vold i nære relasjoner. En nyvinning sammenlignet med andre konvensjonsforpliktelser er at konvensjonen definerer en rekke handlinger som partene har plikt til å kriminalisere. Konvensjonen stiller videre mer detaljerte krav til tilpasning av etterforskning, straffeforfølgning og det prosessuelle regelverket i saker om vold mot kvinner, enn andre instrumenter gjør. Også prinsippene om tilbud om behandling eller

andre tiltak overfor personer som utøver vold mot kvinner medfører nye forpliktelser. Gjennom nokså vidtrekkende jurisdiksjonsbestemmelser skal konvensjonen også kunne bidra til å bekjempe tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.

Norge antas å oppfylle alle konvensjonens krav. Det er viktig at Norge støtter innsatsen mot vold mot kvinner og vold i nære relasjoner ved å ratifiseres konvensjonen. Norge er allerede tilsluttet FN-konvensjonen om kvinners rettigheter. Den europeiske menneskerettsdomstolen har dessuten lagt til grunn at Den europeiske menneskerettskonvensjonen etablerer en plikt til å beskytte sårbare grupper, deriblant kvinner, mot å bli utsatt for vold. Den nye konvensjonen videreutvikler og supplerer forpliktelsene i disse instrumentene. Norsk tilslutning til konvensjonen vil bidra til å understreke regjeringens uttalte mål i Sundvolden-erklæringen om å styrke arbeidet mot vold i nære relasjoner og seksualisert vold mot kvinner.

Justis- og beredskapsdepartementet tilrår at Norge ratifiserer Europarådets konvensjon om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner. Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

Utenriksdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til ratifikasjon av Europarådets konvensjon av 11. mai 2011 om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner.

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til ratifikasjon av Europarådets konvensjon av 11. mai 2011 om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om samtykke til ratifikasjon av Europarådets konvensjon av 11. mai 2011 om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner

I

Stortinget samtykker i ratifikasjon av Europarådets konvensjon av 11. mai 2011 om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner.

Vedlegg 1

Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence

Preamble

The member States of the Council of Europe and the other signatories hereto,

Recalling the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (ETS No. 5, 1950) and its Protocols, the European Social Charter (ETS No. 35, 1961, revised in 1996, ETS No. 163), the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings (CETS No. 197, 2005) and the Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse (CETS No. 201, 2007);

Recalling the following recommendations of the Committee of Ministers to member States of the Council of Europe: Recommendation Rec(2002)5 on the protection of women against violence, Recommendation CM/Rec(2007)17 on gender equality standards and mechanisms, Recommendation CM/Rec(2010)10 on the role of women and men in conflict prevention and resolution and in peace building, and other relevant recommendations;

Taking account of the growing body of case law of the European Court of Human Rights which sets important standards in the field of violence against women;

Having regard to the International Covenant on Civil and Political Rights (1966), the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (1966), the United Nations Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women («CEDAW», 1979) and its Optional Protocol (1999) as well as General Recommendation No. 19 of the CEDAW Committee on violence against women, the United Nations Convention on the Rights of the Child (1989) and its Optional Protocols (2000) and the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities (2006);

Europarådets konvensjon om forebygging og motarbeiding av vald mot kvinner og vald i nære relasjonar

Føreord

Medlemsstatane i Europarådet og dei andre signatarane

minner om Konvensjonen om vern av menneskerettane og dei grunnleggjande fridomar (ETS Nr. 5, 1950) og tilhøyrande protokollar, Den europeiske sosialpakt (ETS Nr. 35, 1961, revidert i 1996, ETS Nr. 163), Europarådets konvensjon om tiltak mot menneskehandel (ETS Nr. 197, 2005) og Europarådets konvensjon om vern av barn mot seksuell utnytting og seksuelt misbruk (ETS Nr. 201, 2007);

minner om følgjande tilrådingar frå Ministerkomiteen til medlemsstatane i Europarådet: Tilråding Rec(2002)5 om å verne kvinner mot vald, Tilråding CM/Rec(2007)17 om standardar og mekanismar for likestilling mellom kvinner og menn, Tilråding CM/Rec(2010)10 om rolla til kvinner og menn i konfliktforebygging, konfliktløysing og fredsbygging, og andre relevante tilrådingar;

tek omsyn til ein stadig større samling av rettspraksis ved Den europeiske menneskerettsdomstolen som fastset viktige normer med omsyn til vald mot kvinner;

viser til Den internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettar (1966), Den internasjonale konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettar (1966), FN's konvensjon om avskaffing av alle former for diskriminering av kvinner («CEDAW», 1979) og den tilhøyrande valfrie protokoll (1999), i tillegg til Generell tilråding nr. 19 frå CEDAW-komiteen om vald mot kvinner, FN's konvensjon om barns rettar (1989) med valfrie protokollar (2000) og FN's konvensjon om rettane til personar med nedsett funksjonsevne (2006);

Having regard to the Rome Statute of the International Criminal Court (2002);

Recalling the basic principles of international humanitarian law, and especially the Geneva

Convention (IV) relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War (1949) and the Additional Protocols I and II (1977) thereto;

Condemning all forms of violence against women and domestic violence;

Recognising that the realisation of *de jure* and *de facto* equality between women and men is a key element in the prevention of violence against women;

Recognising that violence against women is a manifestation of historically unequal power relations between women and men, which have led to domination over, and discrimination against, women by men and to the prevention of the full advancement of women;

Recognising the structural nature of violence against women as gender-based violence, and that violence against women is one of the crucial social mechanisms by which women are forced into a subordinate position compared with men;

Recognising, with grave concern, that women and girls are often exposed to serious forms of violence such as domestic violence, sexual harassment, rape, forced marriage, crimes committed in the name of so-called «honour» and genital mutilation, which constitute a serious violation of the human rights of women and girls and a major obstacle to the achievement of equality between women and men;

Recognising the ongoing human rights violations during armed conflicts that affect the civilian population, especially women in the form of widespread or systematic rape and sexual violence and the potential for increased gender-based violence both during and after conflicts;

Recognising that women and girls are exposed to a higher risk of gender-based violence than men;

Recognising that domestic violence affects women disproportionately, and that men may also be victims of domestic violence;

Recognising that children are victims of domestic violence, including as witnesses of violence in the family;

Aspiring to create a Europe free from violence against women and domestic violence,

Have agreed as follows:

viser til Roma-vedtektene for Den internasjonale straffedomstolen (2002);

minner om dei grunnleggjande prinsippa i internasjonal humanitær rett, og særleg Genève

- konvensjonen (IV) om vern av sivile i krigstid (1949) med tilleggsprotokoll I og II (1977);

fordømer alle former for vald mot kvinner og vald i nære relasjonar;

erkjenner at gjennomføring av juridisk og reell likestilling mellom menn og kvinner er ein nøkkelfaktor i arbeidet med å førebyggje vald mot kvinner;

erkjenner at vald mot kvinner er eit uttrykk for historisk ulikskap i maktforholdet mellom kvinner og menn, som har ført til at menn har dominert over kvinner og diskriminert dei, og til at kvinner har vore fråtekne høve til framgang;

erkjenner at vald mot kvinner strukturelt sett er kjønnsavhengig, og at vald mot kvinner er ein av dei viktigaste sosiale mekanismane som gjer at kvinner blir tvinga inn i ein underordna stilling samanlikna med menn;

erkjenner, med djup uro, at kvinner og jenter ofte blir utsette for alvorlege former for vald, slik som vald i nære relasjonar, seksuell trakassering, valdtekt, tvangsekteskap, kjønnslemlesting og brotsverk som er gjort i namnet til såkalla «ære», noko som er eit alvorleg brot på menneskerettane til kvinner og jenter og eit stort hinder for oppnåing av likestilling mellom kvinner og menn;

erkjenner dei kontinuerlege brota på menneskerettane som råkar sivilbefolkninga, og særleg kvinner, under væpna konflikhtar, i form av omfattande eller systematisk valdtekt og seksuell vald og faren for auka kjønnsavhengig vald både under og etter konflikta;

erkjenner at kvinner og jenter er utsette for ein større risiko for kjønnsavhengig vald enn menn;

erkjenner at vald i nære relasjonar i uforholdsmessig stor grad går ut over kvinner, og at menn også kan vere offer for vald i nære relasjonar;

erkjenner at barn er offer for vald i nære relasjonar, også når dei er vitne til vald i familien;

ønskjer å skape eit Europa som er fritt for vald mot kvinner og vald i nære relasjonar, er

einige om følgjande:

*Chapter I – Purposes, definitions, equality and non-discrimination, general obligations**Kapittel I – Føremål, definisjoner, likestilling og ikke-diskriminering, generelle plikter***Article 1 – Purposes of the Convention**

- 1 The purposes of this Convention are to:
 - a protect women against all forms of violence, and prevent, prosecute and eliminate violence against women and domestic violence;
 - b contribute to the elimination of all forms of discrimination against women and promote substantive equality between women and men, including by empowering women;
 - c design a comprehensive framework, policies and measures for the protection of and assistance to all victims of violence against women and domestic violence;
 - d promote international co-operation with a view to eliminating violence against women and domestic violence;
 - e provide support and assistance to organisations and law enforcement agencies to effectively co-operate in order to adopt an integrated approach to eliminating violence against women and domestic violence.
- 2 In order to ensure effective implementation of its provisions by the Parties, this Convention establishes a specific monitoring mechanism.

Article 2 – Scope of the Convention

- 1 This Convention shall apply to all forms of violence against women, including domestic violence, which affects women disproportionately.
- 2 Parties are encouraged to apply this Convention to all victims of domestic violence. Parties shall pay particular attention to women victims of gender-based violence in implementing the provisions of this Convention.
- 3 This Convention shall apply in times of peace and in situations of armed conflict.

Article 3 – Definitions

For the purpose of this Convention:

- a «violence against women» is understood as a violation of human rights and a form of discrimination against women and shall mean all acts of gender-based violence that result in, or are likely to result in, physical, sexual,

Artikkel 1 – Føremåler ved konvensjonen

- 1 Denne konvensjonen har som føremål å:
 - a verne kvinner mot alle former for vald, og å forebygge, påtale og eliminere vald mot kvinner og vald i nære relasjoner
 - b medverke til avskaffing av alle former for diskriminering av kvinner og fremje reell likestilling mellom kvinner og menn, også ved å styrkje kvinnene si stilling;
 - c utforme eit heilskapleg rammeverk, politikk og tiltak for å gi vern og hjelp til alle som er offer for vald mot kvinner og vald i nære relasjoner;
 - d fremje internasjonalt samarbeid med sikte på å avskaffe vald mot kvinner og vald i nære relasjoner;
 - e gi støtte og hjelp til organisasjonar og retts-handhevingsorgan for eit effektivt samarbeid med sikte på å vedta ei heilskapleg tilnærming til arbeidet med å avskaffe vald mot kvinner og vald i nære relasjoner.
2. Det skal opprettast ein eigen overvakingssystemet for å sikre at partane gjennomfører føresegnene i konvensjonen på ein effektiv måte.

Artikkel 2 – Verkeområdet for konvensjonen

1. Denne konvensjonen skal gjelde for alle former for vald mot kvinner, også vald i nære relasjoner, som i uforholdsmessig stor grad rår kvinner.
2. Partane vert oppmoda til å gjennomføre denne konvensjonen for alle offer for vald i nære relasjoner. Partane skal særleg vere merksame på kvinner som er offer for kjønnsavhengig vald når dei gjennomfører fråsegnene i denne konvensjonen.
3. Denne konvensjonen skal gjelde i fredstid og i situasjonar med væpna konflikt.

Artikkel 3 – Definisjonar

I denne konvensjonen:

- a. skal «vald mot kvinner» forståast som eit brot på menneskerettane og ei form for diskriminering av kvinner, og omfattar alle kjønnsavhengige valdshandlingar som fører til, eller som det er sannsynleg kan føre til,

psychological or economic harm or suffering to women, including threats of such acts, coercion or arbitrary deprivation of liberty, whether occurring in public or in private life;

- b «domestic violence» shall mean all acts of physical, sexual, psychological or economic violence that occur within the family or domestic unit or between former or current spouses or partners, whether or not the perpetrator shares or has shared the same residence with the victim;
- c «gender» shall mean the socially constructed roles, behaviours, activities and attributes that a given society considers appropriate for women and men;
- d «gender-based violence against women» shall mean violence that is directed against a woman because she is a woman or that affects women disproportionately;
- e «victim» shall mean any natural person who is subject to the conduct specified in points a and b;
- f «women» includes girls under the age of 18.

fysisk, seksuell, psykisk eller økonomisk skade eller lidning for kvinner, inkludert trugsmål om slike handlingar, tvang eller vilkårlig fridomstap, enten dei skjer i den offentlege eller den private sfæren;

- b. skal «vald i nære relasjonar» forståast som alle handlingar med fysisk, seksuell, psykisk eller økonomisk vald som vert utøvd i familien eller i nære relasjonar, eller mellom tidlegare eller noverande ektefellar eller partnarar, uavhengig av om valdsutøvarer har eller tidlegare har hatt felles bustad med offeret;
- c. skal «kjønn» forståast som sosialt konstruerte roller, åtferdsmønster, aktivitetar og eigenskapar som eit gitt samfunn ser på som passande for kvinner og menn;
- d. skal «kjønnsavhengig vald mot kvinner» forståast som vald som er retta mot ei kvinne fordi ho er kvinne, eller vald som i uforholdsmessig stor grad råkar kvinner;
- e. skal «offer» forståast som alle fysiske personar som er utsette for slik åtferd som er spesifisert i punkt a og b;
- f. skal «kvinne» også omfatte jenter som er under 18 år gamle.

Article 4 – Fundamental rights, equality and non-discrimination

- 1 Parties shall take the necessary legislative and other measures to promote and protect the right for everyone, particularly women, to live free from violence in both the public and the private sphere.
- 2 Parties condemn all forms of discrimination against women and take, without delay, the necessary legislative and other measures to prevent it, in particular by:
 - embodying in their national constitutions or other appropriate legislation the principle of equality between women and men and ensuring the practical realisation of this principle;
 - prohibiting discrimination against women, including through the use of sanctions, where appropriate;
 - abolishing laws and practices which discriminate against women.
- 3 The implementation of the provisions of this Convention by the Parties, in particular measures to protect the rights of victims, shall be secured without discrimination on any gro-

Artikkel 4 – Grunnleggende rettar, likestilling og ikkje-diskriminering

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å fremje og verne om den retten som tilkjem alle, ikkje minst kvinner, til å leve eit liv fritt for vald både i den offentlege og den private sfæren.
2. Partane fordømmer alle former for diskriminering av kvinner og tek utan opphald dei tiltaka, enten gjennom lovgiving eller på annan måte, som er nødvendige for å førebygge dette, særleg ved å:
 - nedfelle prinsippet om likestilling mellom menn og kvinner i si forfatning eller anna eigna lovgiving, og sikre at dette prinsippet blir gjennomført i praksis;
 - forby diskriminering av kvinner, også ved hjelp av sanksjonar der dette er aktuelt;
 - avskaffe lover og praksis som diskriminerer kvinner.
3. Gjennomføringa av fråsegnene i denne konvensjonen av partane, særleg med omsyn til tiltak for å verne offera sine rettar, skal sikrast utan diskriminering på noko grunnlag,

und such as sex, gender, race, colour, language, religion, political or other opinion, national or social origin, association with a national minority, property, birth, sexual orientation, gender identity, age, state of health, disability, marital status, migrant or refugee status, or other status.

- 4 Special measures that are necessary to prevent and protect women from gender-based violence shall not be considered discrimination under the terms of this Convention.

Article 5 – State obligations and due diligence

- 1 Parties shall refrain from engaging in any act of violence against women and ensure that State authorities, officials, agents, institutions and other actors acting on behalf of the State act in conformity with this obligation.
- 2 Parties shall take the necessary legislative and other measures to exercise due diligence to prevent, investigate, punish and provide reparation for acts of violence covered by the scope of this Convention that are perpetrated by non-State actors.

Article 6 – Gender-sensitive policies

Parties shall undertake to include a gender perspective in the implementation and evaluation of the impact of the provisions of this Convention and to promote and effectively implement policies of equality between women and men and the empowerment of women.

Chapter II – Integrated policies and data collection

Article 7 – Comprehensive and co-ordinated policies

- 1 Parties shall take the necessary legislative and other measures to adopt and implement State-wide effective, comprehensive and co-ordinated policies encompassing all relevant measures to prevent and combat all forms of violence covered by the scope of this Convention and offer a holistic response to violence against women.
- 2 Parties shall ensure that policies referred to in paragraph 1 place the rights of the victim at the centre of all measures and are implemented by way of effective co-operation

slik som kjønn, rase, hudfarge, språk, religion, politisk eller annen overtydning, nasjonalt eller sosialt opphav, tilknytning til nasjonal minoritet, eigedom, fødsel, seksuell legning, kjønnsidentitet, alder, helsetilstand, funksjonshemming, ekteskapeleg status, innvandrar- eller flyktningstatus eller annan status.

4. Særlege tiltak som er nødvendige for å forebygge og verne kvinner mot kjønnsavhengig vald skal ikkje forståast som diskriminering etter denne konvensjonen.

Artikkel 5 – Statlege plikter og påkravd aktsemd

1. Partane skal avstå frå alle valdshandlingar mot kvinner og sørgje for at statlege styresmakter, offentlege tenestepersonar, representantar, institusjonar og andre aktørar som handlar på vegner av staten, opptrer i samsvar med denne plikta.
2. Partane skal ved lovgiving og på annan måte treffe dei tiltak som er nødvendige for å utvise påkravd aktsemd med sikte på å hindre, etterforske, straffe og gi erstatning for valdshandlingar som kjem under verkeområdet for denne konvensjonen, og som blir utøvd av ikkje-statlege aktørar.

Artikkel 6 – Politikk som tek omsyn til kjønn

Partane forpliktar seg til å ta omsyn til betydninga av kjønn ved gjennomføring og evaluering av verknaden av føresegnene i denne konvensjonen, og til å fremje og gjennomføre politiske tiltak for likestilling mellom kvinner og menn og styrking av kvinnene si stilling på ein effektiv måte.

Kapittel II – Heilskapleg politikk og datainnsamling

Artikkel 7 – Heilskapleg og samordna politikk

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltak som er nødvendige for å vedta og gjennomføre ein effektiv, heilskapleg og samordna nasjonal politikk med alle relevante tiltak som kan forebyggje og motverke alle former for vald som er omfatta av denne konvensjonen, og møte vald mot kvinner på ein holistisk måte.
2. Partane skal sikre at den politikken som er nemnd i nr. 1, set offeret sine rettar i sentrum for alle tiltak, og blir gjennomført gjennom eit effektivt samarbeid mellom alle

among all relevant agencies, institutions and organisations.

- 3 Measures taken pursuant to this article shall involve, where appropriate, all relevant actors, such as government agencies, the national, regional and local parliaments and authorities, national human rights institutions and civil society organisations.

Article 8 – Financial resources

Parties shall allocate appropriate financial and human resources for the adequate implementation of integrated policies, measures and programmes to prevent and combat all forms of violence covered by the scope of this Convention, including those carried out by nongovernmental organisations and civil society.

Article 9 – Non-governmental organisations and civil society

Parties shall recognise, encourage and support, at all levels, the work of relevant nongovernmental organisations and of civil society active in combating violence against women and establish effective co-operation with these organisations.

Article 10 – Co-ordinating body

- 1 Parties shall designate or establish one or more official bodies responsible for the coordination, implementation, monitoring and evaluation of policies and measures to prevent and combat all forms of violence covered by this Convention. These bodies shall co-ordinate the collection of data as referred to in Article 11, analyse and disseminate its results.
- 2 Parties shall ensure that the bodies designated or established pursuant to this article receive information of a general nature on measures taken pursuant to Chapter VIII.
- 3 Parties shall ensure that the bodies designated or established pursuant to this article shall have the capacity to communicate directly and foster relations with their counterparts in other Parties.

Article 11 – Data collection and research

1. For the purpose of the implementation of

relevante etatar, institusjonar og organisasjonar.

3. Tiltak som blir sette i verk i samsvar med denne artikkelen, skal der det er formålstendig, involvere alle relevante aktørar, slik som offentlege etatar, nasjonale, regionale og lokale lovgivande forsamlingar og styresmakter, nasjonale menneskerettsinstitusjonar og organisasjonar i sivilsamfunnet.

Artikkel 8 – Økonomiske ressursar

Partane skal setje av tilstrekkelege økonomiske og menneskelege ressursar til ei tilfredsstillande gjennomføring av heilskapleg politikk, tiltak og program med sikte på å førebyggje og motverke alle former for vald som er omfatta av denne konvensjonen, også det arbeidet som blir utført av ikkje- statlege organisasjonar og sivilsamfunnet.

Artikkel 9 – Frivillige organisasjonar og det sivile samfunnet

Partane skal på alle nivå gi godkjenning, oppmuntring og støtte til det arbeidet som vert gjort i relevante frivillige organisasjonar og organisasjonar i sivilsamfunnet som arbeider aktivt med å kjempe mot vald mot kvinner, og opprette eit effektivt samarbeid med desse organisasjonane.

Artikkel 10 – Koordineringsorgan

1. Partane skal utpeike eller opprette eitt eller fleire offisielle organ med ansvar for koordinering, gjennomføring, overvaking og evaluering av politikk og tiltak som blir sette i verk med sikte på å førebyggje og motarbeide alle former for vald som kjem inn under denne konvensjonen. Desse organa skal samordne datainnsamlinga nemnd i artikkel 11 og analysere og vidareformidle resultatane.
2. Partane skal sørge for at organ som er utpeikte eller oppretta i samsvar med denne artikkelen, får generell informasjon om tiltak som blir sette i verk etter kapittel VIII.
3. Partane skal sørge for at organ som er utpeikte eller oppretta i samsvar med denne artikkelen, skal kunne kommunisere direkte med dei tilsvarande organa hos andre partar, og styrkje sambandet med dei.

Artikkel 11 – Datainnsamling og forskning

1. For å kunne gjennomføre denne konvensjo-

this Convention, Parties shall undertake to:

- a collect disaggregated relevant statistical data at regular intervals on cases of all forms of violence covered by the scope of this Convention;
 - b support research in the field of all forms of violence covered by the scope of this Convention in order to study its root causes and effects, incidences and conviction rates, as well as the efficacy of measures taken to implement this Convention.
- 2 Parties shall endeavour to conduct population-based surveys at regular intervals to assess the prevalence of and trends in all forms of violence covered by the scope of this Convention.
 - 3 Parties shall provide the group of experts, as referred to in Article 66 of this Convention, with the information collected pursuant to this article in order to stimulate international co-operation and enable international benchmarking.
 - 4 Parties shall ensure that the information collected pursuant to this article is available to the public.

Chapter III – Prevention

Article 12 – General obligations

- 1 Parties shall take the necessary measures to promote changes in the social and cultural patterns of behaviour of women and men with a view to eradicating prejudices, customs, traditions and all other practices which are based on the idea of the inferiority of women or on stereotyped roles for women and men.
- 2 Parties shall take the necessary legislative and other measures to prevent all forms of violence covered by the scope of this Convention by any natural or legal person.
- 3 Any measures taken pursuant to this chapter shall take into account and address the specific needs of persons made vulnerable by particular circumstances and shall place the human rights of all victims at their centre.
- 4 Parties shall take the necessary measures to encourage all members of society, especially men and boys, to contribute actively to preventing all forms of violence covered by the scope of this Convention.

nen skal partane forplikte seg til:

- a. å utføre regelmessig innsamling av forskjellige relevante statistiske data om alle former for vald som er omfatta av denne konvensjonen,
 - b. å støtte forskning på alle former for vald som er omfatta av denne konvensjonen, med sikte på å undersøke underliggjande årsaker og verknader, omfanget og kor ofte dette fører til domfelling, og for å måle kor effektive dei tiltaka som blir sette i verk for å gjennomføre denne konvensjonen, er.
2. Partane skal søkje å gjennomføre regelmessige, populasjonsbaserte undersøkingar med sikte på å fastslå utbreiinga av og tendensane i alle former for vald som er omfatta av denne konvensjonen.
 3. Partane skal gi opplysingar som blir innsamla etter denne artikkelen, til ekspertgruppa nemnd i artikkel 66 i konvensjonen, for å stimulere til internasjonalt samarbeid og gjere det mogleg å gjennomføre internasjonale komparative evalueringar.
 4. Partane skal sørgje for at informasjon som blir innhenta etter denne artikkelen, er offentleg tilgjengeleg.

Kapittel III – Forebygging

Artikkel 12 – Generelle plikter

1. Partane skal treffe dei tiltaka som er nødvendige for å fremje endringar i dei sosiale og kulturelle åtferdsmønstra til kvinner og menn med sikte på å utrydde fordommar, skikkar, tradisjonar og all annan praksis som byggjer på ei førestilling om at kvinner er underlegne eller på stereotype manns- og kvinneroller.
2. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å forebyggje alle former for vald som er omfatta av denne konvensjonen, frå einkvar fysisk eller juridisk person.
3. Alle tiltak som vert sette i verk i samsvar med dette kapitlet, skal omhandle og ta høgd for dei særlege behova hos personar som på grunn av spesielle omstende er blitt sårbare, og skal setje menneskerettane til alle offer i sentrum.
4. Partane skal setje i verk dei tiltak som er nødvendige for å oppmuntre alle medlemmer av samfunnet, og særleg gutar og menn, til å medverke aktivt i arbeidet med å forebyggje alle former for vald som er omfatta av denne konvensjonen.

- 5 Parties shall ensure that culture, custom, religion, tradition or so-called «honour» shall not be considered as justification for any acts of violence covered by the scope of this Convention.
 - 6 Parties shall take the necessary measures to promote programmes and activities for the empowerment of women.
5. Partane skal sørge for at kultur, skikkar, religion, tradisjon eller såkalla «ære» ikkje blir sett på som å kunne legitimere valds-handlingar som er omfatta av denne konvensjonen.
 6. Partane skal setje i verk dei tiltaka som er nødvendige for å fremje program og aktivitetar som styrkjer kvinnene si stilling.

Article 13 – Awareness-raising

- 1 Parties shall promote or conduct, on a regular basis and at all levels, awareness-raising campaigns or programmes, including in co-operation with national human rights institutions and equality bodies, civil society and non-governmental organisations, especially women's organisations, where appropriate, to increase awareness and understanding among the general public of the different manifestations of all forms of violence covered by the scope of this Convention, their consequences on children and the need to prevent such violence.
- 2 Parties shall ensure the wide dissemination among the general public of information on measures available to prevent acts of violence covered by the scope of this Convention.

Article 14 – Education

- 1 Parties shall take, where appropriate, the necessary steps to include teaching material on issues such as equality between women and men, non-stereotyped gender roles, mutual respect, non-violent conflict resolution in interpersonal relationships, gender-based violence against women and the right to personal integrity, adapted to the evolving capacity of learners, in formal curricula and at all levels of education.
- 2 Parties shall take the necessary steps to promote the principles referred to in paragraph 1 in informal educational facilities, as well as in sports, cultural and leisure facilities and the media.

Article 15 – Training of professionals

- 1 Parties shall provide or strengthen appropriate training for the relevant professionals dealing with victims or perpetrators of all acts of violence covered by the scope of this Convention, on the prevention and detection of such violence, equality between women and men, the needs and rights of victims, as

Artikkel 13 – Haldningsskapande arbeid

1. Partane skal regelmessig og på alle nivå fremje eller gjennomføre haldningsskapande kampanjar eller program, også i samarbeid med nasjonale menneskerettsinstitusjonar og likestillingsorgan, det sivile samfunnet og frivillige organisasjonar, særleg kvinneorganisasjonar, der dette er føremålstenleg, for å auke medvitet og forståinga i allmenta av dei forskjellige utslaga av alle former for vald som er omfatta av denne konvensjonen, kva konsekvensar dei har for barn og behovet for å hindre slik vald.
2. Partane skal sørge for brei informasjon til allmenta om kva tiltak som er tilgjengelege for å hindre slike valdshandlingar som er omfatta av denne konvensjonen.

Artikkel 14 – Utdanning

1. Der det er føremålstenleg, skal partane setje i verk dei tiltaka som er nødvendige for at alderstilpassa læremateriell om slike spørsmål som likestilling mellom kvinner og menn, ikkje- stereotype kjønnsroller, gjensidig respekt, ikkjevaldeleg konfliktløysing i mellommenneskelege forhold, kjønnsavhengig vald mot kvinner og retten til personleg integritet, blir inntekne i formelle læreplanar og på alle utdanningsnivå.
2. Partane skal setje i verk dei tiltaka som er nødvendige for å fremje dei prinsippa som er nemnde i nr. 1, i samband med uformelle utdanningstilbod og innanfor idrett, kultur- og fritidstilbod så vel som i media.

Artikkel 15 – Opplæring av fagfolk

1. Partane skal sørge for eller styrkje eigna opplæring for dei aktuelle fagpersonane som har å gjere med offer eller gjerningspersonar for alle slags valdshandlingar som er omfatta av denne konvensjonen, i førebygging og oppdaging av slik vald, i likestilling mellom kvinner og menn, i offera sine behov og ret-

well as on how to prevent secondary victimisation.

- 2 Parties shall encourage that the training referred to in paragraph 1 includes training on coordinated multi-agency co-operation to allow for a comprehensive and appropriate handling of referrals in cases of violence covered by the scope of this Convention.

Article 16 – Preventive intervention and treatment programmes

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to set up or support programmes aimed at teaching perpetrators of domestic violence to adopt non-violent behaviour in interpersonal relationships with a view to preventing further violence and changing violent behavioural patterns.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to set up or support treatment programmes aimed at preventing perpetrators, in particular sex offenders, from re-offending.
- 3 In taking the measures referred to in paragraphs 1 and 2, Parties shall ensure that the safety of, support for and the human rights of victims are of primary concern and that, where appropriate, these programmes are set up and implemented in close co-ordination with specialist support services for victims.

Article 17 – Participation of the private sector and the media

- 1 Parties shall encourage the private sector, the information and communication technology sector and the media, with due respect for freedom of expression and their independence, to participate in the elaboration and implementation of policies and to set guidelines and selfregulatory standards to prevent violence against women and to enhance respect for their dignity.
- 2 Parties shall develop and promote, in co-operation with private sector actors, skills among children, parents and educators on how to deal with the information and communications environment that provides access to degrading content of a sexual or violent nature which might be harmful.

tar, og i korleis ein kan hindre sekundær viktimsisering kan hindrast.

2. Partane skal oppmuntre til at opplæringa i nr. 1 omfattar opplæring i koordinert samarbeid mellom fleire organ for å gjere det mogleg med ei heilskapleg og eigna handtering av tilvisingar i tilfelle som er omfatta av denne konvensjonen.

Artikkel 16 – Førebyggjande inngrep og behandlingsprogram

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å opprette eller støtte program som er retta mot å lære utøvarar av vald i nære relasjonar å ta i bruk ikkjevaldeleg åtferd i mellom-menneskelege relasjonar med sikte på å hindre ytterlegare vald og endre valdelege åtferdsmønster.
2. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å opprette eller støtte behandlingsprogram retta mot å hindre overgripingar, særleg seksualforbrytarar, i å forgripe seg på nytt.
3. Når dei set i verk tiltaka som er nemnde i nr. 1 og 2, skal partane sikre at tryggleiken, støtta og menneskerettane til offera blir prioritert, og at desse programma vert oppretta og sette i verk i nært samråd med spesialiserte støttetilbod for offera.

Artikkel 17 – Deltaking frå privat næringsliv og media

1. Partane skal oppmuntre det private næringslivet, informasjons- og kommunikasjonssektoren og media, med tilbørleg respekt for deira ytringsfridom og sjølvstende, til å delta i utarbeiding og iverksetjing av politikk og til å fastsetje retningslinjer og sjølvregulerande standardar for å førebyggje vald mot kvinner og auke respekten for deira vørdnad.
2. Partane skal i samarbeid med aktørar frå det private næringslivet utvikle og fremje barn, foreldre og lærarar si evne til å handtere eit informasjons- og kommunikasjonsmiljø som gir tilgang til fornedrande innhald av seksuell eller valdeleg art som kan vere skadeleg.

*Chapter IV – Protection and support***Article 18 – General obligations**

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to protect all victims from any further acts of violence.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures, in accordance with internal law, to ensure that there are appropriate mechanisms to provide for effective co-operation between all relevant state agencies, including the judiciary, public prosecutors, law enforcement agencies, local and regional authorities as well as non-governmental organisations and other relevant organisations and entities, in protecting and supporting victims and witnesses of all forms of violence covered by the scope of this Convention, including by referring to general and specialist support services as detailed in Articles 20 and 22 of this Convention.
- 3 Parties shall ensure that measures taken pursuant to this chapter shall:
 - be based on a gendered understanding of violence against women and domestic violence and shall focus on the human rights and safety of the victim;
 - be based on an integrated approach which takes into account the relationship between victims, perpetrators, children and their wider social environment;
 - aim at avoiding secondary victimisation;
 - aim at the empowerment and economic independence of women victims of violence;
 - allow, where appropriate, for a range of protection and support services to be located on the same premises;
 - address the specific needs of vulnerable persons, including child victims, and be made available to them.
- 4 The provision of services shall not depend on the victim's willingness to press charges or testify against any perpetrator.
- 5 Parties shall take the appropriate measures to provide consular and other protection and support to their nationals and other victims entitled to such protection in accordance with their obligations under international law.

*Kapittel IV – Vern og støtte***Artikkel 18 – Generelle plikter**

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å verne alle offer mot ytterlegare valdshandlingar.
2. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte, i samsvar med intern rett, treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at det finst eigna mekanismar for eit effektivt samarbeid mellom alle relevante statlege etatar, inkludert domstolar, offentleg påtalemynde, rettshandhevsorgan, lokale og regionale styresmakter og frivillige organisasjonar og andre relevante organisasjonar og einingar, i arbeidet med å verne og støtte offer for og vitne til alle former for vald som er omfatta av denne konvensjonen, også med tilvising til allmenne og spesialiserte støttetjenester som er nærare omhandla i artikkel 20 og 22 i denne konvensjonen.
3. Partane skal sikre at tiltak som blir sette i verk etter dette kapitlet skal:
 - byggje på eit kjønnsperspektiv i forståinga av vald mot kvinner og vald i nære relasjonar, og fokusere på menneskerettane og tryggleiken til offeret,
 - byggje på ei integrert tilnærming som tek omsyn til forholdet mellom offer, valdsutøvarar, barn og deira utvida sosiale miljø,
 - ta sikte på å unngå sekundær viktimisering,
 - ta sikte på ei styrka stilling og økonomisk sjølvstende for kvinnelege valdsoffer,
 - opne for samlokalisering av tenester som gir vern og støtte, når det er føremålstenleg,
 - ivareta dei særskilte behovane hos sårbare personar, som barn som er offer, og gjere tiltak tilgjengelege for dei.
4. Tenestetilbodet skal ikkje avhenge av at offeret er villig til å melde eller vitne mot ein valdsutøvar.
5. Partane skal treffe føremålstenlege tiltak for å gi konsulært og anna vern og støtte til sine borgarar, og til andre offer som har rett til slikt vern, i samsvar med sine plikter etter folkeretten.

Article 19 – Information

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims receive adequate and timely information on available support services and legal measures in a language they understand.

Article 20 – General support services

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims have access to services facilitating their recovery from violence. These measures should include, when necessary, services such as legal and psychological counselling, financial assistance, housing, education, training and assistance in finding employment.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims have access to health care and social services and that services are adequately resourced and professionals are trained to assist victims and refer them to the appropriate services.

Article 21 – Assistance in individual/collective complaints

Parties shall ensure that victims have information on and access to applicable regional and international individual/collective complaints mechanisms. Parties shall promote the provision of sensitive and knowledgeable assistance to victims in presenting any such complaints.

Article 22 – Specialist support services

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide or arrange for, in an adequate geographical distribution, immediate, short- and long-term specialist support services to any victim subjected to any of the acts of violence covered by the scope of this Convention.
- 2 Parties shall provide or arrange for specialist women's support services to all women victims of violence and their children.

Article 23 – Shelters

Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide for the setting-up of appropriate, easily accessible shelters in sufficient

Artikkel 19 – Informasjon

Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at offer mottek adekvat informasjon til rett tid om kva støttetenester og juridiske åtgjerder som er tilgjengelege for dei, på eit språk som dei forstår.

Artikkel 20 – Generelle støttetenester

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at offer får tilgang til tenester som hjelper dei å restituere seg etter valden. Desse tiltaka bør om nødvendig omfatte tenester som juridisk og psykologisk rådgiving, økonomisk hjelp, husrom, utdanning, opplæring og hjelp til å finne arbeid.
2. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at offer får tilgang til helsetenester og sosiale tenester, at tenestene har tilstrekkelege ressursar og at fagfolk får opplæring i å hjelpe offer og tilvise dei til dei rette instansane.

Artikkel 21 – Hjelp i samband med individuelle eller kollektive klager

Partane skal sikre at offer får informasjon om og tilgang til gjeldande regionale og internasjonale ordningar for individuelle/kollektive klager. Partane skal gi offer tilbod om kjenslevar og velinformert hjelp med å framsetje slike klager.

Artikkel 22 – Spesialiserte støttetenester

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for tilbod om eller tilrettelegging av støttetenester som kan ytast med ein gong eller på kort eller lang sikt, og som har tilfredsstillande geografisk spreiding, til alle offer som har vore utsette for slike valdshandlingar som er omfatta av denne konvensjonen.
2. Partane skal tilby eller leggje til rette for spesialiserte støttetenester for alle kvinnelege valdsoffer og deira barn.

Artikkel 23 – Krisesenter

Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å opprette eit tilstrekkeleg tal med føremålstenlege og lett til-

numbers to provide safe accommodation for and to reach out pro-actively to victims, especially women and their children.

Article 24 – Telephone helplines

Parties shall take the necessary legislative or other measures to set up state-wide round-the-clock (24/7) telephone helplines free of charge to provide advice to callers, confidentially or with due regard for their anonymity, in relation to all forms of violence covered by the scope of this Convention.

Article 25 – Support for victims of sexual violence

Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide for the setting up of appropriate, easily accessible rape crisis or sexual violence referral centres for victims in sufficient numbers to provide for medical and forensic examination, trauma support and counselling for victims.

Article 26 – Protection and support for child witnesses

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that in the provision of protection and support services to victims, due account is taken of the rights and needs of child witnesses of all forms of violence covered by the scope of this Convention.
- 2 Measures taken pursuant to this article shall include age-appropriate psychosocial counselling for child witnesses of all forms of violence covered by the scope of this Convention and shall give due regard to the best interests of the child.

Article 27 – Reporting

Parties shall take the necessary measures to encourage any person witness to the commission of acts of violence covered by the scope of this Convention or who has reasonable grounds to believe that such an act may be committed, or that further acts of violence are to be expected, to report this to the competent organisations or authorities.

gjengelege krisesenter som kan gi trygge husrom til offera, og særleg kvinner og barna deira, og for å hjelpe dei på ein proaktiv måte.

Artikkel 24 – Hjelpetelefonar

Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å opprette landsdekkande, gratis hjelpetelefonar som er opne døgeret rundt alle vekedagar, og som kan gi råd til dei som tek kontakt, enten konfidensielt eller anonymt, i samband med alle former for vald som er omfatta av denne konvensjonen.

Artikkel 25 – Støtte til offer for seksuell vald

Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å opprette eit tilstrekkeleg tal på lett tilgjengelege mottaks-senter for offer for valdtekt eller seksuell vald, der dei kan få medisinsk og rettsmedisinsk undersøking, krisehjelp og rådgiving.

Artikkel 26 – Vern og støtte til barn som er vitne

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å at det i tilbodet om tenester som gir vern og støtte til offer, blir teke omsyn til rettane og behova til barn som har vore vitne til alle former for slik vald som er omfatta av denne konvensjonen.
2. Tiltak som vert sette i verk etter denne artikkel, skal omfatte alderstilpassa psykososial rådgiving for barn som har vore vitne til alle former for slik vald som er omfatta av denne konvensjonen og skal ta tilbørleg omsyn til kva som er best for barnet.

Artikkel 27 – Melding

Partane skal treffe dei tiltaka som er nødvendige for å oppmuntre alle som har vore vitne til ei valdshandling som er omfatta av denne konvensjonen, eller som har rimelege grunnar til å tru at ei slik handling kan bli gjort, eller at det kan fryktast fleire valdshandlingar, melder frå om dette til kompetente organisasjonar eller styresmakter.

Article 28 – Reporting by professionals

Parties shall take the necessary measures to ensure that the confidentiality rules imposed by internal law on certain professionals do not constitute an obstacle to the possibility, under appropriate conditions, of their reporting to the competent organisations or authorities if they have reasonable grounds to believe that a serious act of violence covered by the scope of this Convention, has been committed and further serious acts of violence are to be expected.

*Chapter V – Substantive law***Article 29 – Civil lawsuits and remedies**

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide victims with adequate civil remedies against the perpetrator.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide victims, in accordance with the general principles of international law, with adequate civil remedies against State authorities that have failed in their duty to take the necessary preventive or protective measures within the scope of their powers.

Article 30 – Compensation

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims have the right to claim compensation from perpetrators for any of the offences established in accordance with this Convention.
- 2 Adequate State compensation shall be awarded to those who have sustained serious bodily injury or impairment of health, to the extent that the damage is not covered by other sources such as the perpetrator, insurance or State-funded health and social provisions. This does not preclude Parties from claiming regress for compensation awarded from the perpetrator, as long as due regard is paid to the victim's safety.
- 3 Measures taken pursuant to paragraph 2 shall ensure the granting of compensation within a reasonable time.

Artikkel 28 – Melding frå fagfolk

Partane skal treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at fråsegner i intern rett om teieplikt for visse yrkesgrupper ikkje er til hinder for at desse, når forholda tilseier det, melder frå til kompetente organisasjonar eller styresmakter dersom dei har god grunn til å tru at det er utøvd ei alvorleg valds-handling som er omfatta av denne konvensjonen, og at det er grunn til frykt for fleire slike alvorlege valdshandlingar.

*Kapittel V – Materieell rett***Artikkel 29 – Sivile søksmål og rettsmiddel**

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å gi offera høve til tilfredsstillande sivilrettslege tiltak mot valdsutøveren.
2. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å gi offera høve til, i samsvar med dei generelle prinsippa i folkeretten, tilfredsstillande sivilrettslege tiltak mot statlege styresmakter som ikkje har oppfylt si plikt til å setje i verk nødvendige førebyggjande tiltak eller vernetiltak innanfor ramma av sin kompetanse.

Artikkel 30 – Erstatning

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at offeret har rett til å krevje erstatning frå valdsutøveren for ei handling som er fastsett som straffbar etter denne konvensjonen.
2. Den som er påført alvorleg personskade eller svekka helse, skal tilkjennast tilfredsstillande erstatning frå staten, i den grad skaden ikkje vert dekt av andre, til dømes valdsutøveren, forsikringar eller statleg finansierte helse- og sosialtenester. Dette er ikkje til hinder for at partane kan krevje regress frå valdsutøveren for tilkjent erstatning, så lenge det blir teke tilbørleg omsyn til offeret sin tryggleik.
3. Tiltak som blir sette i verk etter nr. 2, skal sikre at det blir gitt erstatning innan rimeleg tid.

Article 31 – Custody, visitation rights and safety

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that, in the determination of custody and visitation rights of children, incidents of violence covered by the scope of this Convention are taken into account.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the exercise of any visitation or custody rights does not jeopardise the rights and safety of the victim or children.

Article 32 – Civil consequences of forced marriages

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that marriages concluded under force may be voidable, annulled or dissolved without undue financial or administrative burden placed on the victim.

Article 33 – Psychological violence

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of seriously impairing a person's psychological integrity through coercion or threats is criminalised.

Article 34 – Stalking

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of repeatedly engaging in threatening conduct directed at another person, causing her or him to fear for her or his safety, is criminalised.

Article 35 – Physical violence

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of committing acts of physical violence against another person is criminalised.

Article 36 – Sexual violence, including rape

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the following intentional conducts are criminalised:
 - a engaging in non-consensual vaginal, anal or oral penetration of a sexual nature of the

Artikkel 31 – Omsorg, samværsrett og tryggleik

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at slike valdshendingar som er omfatta av denne konvensjonen, blir tatt omsyn til ved avgjerder om omsorg og samværsrett for barn.
2. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at utøving av samværsrett eller omsorgsrett ikkje set rettane og tryggleiken til offeret eller barna i fare.

Artikkel 32 – Sivilrettslege følgjer av tvangsekteskap

Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at ekteskap som er inngått med tvang, kan kjennast ugyldige, annullerast eller oppløysast utan urimeleg økonomisk eller administrativ byrde for offeret.

Artikkel 33 – Psykisk vald

Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre kriminalisering av forsettleg åtfærd som gjennom tvang eller trugsmål svekkar den psykiske integriteten til ein person.

Artikkel 34 – Forfølging (stalking)

Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre kriminalisering av forsettleg, gjenteken og truande åtfærd retta mot ein annan person, som får han eller ho til å frykte for sin tryggleik.

Artikkel 35 – Fysisk vald

Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre kriminalisering av forsettleg å utøve fysisk vald mot ein annan person.

Artikkel 36 – Seksuell vald, inkludert valdtekt

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre kriminalisering av følgjande forsettlege åtfærd:
 - a. vaginal, anal eller oral penetrering av seksuell art av ein annan sin kropp utan sam-

- body of another person with any bodily part or object;
 - b engaging in other non-consensual acts of a sexual nature with a person;
 - c causing another person to engage in non-consensual acts of a sexual nature with a third person.
- 2 Consent must be given voluntarily as the result of the person's free will assessed in the context of the surrounding circumstances.
 - 3 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the provisions of paragraph 1 also apply to acts committed against former or current spouses or partners as recognised by internal law.

Article 37 – Forced marriage

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of forcing an adult or a child to enter into a marriage is criminalised.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of luring an adult or a child to the territory of a Party or State other than the one she or he resides in with the purpose of forcing this adult or child to enter into a marriage is criminalised.

Article 38 – Female genital mutilation

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the following intentional conducts are criminalised:

- a excising, infibulating or performing any other mutilation to the whole or any part of a woman's labia majora, labia minora or clitoris;
- b coercing or procuring a woman to undergo any of the acts listed in point a;
- c inciting, coercing or procuring a girl to undergo any of the acts listed in point a.

- tykke, med einkvar kroppsdel eller gjenstand;
 - b. andre handlingar av seksuell art mot en person utan samtykke;
 - c. å få ein annan person til å utføre handlingar av seksuell art med ein tredjeperson utan samtykke.
2. Eit samtykke må gjevast frivillig, som eit resultat av vedkomande person sin frie vilje, sett i lys av forholda omkring hendinga.
 3. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at føresegnene i nr. 1 også gjeld for handlingar som er utøvd mot den som etter intern rett er tidlegare eller noverande ektefelle eller partner.

Artikkel 37 – Tvangsekteskap

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre kriminalisering av forsettleg åtfærd som tvinger ein vaksen person eller eit barn til å inngå ekteskap.
2. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre kriminalisering av det å forsettleg lure ein vaksen person eller eit barn inn på territoriet til ein annan part eller stat enn der han eller ho er busett, med det føremål å tvinge denne vaksne personen eller barnet til å inngå ekteskap.

Artikkel 38 – Kjønnslemlesting av kvinner

Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre kriminalisering av følgjande forsettlege åtfærd:

- a. å skjere bort, sy saman eller på annan måte lemleste heile eller deler av ei kvinne sine ytre kjønnslepper, indre kjønnslepper eller klitoris;
- b. å tvinge eller påverke ei kvinne til å underkaste seg ei behandling som oppført under bokstav a;
- c. å oppmuntre til eller tvinge ei jente til å underkaste seg ei behandling som oppført under bokstav a, eller å medverke til at ho gjer dette.

Article 39 – Forced abortion and forced sterilisation

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the following intentional conducts are criminalised:

- a performing an abortion on a woman without her prior and informed consent;
- b performing surgery which has the purpose or effect of terminating a woman's capacity to naturally reproduce without her prior and informed consent or understanding of the procedure.

Article 40 – Sexual harassment

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that any form of unwanted verbal, non-verbal or physical conduct of a sexual nature with the purpose or effect of violating the dignity of a person, in particular when creating an intimidating, hostile, degrading, humiliating or offensive environment, is subject to criminal or other legal sanction.

Article 41 – Aiding or abetting and attempt

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to establish as an offence, when committed intentionally, aiding or abetting the commission of the offences established in accordance with Articles 33, 34, 35, 36, 37, 38.a and 39 of this Convention.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to establish as offences, when committed intentionally, attempts to commit the offences established in accordance with Articles 35, 36, 37, 38.a and 39 of this Convention.

Article 42 – Unacceptable justifications for crimes, including crimes committed in the name of so-called «honour»

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that, in criminal proceedings initiated following the commission of any of the acts of violence covered by the scope of this Convention, culture, custom, religion, tradition or so-called «honour» shall not be regarded as justification for such acts. This covers, in particular, claims that the victim has transgressed cultural, religious, social or traditional norms or customs of appropriate behaviour.

Artikkel 39 – Tvangsabort og tvangssterilisering

Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre kriminalisering av følgjande forsettlege åtfærd:

- a. å utføre abort på ei kvinne utan at ho har gitt informert samtykke på førehand;
- b. å utføre eit kirurgisk inngrep som har som føremål eller verknad å gjere slutt på ei kvinne si evne til naturleg reproduksjon, utan at ho på førehand har gitt informert samtykke eller har forstått prosedyren.

Artikkel 40 – Seksuell trakassering

Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre straffefølgjing eller anna rettsfølgjing av ei kvar form for uønskt verbal, ikkje-verbal eller fysisk åtfærd av seksuell art som har som føremål eller verknad å krenkje ein person sin vørdrad, særleg når åtfærd skaper eit truande, fiendtleg, fornærande, audmjukande eller ubehageleg miljø.

Artikkel 41 – Medverknad og forsøk

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å fastsetje at forsettleg medverknad til ei handling som er fastsett som straffbar etter artikkel 33, 34, 35, 36, 37, 38a og 39 i denne konvensjonen, er ei straffbar handling.
2. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å fastsetje at forsettlege forsøk på å utføre ei handling som er fastsett som straffbar etter artikkel 35, 36, 37, 38a og 39 i denne konvensjonen, er ei straffbar handling.

Artikkel 42 – Uakseptabel grunngeving for eit brotsverk, inkludert brotsverk som er gjort i namnet til såkalla «ære»

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at kultur, skikkar, religion, tradisjon eller såkalla «ære» ikkje kan brukast til å rettferdiggjere ei valdshandling som er omfatta av denne konvensjonen, i straffesaker som vert innleidde etter at det er utført ei slik handling. Dette gjeld særleg påstandar om at offeret har brote kulturelle, religiøse, sosiale eller tradisjonelle normer eller skikkar som skal sikre passande åtfærd.

- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that incitement by any person of a child to commit any of the acts referred to in paragraph 1 shall not diminish the criminal liability of that person for the acts committed.

Article 43 – Application of criminal offences

The offences established in accordance with this Convention shall apply irrespective of the nature of the relationship between victim and perpetrator.

Article 44 – Jurisdiction

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to establish jurisdiction over any offence established in accordance with this Convention, when the offence is committed:
 - a in their territory; or
 - b on board a ship flying their flag; or
 - c on board an aircraft registered under their laws; or
 - d by one of their nationals; or
 - e by a person who has her or his habitual residence in their territory.
- 2 Parties shall endeavour to take the necessary legislative or other measures to establish jurisdiction over any offence established in accordance with this Convention where the offence is committed against one of their nationals or a person who has her or his habitual residence in their territory
- 3 For the prosecution of the offences established in accordance with Articles 36, 37, 38 and 39 of this Convention, Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that their jurisdiction is not subordinated to the condition that the acts are criminalised in the territory where they were committed.
- 4 For the prosecution of the offences established in accordance with Articles 36, 37, 38 and 39 of this Convention, Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that their jurisdiction as regards points d and e of paragraph 1 is not subordinated to the condition that the prosecution can only be initiated following the reporting by the victim of the offence or the laying of information by the State of the place where the offence was committed.

2. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at den som får eit barn til å utføre ei slik handling som er nemnd i nr. 1, ikkje får redusert sitt strafferettslege ansvar for dei handlingane som er utførte.

Artikkel 43 – Verkeområde for straffbare handlingar

Handlingar som er fastsette som straffbare etter denne konvensjonen, skal vere straffbare uavhengig av kva slags forhold det er mellom offer og valdsutøvar.

Artikkel 44 – Jurisdiksjon

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å etablere jurisdiksjon over ei kvar handling som er fastsett som straffbar etter denne konvensjonen, når handlinga er utført:
 - a. på deira territorium; eller
 - b. om bord i eit skip som seglar under deira flagg; eller
 - c. om bord i eit luftfarty som er registrert etter deira lover; eller
 - d. av ein av deira borgarar; eller
 - e. av ein person som til vanleg bur på deira territorium.
2. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte anstrenge seg for å treffe dei tiltaka som er nødvendige for å etablere jurisdiksjon over ei kvar handling som er fastsett som straffbar etter denne konvensjonen, når handlinga er utført mot ein av deira borgarar eller ein person som til vanleg bur på deira territorium.
3. Ved straffeforfølgning av handlingar som er fastsette som straffbare etter artikkel 36, 37, 38 og 39 i denne konvensjonen, skal partane ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at deira jurisdiksjon ikkje er betinga av at handlingane er kriminaliserte på territoriet der dei vart utførte.
4. Ved straffeforfølgning av handlingar som er fastsette som straffbare etter artikkel 36, 37, 38 og 39 i denne konvensjonen, skal partane ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at deira jurisdiksjon med omsyn til nr. 1 bokstav d og e ikkje er betinga av at straffeforfølgning kan finne stad først når det ligg føre ei melding frå offeret for handlinga eller det er tatt ut tiltale i staten som handlinga vart utført i.

- 5 Parties shall take the necessary legislative or other measures to establish jurisdiction over the offences established in accordance with this Convention, in cases where an alleged perpetrator is present on their territory and they do not extradite her or him to another Party, solely on the basis of her or his nationality.
 - 6 When more than one Party claims jurisdiction over an alleged offence established in accordance with this Convention, the Parties involved shall, where appropriate, consult each other with a view to determining the most appropriate jurisdiction for prosecution.
 - 7 Without prejudice to the general rules of international law, this Convention does not exclude any criminal jurisdiction exercised by a Party in accordance with its internal law.
5. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å etablere jurisdiksjon over handlingar som er fastsette som straffbare etter denne konvensjonen, i tilfelle der ein påstått valdsutøvar oppheld seg på deira territorium og dei ikkje utleverer han eller henne til ein annan part berre på grunnlag av vedkomande sin nasjonalitet.
 6. Når meir enn ein part gjer krav på jurisdiksjon over ei påstått handling som er fastsett som straffbar etter denne konvensjonen, skal dei involverte partane, når det er hensiktsmessig, rådføre seg med kvarandre med sikte på å avgjere kva for ein jurisdiksjon som er mest føremålstenleg for straffefølgjinga.
 7. Med atterhald for dei generelle reglane i folkeretten utelukkar ikkje denne konvensjonen nokon strafferettsleg jurisdiksjon som ein part utøvar i samsvar med sin interne rett.

Article 45 – Sanctions and measures

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the offences established in accordance with this Convention are punishable by effective, proportionate and dissuasive sanctions, taking into account their seriousness. These sanctions shall include, where appropriate, sentences involving the deprivation of liberty which can give rise to extradition.
- 2 Parties may adopt other measures in relation to perpetrators, such as:
 - monitoring or supervision of convicted persons;
 - withdrawal of parental rights, if the best interests of the child, which may include the safety of the victim, cannot be guaranteed in any other way.

Article 46 – Aggravating circumstances

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the following circumstances, insofar as they do not already form part of the constituent elements of the offence, may, in conformity with the relevant provisions of internal law, be taken into consideration as aggravating circumstances in the determination of the sentence in relation to the offences established in accordance with this Convention:

- a the offence was committed against a former or current spouse or partner as recognized by internal law, by a member of the family, a

Artikkel 45 – Straffereaksjonar og tiltak

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at handlingar som er fastsette som straffbare etter denne konvensjonen, kan straffast med effektive, forholdsmessige og avskrekkande straffereaksjonar, og det skal då takast omsyn til handlinga si alvorlege karakter. Desse straffereaksjonane skal, når det er føremålstenleg, omfatte fridomsstraff som kan gi grunnlag for utlevering.
2. Partane kan vedta andre tiltak overfor valdsutøvarar, som til dømes:
 - overvaking av eller tilsyn med straffedømte personar;
 - tap av foreldrerett, dersom barnets beste, som kan omfatte tryggleiken til offeret, ikkje kan garanterast på nokon annan måte.

Artikkel 46 – Skjerpande omstende

Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at følgjande omstende i samsvar med dei relevante føresegner i intern rett kan vurderast som skjerpande ved utmåling av straff for handlingar som er fastsette som straffbare etter denne konvensjonen, i den grad dei ikkje allereie er en del av den straffbare handlinga:

- a. den straffbare handlinga vart utført mot ein person som etter intern rett er tidlegare eller noverande ektefelle eller partnar, av eit fami-

person cohabiting with the victim or a person having abused her or his authority;

- b the offence, or related offences, were committed repeatedly;
- c the offence was committed against a person made vulnerable by particular circumstances;
- d the offence was committed against or in the presence of a child;
- e the offence was committed by two or more people acting together;
- f the offence was preceded or accompanied by extreme levels of violence;
- g the offence was committed with the use or threat of a weapon;
- h the offence resulted in severe physical or psychological harm for the victim;
- i the perpetrator had previously been convicted of offences of a similar nature.

Article 47 – Sentences passed by another Party

Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide for the possibility of taking into account final sentences passed by another Party in relation to the offences established in accordance with this Convention when determining the sentence.

Article 48 – Prohibition of mandatory alternative dispute resolution processes or sentencing

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to prohibit mandatory alternative dispute resolution processes, including mediation and conciliation, in relation to all forms of violence covered by the scope of this Convention.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that if the payment of a fine is ordered, due account shall be taken of the ability of the perpetrator to assume his or her financial obligations towards the victim.

Chapter VI – Investigation, prosecution, procedural law and protective measures

Article 49 – General obligations

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that investigations

liemedlem, ein person som bur saman med offeret, eller ein person som har misbrukt stillinga si;

- b. den straffbare handlinga, eller relaterte handlingar, vart utført gjentekne gonger;
- c. den straffbare handlinga vart utført mot ein person som var sårbar på grunn av særlege omstende;
- d. den straffbare handlinga vart utført mot eit barn eller medan eit barn var til stades;
- e. den straffbare handlinga vart utført av to eller fleire personar i fellesskap;
- f. det vart utført svært grov vold i forkant av eller under den straffbare handlinga;
- g. den straffbare handlinga vart utført med bruk eller trussel om bruk av eit våpen;
- h. den straffbare handlinga har påført offeret alvorleg fysisk eller psykisk skade;
- i. valdsutøveren er tidlegare straffedømd for liknande straffbare handlingar.

Artikkel 47 – Dommar avsaigde av ein annan part

Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for at rettskraftige dommar avsaigde av ein annan part for handlingar som er fastsette som straffbare etter denne konvensjonen, skal kunne takast omsyn til ved straffeutmåling.

Artikkel 48 – Forbod mot obligatorisk utanrettsleg tvisteløysing eller domsavseiing

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å forby obligatorisk utanrettsleg tvisteløysing, inkludert mekling og forlik, i samband med alle former for vald som er omfatta av denne konvensjonen.
2. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at det blir teke tilbørleg omsyn til valdsutøveren si evne til å oppfylle sine økonomiske plikter overfor offeret dersom vedkomande vert dømd til ein bøtestraff.

Kapittel VI – Etterforsking, påtale, prosesslov og vernetiltak

Artikkel 49 – Generelle plikter

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for

and judicial proceedings in relation to all forms of violence covered by the scope of this Convention are carried out without undue delay while taking into consideration the rights of the victim during all stages of the criminal proceedings.

- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures, in conformity with the fundamental principles of human rights and having regard to the gendered understanding of violence, to ensure the effective investigation and prosecution of offences established in accordance with this Convention.

Article 50 – Immediate response, prevention and protection

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the responsible law enforcement agencies respond to all forms of violence covered by the scope of this Convention promptly and appropriately by offering adequate and immediate protection to victims.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the responsible law enforcement agencies engage promptly and appropriately in the prevention and protection against all forms of violence covered by the scope of this Convention, including the employment of preventive operational measures and the collection of evidence.

Article 51 – Risk assessment and risk management

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that an assessment of the lethality risk, the seriousness of the situation and the risk of repeated violence is carried out by all relevant authorities in order to manage the risk and if necessary to provide coordinated safety and support.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the assessment referred to in paragraph 1 duly takes into account, at all stages of the investigation and application of protective measures, the fact that perpetrators of acts of violence covered by the scope of this Convention possess or have access to firearms.

å sikre at etterforskning og rettsforfølging i samband med alle former for vald som er omfatta av denne konvensjonen, blir gjennomførte utan unødig opphald, samstundes som det blir tatt omsyn til offeret sine rettar på alle trinn i straffeforfølginga.

2. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte, i samsvar med grunnleggjande menneskerettsprinsipp og ut frå ei kjønnsbasert forståing av vald, treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre effektiv etterforskning og straffeforfølging av handlingar som er fastsette som straffbare etter denne konvensjonen.

Artikkel 50 – Umiddelbar reaksjon, forebygging og vern

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at dei ansvarlege rettshandhevingsorganane reagerer raskt på alle former for vald som er omfatta av denne konvensjonen, ved å gi offera tilstrekkeleg og umiddelbart vern.
2. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at dei ansvarlege rettshandhevingsorganane raskt og på eigna måte går inn i arbeidet med å forebyggje og gi vern mot alle former for vald som er omfatta av denne konvensjonen, mellom anna ved bruk av forebyggjande operative tiltak og innhenting av bevis.

Artikkel 51 – Risikovurdering og risikohandtering

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at alle relevante styresmakter gjennomfører ei vurdering av faren for dødeleg utgang, av kor alvorleg situasjonen er og risikoen for gjenteken vald, med sikte på å handtere risikoen og om nødvendig sørge for samordna tryggleik og støtte.
2. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at vurderinga nemnd i nr. 1 på alle trinn i etterforskinga og i bruken av vernande tiltak tek forsvarleg omsyn til det at personar som utøvar valdshandlingar som er omfatta av denne konvensjonen, har eller har tilgang til skytevåpen.

Article 52 – Emergency barring orders

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the competent authorities are granted the power to order, in situations of immediate danger, a perpetrator of domestic violence to vacate the residence of the victim or person at risk for a sufficient period of time and to prohibit the perpetrator from entering the residence of or contacting the victim or person at risk. Measures taken pursuant to this article shall give priority to the safety of victims or persons at risk.

Article 53 – Restraining or protection orders

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that appropriate restraining or protection orders are available to victims of all forms of violence covered by the scope of this Convention.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the restraining or protection orders referred to in paragraph 1 are:
 - available for immediate protection and without undue financial or administrative burdens placed on the victim;
 - issued for a specified period or until modified or discharged;
 - where necessary, issued on an *ex parte* basis which has immediate effect;
 - available irrespective of, or in addition to, other legal proceedings;
 - allowed to be introduced in subsequent legal proceedings.
- 3 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that breaches of restraining or protection orders issued pursuant to paragraph 1 shall be subject to effective, proportionate and dissuasive criminal or other legal sanctions.

Article 54 – Investigations and evidence

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that, in any civil or criminal proceedings, evidence relating to the sexual history and conduct of the victim shall be permitted only when it is relevant and necessary.

Artikkel 52 – Hasteavgjerd om utestenging

Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at vedkomande styresmakter i situasjonar med overhengande fare får fullmakt til å påleggje ein person som utøvar vald i nære relasjonar å forlate bustaden til offeret eller den risikoutsette personen i eit tilstrekkeleg langt tidsrom, og å forby valdsutøveren å gå inn i bustaden til offeret eller kontakte offeret eller den valdsutsette personen. Tiltak som blir sette i verk etter denne artikkelen skal prioritere tryggleiken til offera eller dei valdsutsette personane.

Artikkel 53 – Pålegg om besøks- eller kontaktforbod

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at eigna pålegg om besøks- eller kontaktforbod står til rådvelde for offer for alle former for vald som er omfatta av denne konvensjonen.
2. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at pålegg om besøks- eller kontaktforbod eller tryggingstiltak etter nr. 1:
 - er til rådvelde for umiddelbar trygging og utan unødige økonomiske eller administrative byrder for offeret;
 - blir gitt for ein spesifisert periode eller til det blir endra eller oppheva;
 - om nødvendig gitt *ex parte* med umiddelbar verknad;
 - er til rådvelde uavhengig av, eller i tillegg til, andre rettslege skritt;
 - kan brukast under seinare rettsforfølging.
3. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at brot på besøks- eller kontaktforbod etter nr. 1, skal omfattast av effektive, forholdsmessige og avskrekkande strafferettslege eller andre rettslege reaksjonar.

Artikkel 54 – Etterforsking og bevis

Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at bevismateriale i sivile saker eller straffesaker som er knytt til offeret si seksuelle historie og åtferd berre skal tillatast når det er relevant og nødvendig.

Article 55 – Ex parte and ex officio proceedings

- 1 Parties shall ensure that investigations into or prosecution of offences established in accordance with Articles 35, 36, 37, 38 and 39 of this Convention shall not be wholly dependant upon a report or complaint filed by a victim if the offence was committed in whole or in part on its territory, and that the proceedings may continue even if the victim withdraws her or his statement or complaint.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure, in accordance with the conditions provided for by their internal law, the possibility for governmental and nongovernmental organisations and domestic violence counsellors to assist and/or support victims, at their request, during investigations and judicial proceedings concerning the offences established in accordance with this Convention.

Article 56 – Measures of protection

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to protect the rights and interests of victims, including their special needs as witnesses, at all stages of investigations and judicial proceedings, in particular by:
 - a providing for their protection, as well as that of their families and witnesses, from intimidation, retaliation and repeat victimisation;
 - b ensuring that victims are informed, at least in cases where the victims and the family might be in danger, when the perpetrator escapes or is released temporarily or definitively;
 - c informing them, under the conditions provided for by internal law, of their rights and the services at their disposal and the follow-up given to their complaint, the charges, the general progress of the investigation or proceedings, and their role therein, as well as the outcome of their case;
 - d enabling victims, in a manner consistent with the procedural rules of internal law, to be heard, to supply evidence and have their views, needs and concerns presented, directly or through an intermediary, and considered;
 - e providing victims with appropriate support services so that their rights and interests are duly presented and taken into account;

Artikkel 55 – Rettargang Ex parte og ex officio

1. Partane skal sikre at etterforskning eller straffeforfølgning av handlingar som er fastsette som straffbare etter artikkel 35, 36, 37, 38 og 39 i denne konvensjonen, ikkje eine og åleine skal vere avhengig av ei melding eller klage levert av eit offer, dersom handlinga vart heilt eller delvis utført på deira territorium, og rettargangen kan halde fram sjølv om offeret trekkjer tilbake forklaringa eller klagen.
2. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre, i samsvar med vilkåra i sin interne rett, at statlege og frivillige organisasjonar og spesialistar på vald i nære relasjonar på førespurnad frå offeret kan assistere og/eller støtte offeret under etterforskinga og rettargang som gjeld handlingar fastsette som straffbare etter denne konvensjonen.

Artikkel 56 – Vernetiltak

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å verne om offera sine rettar og interesser, også deira særlege behov som vitne, på alle stadium av etterforskinga eller rettssaka, og særleg ved å:
 - a. verne offera og deira familiar families og vitne mot trugsmål, gjengjelding og nye overgrep;
 - b. sikre at offera blir informerte, i det minste i tilfelle der dei og familien kan vere i fare, når valdsutøveren rømmer eller blir mellombels eller endeleg sett fri;
 - c. informere offera, på dei vilkåra som gjeld i intern rett, om kva rettar dei har, kva tenester som står til rådvelde for dei og korleis meldinga deira blir følgd opp, og om siktninga, den generelle framdrifta i etterforskinga eller rettargangen og offeret si rolle i dei, i tillegg til om utfallet av saka;
 - d. setje offera i stand til – på ein måte som kan sameinast med prosessreglane i intern rett – å bli høyrde, leggje fram bevis og få sine syn, behov og interesser lagde fram og vurderte, enten direkte eller gjennom eit mellomledd;
 - e. yte eigna assistanse til offera slik at deira rettar og interesser kan bli lagde fram og tekne omsyn til;

- f ensuring that measures may be adopted to protect the privacy and the image of the victim;
 - g ensuring that contact between victims and perpetrators within court and law enforcement agency premises is avoided where possible;
 - h providing victims with independent and competent interpreters when victims are parties to proceedings or when they are supplying evidence;
 - i enabling victims to testify, according to the rules provided by their internal law, in the courtroom without being present or at least without the presence of the alleged perpetrator, notably through the use of appropriate communication technologies, where available.
- 2 A child victim and child witness of violence against women and domestic violence shall be afforded, where appropriate, special protection measures taking into account the best interests of the child.
- f. sikre at det kan treffast tiltak for å verne om privatlivet og utsjånaden til offeret;
 - g. sikre at kontakt mellom offer og valdsutøvarar i rettslokala og hos politiet kan unngåast når dette er mogleg;
 - h. skaffe uavhengig og kompetent tolk til offera når offera er part i saka eller når dei gir vitneprov;
 - i. setje offera i stand til å gi vitneprov i rettslokalet etter reglane i intern rett utan sjølv å vere til stades, eller i det minste utan at den tiltalte valdsutøvaren er til stades, særleg gjennom bruk av eigna kommunikasjons-teknologi når dette er tilgjengeleg.
2. Eit barn som er offer, og eit barn som er vitne til vald mot kvinner og vald i nære relasjonar, skal om nødvendig ha spesielle vernetiltak der det blir teke omsyn til kva som er til beste for barnet.

Article 57 – Legal aid

Parties shall provide for the right to legal assistance and to free legal aid for victims under the conditions provided by their internal law.

Artikkel 57 – Rettshjelp

Partane skal sørge for at offeret har rett til juridisk bistand og fri rettshjelp på dei vilkåra som gjeld etter intern rett.

Article 58 – Statute of limitation

Parties shall take the necessary legislative and other measures to ensure that the statute of limitation for initiating any legal proceedings with regard to the offences established in accordance with Articles 36, 37, 38 and 39 of this Convention, shall continue for a period of time that is sufficient and commensurate with the gravity of the offence in question, to allow for the efficient initiation of proceedings after the victim has reached the age of majority.

Artikkel 58 – Forelding

Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at foreldingsfristen for å innleie rettsforfølging i samband med handlingane som er fastsette som straffbare etter artikkel 36, 37, 38 og 39 i denne konvensjonen, skal halde fram i eit tidsrom som er tilstrekkeleg til å kunne innleie rettsforfølging etter at offeret har blitt myndig, og som står i forhold til kor alvorleg den aktuelle handlinga er

Chapter VII – Migration and asylum

Article 59 – Residence status

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims whose residence status depends on that of the spouse or partner as recognised by internal law, in the event of the dissolution of the marriage or the relationship, are granted in the event of particularly difficult circumstances, upon application, an autonomous residence

Kapittel VII – Migrasjon og asyl

Artikkel 59 – Opphaldsstatus

1. Når opphaldsløyvet til offeret er avhengig av den som etter intern rett er ektefelle eller partner, skal partane ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at offeret etter søknad får sjølvstendig opphaldsløyve dersom ekteskapet eller forholdet blir oppløyst og situasjonen er svært vanskeleg, uansett kor lenge

permit irrespective of the duration of the marriage or the relationship. The conditions relating to the granting and duration of the autonomous residence permit are established by internal law.

- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims may obtain the suspension of expulsion proceedings initiated in relation to a residence status dependent on that of the spouse or partner as recognised by internal law to enable them to apply for an autonomous residence permit.
- 3 Parties shall issue a renewable residence permit to victims in one of the two following situations, or in both:
 - a where the competent authority considers that their stay is necessary owing to their personal situation;
 - b where the competent authority considers that their stay is necessary for the purpose of their co-operation with the competent authorities in investigation or criminal proceedings.
- 4 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims of forced marriage brought into another country for the purpose of the marriage and who, as a result, have lost their residence status in the country where they habitually reside, may regain this status.

Article 60 – Gender-based asylum claims

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that gender-based violence against women may be recognised as a form of persecution within the meaning of Article 1, A (2), of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees and as a form of serious harm giving rise to complementary/subsidiary protection.
- 2 Parties shall ensure that a gender-sensitive interpretation is given to each of the Convention grounds and that where it is established that the persecution feared is for one or more of these grounds, applicants shall be granted refugee status according to the applicable relevant instruments.
- 3 Parties shall take the necessary legislative or other measures to develop gender-sensitive reception procedures and support services for asylum-seekers as well as gender guidelines and gender-sensitive asylum procedures, including refugee status determination and application for international protection.

ekteskapet eller forholdet har vart. Vilråa for å gi sjølvstendig opphaldsløyve og tidsrommet det skal gjelde for, er fastsette i intern rett.

2. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at offeret kan få utsett ei utvisingssak som er innleidd i samband med eit opphaldsløyve som er avhengig av den som etter intern rett er ektefelle eller partner, slik at dei får høve til å søkje om sjølvstendig opphaldsløyve.
3. Partane skal utferde eit fornybart opphaldsløyve til offer i ein eller begge dei to følgjande situasjonane:
 - a. når vedkomande styresmakt vurderer det slik at opphaldet er nødvendig ut frå offeret sin personlege situasjon;
 - b. når vedkomande styresmakt vurderer det slik at opphaldet er nødvendig for at offeret kan samarbeide med vedkomande styresmakt i ei etterforsking eller ei straffesak.
4. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at offer for tvangsekteskap som er tekne med til eit anna land for å bli gifte bort, og som følgje av dette har mist opphaldsløyvet i landet der dei har sin faste bustad, kan få denne statusen tilbake.

Artikkel 60 – Asyl på grunnlag av kjønn

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at kjønnsavhengig vald mot kvinner kan anerkjennast som ei form for forfølgning i tydinga av artikkel 1 A nr. 2 i flyktningkonvensjonen av 1951, og som ei form for alvorleg skade som gir rom for ytterlegare/subsidiært vern.
2. Partane skal sikre at kvar einskild konvensjonsgrunn blir tolka ut frå eit kjønnsperspektiv, og at søkjaren skal få flyktningestatus i samsvar med dei gjeldande relevante avtalane når det er fastslått at frykta for forfølgning er basert på ein eller fleire av desse grunnane.
3. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å utvikle kjønnsensitive mottaksprosedyrar og støttetjenester for asylsøkjjarar, i tillegg til kjønnsensitive retningslinjer og prosedyrar for handsaming av asylsøknader, mellom anna for å kunne gi flyktningstatus og søkje om internasjonalt vern.

Article 61 – Non-refoulement

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to respect the principle of nonrefoulement in accordance with existing obligations under international law.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims of violence against women who are in need of protection, regardless of their status or residence, shall not be returned under any circumstances to any country where their life would be at risk or where they might be subjected to torture or inhuman or degrading treatment or punishment.

*Chapter VIII – International co-operation***Article 62 – General principles**

- 1 Parties shall co-operate with each other, in accordance with the provisions of this Convention, and through the application of relevant international and regional instruments on co-operation in civil and criminal matters, arrangements agreed on the basis of uniform or reciprocal legislation and internal laws, to the widest extent possible, for the purpose of:
 - a preventing, combating and prosecuting all forms of violence covered by the scope of this Convention;
 - b protecting and providing assistance to victims;
 - c investigations or proceedings concerning the offences established in accordance with this Convention;
 - d enforcing relevant civil and criminal judgments issued by the judicial authorities of Parties, including protection orders.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims of an offence established in accordance with this Convention and committed in the territory of a Party other than the one where they reside may make a complaint before the competent authorities of their State of residence.
- 3 If a Party that makes mutual legal assistance in criminal matters, extradition or enforcement of civil or criminal judgments imposed by another Party to this Convention conditional on the existence of a treaty receives a request for such legal co-operation from a Party with

Artikkel 61 – Absolutt vern mot utsending (non-refoulement)

1. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å respektere prinsippet om absolutt vern mot utsending (*non-refoulement*) i samsvar med gjeldande plikter etter folkeretten.
2. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at offer for vald mot kvinner som har behov for vern, uansett opphaldsstatus, ikkje under noko omstende skal returnerast til eit land der kvinna sitt liv kan vere i fare, eller der ho kan bli utsett for tortur eller umenneskeleg eller fornedrande behandling eller straff.

*Kapittel VIII – Internasjonalt samarbeid***Artikkel 62 – Generelle prinsipp**

1. Partane skal i breiast mogleg omfang samarbeide med kvarandre i samsvar med føresegnene i denne konvensjonen, og ved å ta i bruk relevante internasjonale og regionale avtalar om samarbeid i sivile og strafferettslege saker og ordningar som er inngått på grunnlag av einsarta eller tilsvarende lovgiving og intern rett, for det føremål å:
 - a. førebyggje, kjempe mot og påtale alle former for vald som er omfatta av denne konvensjonen;
 - b. gi vern og assistanse til offera;
 - c. etterforske eller straffeforfølgje dei handlingane som er fastsette som straffbare etter denne konvensjonen;
 - d. fullbyrde relevante sivilrettslege og strafferettslege dommar som er avsagde av rettsmaktene til partane, også besøks- eller kontaktforbod.
2. Partane skal ved lovgiving eller på annan måte treffe dei tiltaka som er nødvendige for å sikre at offer for ei handling som er fastsett som straffbare etter denne konvensjonen og er gjort på territoriet til ein annan part enn der dei er busette, kan klage til vedkomande styremakter i staten der dei bur.
3. Dersom ein part set ein inngått avtale som vilkår for gjensidig juridisk assistanse i straffesaker, utlevering eller fullbyrding av sivile eller strafferettslege dommar som er avsagde av ein annan part i denne konvensjonen, og mottek ein førespurnad om slikt juri-

which it has not concluded such a treaty, it may consider this Convention to be the legal basis for mutual legal assistance in criminal matters, extradition or enforcement of civil or criminal judgments imposed by the other Party in respect of the offences established in accordance with this Convention.

- 4 Parties shall endeavour to integrate, where appropriate, the prevention and the fight against violence against women and domestic violence in assistance programmes for development provided for the benefit of third States, including by entering into bilateral and multilateral agreements with third States with a view to facilitating the protection of victims in accordance with Article 18, paragraph 5.

Article 63 – Measures relating to persons at risk

When a Party, on the basis of the information at its disposal, has reasonable grounds to believe that a person is at immediate risk of being subjected to any of the acts of violence referred to in Articles 36, 37, 38 and 39 of this Convention on the territory of another Party, the Party that has the information is encouraged to transmit it without delay to the latter for the purpose of ensuring that appropriate protection measures are taken. Where applicable, this information shall include details on existing protection provisions for the benefit of the person at risk.

Article 64 – Information

- 1 The requested Party shall promptly inform the requesting Party of the final result of the action taken under this chapter. The requested Party shall also promptly inform the requesting Party of any circumstances which render impossible the carrying out of the action sought or are likely to delay it significantly.
- 2 A Party may, within the limits of its internal law, without prior request, forward to another Party information obtained within the framework of its own investigations when it considers that the disclosure of such information might assist the receiving Party in preventing criminal offences established in accordance with this Convention or in initiating or carrying out investigations or proce-

disk samarbeid frå ein part som den ikkje har inngått ein slik avtale med, kan parten sjå denne konvensjonen som rettsleg grunnlag for gjensidig juridisk assistanse i straffesaker, utlevering eller fullbyrding av sivile eller strafferettslege dommar som er avsagde av den andre parten med omsyn til handlingar som er fastsette som straffbare etter denne konvensjonen.

4. Partane skal der det er passande, anstrenge seg for å integrere forebygging og kamp mot vald mot kvinner og vald i nære relasjonar i utviklingsprogram som dei yter til tredjestatar, også ved å inngå bilaterale og multilaterale avtalar med tredjestatar med sikte på å leggje til rette for vern av offer i samsvar med artikkel 18 nr. 5.

Artikkel 63 – Tiltak knytte til valdsutsette personar

Når ein part ut frå den informasjonen som er tilgjengeleg, har rimeleg grunn til å tru at en person er utsett for ein direkte risiko på territoriet til ein annan part for å bli offer for slike valdshandlingar som er omhandla i artikkel 36, 37, 38 og 39 i denne konvensjonen, blir den parten som har denne informasjonen, oppmoda til å oversende han utan opphald til sistnemnde part for det føremål å sikre at det blir sett i verk eigna vernetiltak. Der det er relevant, skal denne informasjonen omfatte opplysningar om eksisterande verneføresetter til beste for den risikoutsette personen.

Artikkel 64 – Informasjon

1. Parten som mottek førespurnaden, skal straks informere den parten som spør om det endelige resultatet av tiltak som blir sette i verk etter dette kapitlet. Parten som mottek førespurnaden, skal også straks informere den andre parten om eventuelle omstende som gjer det umogleg å gjennomføre tiltaket som er søkt gjennomført, eller som vil kunne seinke det vesentleg.
2. Ein part kan, innanfor rammene av sin interne rett og utan føregåande førespurnad, oversende ein annan part informasjon som er innhenta i samband med si eiga etterforsking, når parten vurderer det slik at å gi denne informasjonen kan hjelpe mottakarparten med å hindre handlingar som er fastsette som straffbare etter denne konvensjonen eller innleie eller gjennomføre

edings concerning such criminal offences or that it might lead to a request for cooperation by that Party under this chapter.

- 3 A Party receiving any information in accordance with paragraph 2 shall submit such information to its competent authorities in order that proceedings may be taken if they are considered appropriate, or that this information may be taken into account in relevant civil and criminal proceedings.

Article 65 – Data Protection

Personal data shall be stored and used pursuant to the obligations undertaken by the Parties under the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data (ETS No. 108).

Chapter IX – Monitoring mechanism

Article 66 – Group of experts on action against violence against women and domestic violence

- 1 The Group of experts on action against violence against women and domestic violence (hereinafter referred to as «GREVIO») shall monitor the implementation of this Convention by the Parties.
- 2 GREVIO shall be composed of a minimum of 10 members and a maximum of 15 members, taking into account a gender and geographical balance, as well as multidisciplinary expertise. Its members shall be elected by the Committee of the Parties from among candidates nominated by the Parties for a term of office of four years, renewable once, and chosen from among nationals of the Parties.
- 3 The initial election of 10 members shall be held within a period of one year following the entry into force of this Convention. The election of five additional members shall be held following the 25th ratification or accession.
- 4 The election of the members of GREVIO shall be based on the following principles:
 - a they shall be chosen according to a transparent procedure from among persons of high moral character, known for their recognised competence in the fields of human rights, gender equality, violence against women and domestic violence, or assistance to and protection of victims, or having demonstrated professional experience in the areas covered by this Convention;

etterforskning eller straffeforfølging av slike handlingar, eller at det kan føre til ein førespurnad om samarbeid frå den aktuelle parten etter dette kapitlet.

3. Ein part som mottek informasjon i samsvar med nr. 2, skal framleggje denne informasjonen for vedkomande styremakter slik at det kan takast rettslege skritt dersom dette blir vurdert som rett, eller slik at denne informasjonen kan bli teken omsyn til i relevante sivile og strafferettslege saker.

Artikkel 65 – Personvern

Persondata skal lagrast og brukast i samsvar med dei pliktene partane har påtatt seg etter Konvensjonen om personvern i samband med elektronisk databehandling av personopplysningar (ETS Nr. 108).

Kapittel IX – Overvakingsmekanisme

Artikkel 66 – Ekspertgruppe for tiltak mot vald mot kvinner og vald i nære relasjonar

1. Ekspertgruppa for tiltak mot vald mot kvinner og vald i nære relasjonar (heretter kalla«GREVIO») skal overvake gjennomføringa av denne konvensjonen frå partane si side.
2. GREVIO skal vere samansett av minst 10 og høgst 15 medlemmer, og det skal takast omsyn til kjønnsmessig og geografisk balanse i tillegg til tverrfagleg ekspertise. Medlemmene skal veljast av partskomiteen for ein periode på fire år, som kan fornyast ein gong, blant kandidatar som er innstilte av partane og som er valde blant partane sine borgarar.
3. Det første valet av 10 medlemmer skal haldast innan ein periode på eitt år etter at denne konvensjonen trer i kraft. Val på fem tilleggsmedlemmer skal haldast etter den 25. ratifiseringa eller tiltredinga.
4. Valet av medlemmene i GREVIO skal byggje på dei følgjande prinsippa:
 - a. dei skal veljast i samsvar med ein open prosedyre mellom personar med høg etisk standard som er kjende og respekterte for sin kompetanse på områda menneskerettar, likestilling mellom kjønna, vald mot kvinner og vald i nære relasjonar, eller for si hjelp til og vern av offer eller for å ha vist at dei har fagleg erfaring på dei områda som er omfatta av denne konvensjonen;

- b no two members of GREVIO may be nationals of the same State;
 - c they should represent the main legal systems;
 - d they should represent relevant actors and agencies in the field of violence against women and domestic violence;
 - e they shall sit in their individual capacity and shall be independent and impartial in the exercise of their functions, and shall be available to carry out their duties in an effective manner.
- 5 The election procedure of the members of GREVIO shall be determined by the Committee of Ministers of the Council of Europe, after consulting with and obtaining the unanimous consent of the Parties, within a period of six months following the entry into force of this Convention.
 - 6 GREVIO shall adopt its own rules of procedure.
 - 7 Members of GREVIO, and other members of delegations carrying out the country visits as set forth in Article 68, paragraphs 9 and 14, shall enjoy the privileges and immunities established in the appendix to this Convention.
- b. GREVIO kan ikkje ha to medlemmer som er borgarar av same stat;
 - c. medlemmene bør representere dei viktigaste rettssystema;
 - d. medlemmene bør representere relevante aktørar og organ på området vald mot kvinner og vald i nære relasjonar;
 - e. medlemmene skal inneha vervet på vegner av seg sjølve og vere uavhengige og upartiske i utøvinga av sine funksjonar, og dei skal vere tilgjengelege slik at dei kan utføre sine oppgåver på ein effektiv måte.
5. Framgangsmåten for valet av medlemmene i GREVIO skal fastsetjast av Ministerkomiteen i Europarådet etter at den har rådført seg med partane og fått deira samrøystes samtykke, innan seks månader etter at denne konvensjonen tredd i kraft.
 6. GREVIO skal vedta sin eigen forretningsorden.
 7. Medlemmene av GREVIO og andre medlemmer av delegasjonar som gjennomfører landbesøk i samsvar med artikkel 68 nr. 9 og 14, skal ha dei privilegia og slik immunitet som er fastsette i vedlegget til denne konvensjonen.

Article 67 – Committee of the Parties

- 1 The Committee of the Parties shall be composed of the representatives of the Parties to the Convention.
- 2 The Committee of the Parties shall be convened by the Secretary General of the Council of Europe. Its first meeting shall be held within a period of one year following the entry into force of this Convention in order to elect the members of GREVIO. It shall subsequently meet whenever one third of the Parties, the President of the Committee of the Parties or the Secretary General so requests.
- 3 The Committee of the Parties shall adopt its own rules of procedure.

Article 68 – Procedure

- 1 Parties shall submit to the Secretary General of the Council of Europe, based on a questionnaire prepared by GREVIO, a report on legislative and other measures giving effect to the provisions of this Convention, for consideration by GREVIO.
- 2 GREVIO shall consider the report submitted in accordance with paragraph 1 with the representatives of the Party concerned.

Artikkel 67 – Partskomiteen

1. Partskomiteen skal vere samansett av representantar for konvensjonspartane.
2. Partskomiteen skal samankallast av generalsekretæren i Europarådet. Det første møtet skal haldast innan eitt år etter at konvensjonen trer i kraft, for å velje medlemmene av ekspertgruppa GREVIO. Komiteen skal deretter kome saman når ein tredel av partane, leiaren av partskomiteen eller generalsekretæren ber om det.
3. Partskomiteen skal vedta sin eigen forretningsorden.

Artikkel 68 – Saksgang

1. Partane skal på basis av eit spørjeskjema utarbeidd av GREVIO sende Generalsekretæren i Europarådet ein rapport om lovgivingsmessige og andre tiltak for å gjennomføre fråsegnene i denne konvensjonen, som GREVIO skal vurdere.
2. GREVIO skal vurdere rapporten som er framlagt etter nr. 1 med representantar for den parten det gjeld.

- 3 Subsequent evaluation procedures shall be divided into rounds, the length of which is determined by GREVIO. At the beginning of each round GREVIO shall select the specific provisions on which the evaluation procedure shall be based and send out a questionnaire.
 - 4 GREVIO shall define the appropriate means to carry out this monitoring procedure. It may in particular adopt a questionnaire for each evaluation round, which shall serve as a basis for the evaluation procedure of the implementation by the Parties. This questionnaire shall be addressed to all Parties. Parties shall respond to this questionnaire, as well as to any other request of information from GREVIO.
 - 5 GREVIO may receive information on the implementation of the Convention from nongovernmental organisations and civil society, as well as from national institutions for the protection of human rights.
 - 6 GREVIO shall take due consideration of the existing information available from other regional and international instruments and bodies in areas falling within the scope of this Convention.
 - 7 When adopting a questionnaire for each evaluation round, GREVIO shall take due consideration of the existing data collection and research in the Parties as referred to in Article 11 of this Convention.
 - 8 GREVIO may receive information on the implementation of the Convention from the Council of Europe Commissioner for Human Rights, the Parliamentary Assembly and relevant specialised bodies of the Council of Europe, as well as those established under other international instruments. Complaints presented to these bodies and their outcome will be made available to GREVIO.
 - 9 GREVIO may subsidiarily organise, in co-operation with the national authorities and with the assistance of independent national experts, country visits, if the information gained is insufficient or in cases provided for in paragraph 14. During these visits, GREVIO may be assisted by specialists in specific fields.
 - 10 GREVIO shall prepare a draft report containing its analysis concerning the implementation of the provisions on which the evaluation is based, as well as its suggestions and proposals concerning the way in which the Party concerned may deal with the problems which have been identified. The draft report shall be transmitted for comments to the Party which
3. Dei påfølgjande evalueringsprosedyrar skal inndelast i rundar med ei lengd som skal fastsetjast av GREVIO. I byrjinga av kvar runde skal GREVIO velje dei konkrete fråsegnene som evalueringsprosedyren skal byggje på, og sende ut eit spørjeskjema.
 4. GREVIO skal definere eigna middel til å gjennomføre denne overvakingssproseduren. Dei kan særleg vedta eit spørjeskjema for kvar evalueringsrunde, som skal tene som grunnlag for evalueringsprosedyren for partane si gjennomføring. Dette spørjeskjemaet skal rettast til alle partane. Partane skal svare på dette spørjeskjemaet og på andre førespurnader om informasjon frå GREVIO.
 5. GREVIO kan ta imot informasjon om gjennomføringa av konvensjonen både frå frivillige organisasjonar, det sivile samfunnet og frå nasjonale institusjonar for vern av menneskerettane.
 6. GREVIO skal ta nødvendig omsyn til eksisterande informasjon som er tilgjengeleg frå andre regionale og internasjonale avtalar og organ på område som fell innanfor verkeområdet av denne konvensjonen.
 7. Når dei set opp eit spørjeskjema for kvar evalueringsrunde, skal GREVIO ta nødvendig omsyn til eksisterande datainnsamling og forskning hos partane i samsvar med artikkel 11 i denne konvensjonen.
 8. GREVIO kan ta imot informasjon om gjennomføringa av konvensjonen frå Europarådets menneskerettskommisær, parlamentarikarforsamlinga og relevante spesialorgan i Europarådet, i tillegg til dei som er oppretta under andre internasjonale avtalar. Klager som er reist til desse organa og resultatet av dei vil bli gjort tilgjengelege for GREVIO.
 9. GREVIO kan subsidiært, i samarbeid med nasjonale styresmakter og med assistanse frå uavhengige nasjonale ekspertar, organisere landbesøk dersom informasjonen som er innhenta er utilstrekkeleg, eller i slike tilfelle som er nemnde i nr. 14. Under desse besøka kan GREVIO la seg assistere av spesialistar på spesifikke område.
 10. GREVIO skal utarbeide eit rapportutkast som inneheld deira analyse av gjennomføringa av dei fråsegnene som ligg til grunn for evalueringa, og med forslag og tilrådingar om korleis den aktuelle parten kan handtere dei problema som er kartlagde. Rapportutkastet skal oversendast parten som gjennomgår evalueringa for merknader. Merknadene skal takast

undergoes the evaluation. Its comments shall be taken into account by GREVIO when adopting its report.

- 11 On the basis of all the information received and the comments by the Parties, GREVIO shall adopt its report and conclusions concerning the measures taken by the Party concerned to implement the provisions of this Convention. This report and the conclusions shall be sent to the Party concerned and to the Committee of the Parties. The report and conclusions of GREVIO shall be made public as from their adoption, together with eventual comments by the Party concerned.
- 12 Without prejudice to the procedure of paragraphs 1 to 8, the Committee of the Parties may adopt, on the basis of the report and conclusions of GREVIO, recommendations addressed to this Party (a) concerning the measures to be taken to implement the conclusions of GREVIO, if necessary setting a date for submitting information on their implementation, and (b) aiming at promoting co-operation with that Party for the proper implementation of this Convention.
- 13 If GREVIO receives reliable information indicating a situation where problems require immediate attention to prevent or limit the scale or number of serious violations of the Convention, it may request the urgent submission of a special report concerning measures taken to prevent a serious, massive or persistent pattern of violence against women.
- 14 Taking into account the information submitted by the Party concerned, as well as any other reliable information available to it, GREVIO may designate one or more of its members to conduct an inquiry and to report urgently to GREVIO. Where warranted and with the consent of the Party, the inquiry may include a visit to its territory.
- 15 After examining the findings of the inquiry referred to in paragraph 14, GREVIO shall transmit these findings to the Party concerned and, where appropriate, to the Committee of the Parties and the Committee of Ministers of the Council of Europe together with any comments and recommendations.

omsyn til av GREVIO når rapporten blir vedteken.

11. På grunnlag av all informasjon som er mottaken og merknader frå partane skal GREVIO vedta sin rapport og sine konklusjonar om tiltak som er sette i verk av den aktuelle parten for å gjennomføre fråsegnene i denne konvensjonen. Rapporten og konklusjonane skal sendast til den aktuelle parten og til partskomiteen. Rapporten og konklusjonane frå GREVIO skal offentleggjerast når dei er vedtekne, saman med eventuelle kommentarar frå den aktuelle parten.
12. Med atterhald for framgangsmåten i nr. 1 – 8 kan partskomiteen på grunnlag av rapporten og konklusjonane frå GREVIO kome med tilrådingar retta til parten (a) om kva tiltak som må treffast for å setje i verk konklusjonane frå GREVIO, og om nødvendig fastsetje ein dato for oversending av informasjon om gjennomføringa av dei, og (b) med sikte på å fremje samarbeid med parten for ei god gjennomføring av denne konvensjonen.
13. Dersom GREVIO mottok påliteleg informasjon som tyder på at ein situasjon med problem som krev umiddelbar merksemd for å hindre eller avgrense omfanget av eller talet på alvorlege brot på konvensjonen, kan gruppa krevje at det snarast blir framlagt ein spesialrapport om kva tiltak som er sett i verk for å hindre eit mønster med alvorleg, massiv eller vedvarande vald mot kvinner.
14. Ut frå informasjonen framlagd av den aktuelle parten, i tillegg til eventuell annan påliteleg informasjon som er tilgjengeleg for gruppa, kan GREVIO utnemne eitt eller fleire av sine medlemmer til å gjennomføre ei gransking og rapportere til GREVIO snarast. Når det er grunn til det, og med samtykke frå parten, kan granskinga omfatte eit besøk på parten sitt territorium.
15. Etter å ha gått gjennom funna frå granskinga nemnd i nr. 14, skal GREVIO framleggje desse funna for den aktuelle parten, og der det er aktuelt, for partskomiteen og ministerkomiteen i Europarådet saman med eventuelle kommentarar og tilrådingar.

Article 69 – General recommendations

GREVIO may adopt, where appropriate, general recommendations on the implementation of this Convention.

Article 70 – Parliamentary involvement in monitoring

- 1 National parliaments shall be invited to participate in the monitoring of the measures taken for the implementation of this Convention.
- 2 Parties shall submit the reports of GREVIO to their national parliaments.
- 3 The Parliamentary Assembly of the Council of Europe shall be invited to regularly take stock of the implementation of this Convention.

*Chapter X – Relationship with other international instruments***Article 71 – Relationship with other international instruments**

- 1 This Convention shall not affect obligations arising from other international instruments to which Parties to this Convention are Parties or shall become Parties and which contain provisions on matters governed by this Convention.
- 2 The Parties to this Convention may conclude bilateral or multilateral agreements with one another on the matters dealt with in this Convention, for purposes of supplementing or strengthening its provisions or facilitating the application of the principles embodied in it.

*Chapter XI – Amendments to the Convention***Article 72 – Amendments**

- 1 Any proposal for an amendment to this Convention presented by a Party shall be communicated to the Secretary General of the Council of Europe and forwarded by her or him to the member States of the Council of Europe, any signatory, any Party, the European Union, any State invited to sign this Convention in accordance with the provisions of Article 75, and any State invited to accede to this Convention in accordance with the provisions of Article 76.
- 2 The Committee of Ministers of the Council of Europe shall consider the proposed amend-

Artikkel 69 – Generelle tilrådingar

GREVIO kan, når det er føremålstenleg, vedta generelle tilrådingar om gjennomføring av denne konvensjonen.

Artikkel 70 – Parlamentarisk deltaking i overvakinga

1. Dei nasjonale parlamenta skal inviterast til å delta i overvakinga av tiltak som blir sette i verk for gjennomføring av denne konvensjonen.
2. Partane skal framleggje rapportane frå GREVIO for sine nasjonale parlament.
3. Parlamentarikarforsamlinga i Europarådet skal inviterast til regelmessig å gjere opp status for gjennomføringa av denne konvensjonen.

*Kapittel X – Forhold til andre internasjonale avtalar***Artikkel 71 – Forhold til andre internasjonale avtalar**

1. Denne konvensjonen påverkar ikkje rettar og plikter som følger av andre internasjonale avtalar som konvensjonspartane er eller vil bli part i, og som inneheld fråsegner på område som er omfatta av denne konvensjonen.
2. Partane i denne konvensjonen kan inngå bilaterale eller multilaterale avtalar med kvarandre om spørsmåla som er omhandla i denne konvensjonen, med sikte på å utfylle eller styrkje fråsegnene i konvensjonen eller leggje til rette for bruken av dei prinsippa som er nedfelt i den.

*Kapittel XI – Endringar i konvensjonen***Artikkel 72 – Endringar**

1. Alle forslag om endringar i denne konvensjonen som blir framlagt av ein part, skal meldast til generalsekretæren i Europarådet og vidare-sendast av generalsekretæren til medlemsstatane i Europarådet, alle signatarar, alle partar, Den europeiske union, alle statar som er inviterte til å underteikne denne konvensjonen i samsvar med fråsegnene i artikkel 75, og til alle statar som er inviterte til å tiltre konvensjonen i samsvar med fråsegnene i artikkel 76.
2. Ministerkomiteen i Europarådet skal vurdere den føreslegne endringa og kan, etter å ha

ment and, after having consulted the Parties to this Convention that are not members of the Council of Europe, may adopt the amendment by the majority provided for in Article 20.d of the Statute of the Council of Europe.

- 3 The text of any amendment adopted by the Committee of Ministers in accordance with paragraph 2 shall be forwarded to the Parties for acceptance.
- 4 Any amendment adopted in accordance with paragraph 2 shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which all Parties have informed the Secretary General of their acceptance.

konsultert dei partane til konvensjonen som ikkje er medlemmer av Europarådet, vedta endringa med slikt fleirtal som er fastsett i artikkel 20.d i Europarådet sine vedtekter.

3. Teksten i ei eventuell endring som blir vedteken av ministerkomiteen i samsvar med nr. 2, skal sendast ut til partane for godkjenning.
4. Alle endringar som blir vedtekne i samsvar med nr. 2, skal tre i kraft den første dagen i månaden etter utløpet av ein periode på ein måned etter datoen då alle partane har informert generalsekretæren om at dei har godkjent endringa.

Chapter XII – Final clauses

Article 73 – Effects of this Convention

The provisions of this Convention shall not prejudice the provisions of internal law and binding international instruments which are already in force or may come into force, under which more favourable rights are or would be accorded to persons in preventing and combating violence against women and domestic violence.

Article 74 – Dispute settlement

- 1 The Parties to any dispute which may arise concerning the application or interpretation of the provisions of this Convention shall first seek to resolve it by means of negotiation, conciliation, arbitration or by any other methods of peaceful settlement accepted by mutual agreement between them.
- 2 The Committee of Ministers of the Council of Europe may establish procedures of settlement to be available for use by the Parties in dispute if they should so agree.

Article 75 – Signature and entry into force

- 1 This Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe, the non-member States which have participated in its elaboration and the European Union.
- 2 This Convention is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

Kapittel XII – Slutføresegner

Artikkel 73 – Verknader av denne konvensjonen

Føresegnene i denne konvensjonen skal ikkje påverke føresegnene i intern rett og bindande internasjonale avtalar som allereie er i kraft, eller som kan kome til å tre i kraft, og der meir fordelaktige rettar er eller vil bli gitt til personar for forebygging og kamp mot vald mot kvinner og vald i nære relasjonar.

Artikkel 74 – Tvisteløysing

1. Partane i ein eventuell tvist som kan oppstå rundt bruken eller tolkinga av føresegnene i denne konvensjonen, skal først søkje å løyse tvisten gjennom forhandlingar, forlik, skilssdom eller andre metodar for fredeleg tvisteløysing som dei blir samde om seg imellom.
2. Ministerkomiteen i Europarådet kan fastsetje framgangsmåtar for tvisteløysing som er tilgjengelege for bruk av partane i ein tvist dersom dei blir samde om det.

Artikkel 75 – Underteikning og ikraftsetjing

1. Denne konvensjonen skal leggjast fram for underteikning av medlemsstatane i Europarådet, ikkje-medlemsstatar som har delteke i utarbeidinga av den og Den europeiske union.
2. Denne konvensjonen skal ratifiserast, akseptast eller godkjennast. Dokument for ratifisering, aksept eller godkjenning skal deponerast hos generalsekretæren i Europarådet.

- 3 This Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which 10 signatories, including at least eight member States of the Council of Europe, have expressed their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of paragraph 2.
- 4 In respect of any State referred to in paragraph 1 or the European Union, which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval.
3. Denne konvensjonen skal tre i kraft den første dagen i månaden etter utløpet av ein periode på tre månader etter datoen då 10 signatarar, der minst åtte er medlemsstatar i Europarådet, har uttrykt sitt samtykke i å vere bundne av konvensjonen i samsvar med fråsegnene i nr. 2.
4. For ein stat etter nr. 1 eller Den europeiske union som seinare gir sitt samtykke til å vere bunden av den, skal konvensjonen tre i kraft den første dagen i månaden etter utløpet av ein periode på tre månader etter datoen for deponering av dokumentet for ratifisering, aksept eller godkjenning.

Article 76 – Accession to the Convention

- 1 After the entry into force of this Convention, the Committee of Ministers of the Council of Europe may, after consultation of the Parties to this Convention and obtaining their unanimous consent, invite any non-member State of the Council of Europe, which has not participated in the elaboration of the Convention, to accede to this Convention by a decision taken by the majority provided for in Article 20.d of the Statute of the Council of Europe, and by unanimous vote of the representatives of the Parties entitled to sit on the Committee of Ministers.
- 2 In respect of any acceding State, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 77 – Territorial application

- 1 Any State or the European Union may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Convention shall apply.
- 2 Any Party may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Convention to any other territory specified in the declaration and for whose international relations it is responsible or on whose behalf it is authorised to give undertakings. In respect of such territory, the Convention shall enter into force on the first day of the month fol-

Artikkel 76 – Tiltreding til konvensjonen

1. Etter at denne konvensjonen er tredd i kraft, kan ministerkomiteen i Europarådet etter å ha rådført seg med partane i konvensjonen og oppnådd deira samrøysta samtykke, invitere einkvar stat som ikkje er medlem av Europarådet, og som ikkje har delteke i utarbeidinga av konvensjonen, til å tiltrede konvensjonen ved ei avgjerd fatta med fleirtal etter artikkel 20.d i Europarådets vedtekter, og ved samrøystes avgjerd blant representantane for dei partane som har rett til å sitje i ministerkomiteen.
2. For ein stat som tiltreir konvensjonen, skal konvensjonen tre i kraft den første dagen i månaden etter utløpet av ein periode på tre månader etter datoen då tiltredingsdokumentet vart deponert hos generalsekretæren i Europarådet.

Artikkel 77 – Territorial bruk

1. Ein stat i Den europeiske union kan på tidspunktet for undertekning eller deponering av dokumentet for ratifisering, aksept, godkjenning eller tiltreding, spesifisere territoriet eller territoria der konvensjonen skal gjelde.
2. Ein part kan når som helst på ein seinare dato, gjennom ei fråsegn retta til generalsekretæren i Europarådet, utvide bruken av denne konvensjonen til anna territorium som er oppgitt i fråsegna og der parten er ansvarleg for dei internasjonale relasjonane eller har fullmakt til å inngå forpliktingar på vegner av territoriet. For eit slikt territorium skal konvensjonen tre i kraft den første dagen i månaden etter utløpet

lowing the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.

- 3 Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 78 – Reservations

- 1 No reservation may be made in respect of any provision of this Convention, with the exceptions provided for in paragraphs 2 and 3.
- 2 Any State or the European Union may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that it reserves the right not to apply or to apply only in specific cases or conditions the provisions laid down in:
 - Article 30, paragraph 2;
 - Article 44, paragraphs 1.e, 3 and 4;
 - Article 55, paragraph 1 in respect of Article 35 regarding minor offences;
 - Article 58 in respect of Articles 37, 38 and 39;
 - Article 59.
- 3 Any State or the European Union may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that it reserves the right to provide for non-criminal sanctions, instead of criminal sanctions, for the behaviours referred to in Articles 33 and 34.
- 4 Any Party may wholly or partly withdraw a reservation by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe. This declaration shall become effective as from its date of receipt by the Secretary General.

Article 79 – Validity and review of reservations

- 1 Reservations referred to in Article 78, paragraphs 2 and 3, shall be valid for a period of

av ein periode på tre månader etter datoen då ei slik fråsegn vart motteken av generalsekretæren.

3. Ei fråsegn som blir gitt etter dei to føregåande nummera, kan trekkjast tilbake for eit territorium som er spesifisert i fråsegna ved hjelp av ei melding retta til generalsekretæren i Europarådet. Tilbaketrekkinga skal då tre i kraft den første dagen i månaden etter utløpet av ein periode på tre månader etter datoen då ei slik melding vart motteken av generalsekretæren.

Artikkel 78 – Atterhald

1. Ingen atterhald kan takast for noka fråsegn i denne konvensjonen, med unntak av dei som er nemnde i nr. 2 og nr. 3.
2. Kvar og ein stat eller Den europeiske union kan på tidspunktet for underteikninga eller deponeringa av dokumentet for ratifisering, aksept, godkjenning eller tiltreding, gjennom ei fråsegn retta til generalsekretæren i Europarådet erklære at den tek atterhald om retten til ikkje å bruke, eller til å bruke berre i bestemte tilfelle eller på bestemte vilkår, dei fråsegnene som er fastsette i:
 - Artikkel 30 nr. 2;
 - Artikkel 44 nr. 1.e, 3 og 4;
 - Artikkel 55 nr. 1 i samband med artikkel 35 for mindre lovbrøt;
 - Artikkel 58 i samband med artikkel 37, 38 og 39;
 - Artikkel 59.
3. Kvar og ein stat eller Den europeiske union kan, på tidspunktet for underteikninga eller deponeringa av dokumentet for ratifisering, aksept, godkjenning eller tiltreding, gjennom ei fråsegn retta til generalsekretæren i Europarådet, erklære at den tek atterhald om retten til å fastsetje andre reaksjonar i staden for strafferettslege for slik åtferd som er omhandla i artikkel 33 og 34.
4. Ein part kan heilt eller delvis trekkje tilbake eit atterhald ved hjelp av ei fråsegn retta til generalsekretæren i Europarådet. Ei slik fråsegn skal tre i kraft frå datoen då ho blir motteken av generalsekretæren.

Artikkel 79 – Gyldigheit og revidering av atterhald

1. Atterhald som nemnt i artikkel 78 nr. 2 og 3 skal vere gyldige i ein periode på fem år frå

five years from the day of the entry into force of this Convention in respect of the Party concerned. However, such reservations may be renewed for periods of the same duration.

- 2 Eighteen months before the date of expiry of the reservation, the Secretariat General of the Council of Europe shall give notice of that expiry to the Party concerned. No later than three months before the expiry, the Party shall notify the Secretary General that it is upholding, amending or withdrawing its reservation. In the absence of a notification by the Party concerned, the Secretariat General shall inform that Party that its reservation is considered to have been extended automatically for a period of six months. Failure by the Party concerned to notify its intention to uphold or modify its reservation before the expiry of that period shall cause the reservation to lapse.
- 3 If a Party makes a reservation in conformity with Article 78, paragraphs 2 and 3, it shall provide, before its renewal or upon request, an explanation to GREVIO, on the grounds justifying its continuance.

Article 80 – Denunciation

- 1 Any Party may, at any time, denounce this Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
- 2 Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 81 – Notification

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, the non-member States which have participated in its elaboration, any signatory, any Party, the European Union, and any State invited to accede to this Convention of:

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c any date of entry into force of this Convention in accordance with Articles 75 and 76;
- d any amendment adopted in accordance with Article 72 and the date on which such an amendment enters into force;
- e any reservation and withdrawal of reservation made in pursuance of Article 78;

dagen då denne konvensjonen trer i kraft for den aktuelle parten. Slike atterhald kan likevel fornyast for like lange periodar.

2. Atten månader før datoen for utløpet av atterhaldet skal generalsekretariatet i Europarådet varsle den aktuelle parten om utløpet. Seinast tre månader før utløpet skal parten varsle generalsekretæren om at den held ved lag, endrar eller trekkjer tilbake atterhaldet. Ved manglande varsel frå den aktuelle parten skal generalsekretariatet informere parten om at atterhaldet vert rekna som automatisk forlenga for ein periode på seks månader. Dersom den aktuelle parten ikkje melder frå om sin intensjon om å halde ved lag eller endre sitt atterhald før utløpet av denne perioden, vil atterhaldet bli ugyldig.
3. Dersom ein part tek eit atterhald i samsvar med artikkel 78 nr. 2 og 3, skal parten enten før fornying av atterhaldet eller på førespurnad gi ei forklaring til GREVIO om kva som er grunngjevinga for å vidareføre atterhaldet.

Artikkel 80 – Oppseiing

1. Ein part kan når som helst seie opp denne konvensjonen ved hjelp av ei melding retta til generalsekretæren i Europarådet.
2. Ei slik oppseiing skal tre i kraft den første dagen i månaden etter utløpet av ein periode på tre månader etter datoen då meldinga vart motteken av generalsekretæren.

Artikkel 81 – Underretning

Generalsekretæren i Europarådet skal underrette medlemsstatane i Europarådet, ikkje-medlemsstatane som har delteke i utarbeidinga av konvensjonen, alle signatarar, alle partar, Den europeiske union og alle statar som er inviterte til å tiltre konvensjonen, om:

- a. alle underteikningar;
- b. deponering av alle dokument for ratifisering, aksept, godkjenning eller tiltreding;
- c. alle datoar for ikraftsetjing av denne konvensjonen etter artikkel 75 og 76;
- d. alle endringar som blir gjort i samsvar med artikkel 72 og datoen då slike endringar trer i kraft;
- e. alle atterhald og tilbaketrekkingar av atterhald som er tekne i samsvar med artikkel 78;

- f any denunciation made in pursuance of the provisions of Article 80;
- g any other act, notification or communication relating to this Convention. In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at Istanbul, this 11th day of May 2011, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Convention, to the European Union and to any State invited to accede to this Convention.

- f. alle oppseiingar i samsvar med føresegnene i artikkel 80;
- g. alle andre handlingar, varsel eller meldingar i samband med denne konvensjonen. Til stadfesting av det føregåande har dei under-teikna, som har rett fullmakt til det, under-teikna denne konvensjonen.

Utfërda i Istanbul den 11. mai 2011 på engelsk og fransk, der begge tekstane er like gyldige, i eitt eksemplar, som skal deponerast i arkiva til Europarådet. Generalsekretæren i Europarådet skal oversende stadfesta kopiar til kvar medlemsstat i Europarådet, til ikkje-medlemsstatar som har delteke i utarbeidinga av denne konvensjonen, til Den europeiske union og til alle statar som er inviterte til å tiltre denne konvensjonen.

Appendix – Privileges and immunities (Article 66)

- 1 This appendix shall apply to the members of GREVIO mentioned in Article 66 of the Convention, as well as to other members of the country visit delegations. For the purpose of this appendix, the term «other members of the country visit delegations» shall include the independent national experts and the specialists mentioned in Article 68, paragraph 9, of the Convention, staff members of the Council of Europe and interpreters employed by the Council of Europe accompanying GREVIO during its country visits.
- 2 The members of GREVIO and the other members of the country visit delegations shall, while exercising their functions relating to the preparation and the carrying out of country visits, as well as the follow up thereto, and travelling in connection with those functions, enjoy the following privileges and immunities:
 - a immunity from personal arrest or detention and from seizure of their personal baggage, and immunity from legal process of every kind in respect of words spoken or written and all acts performed by them in their official capacity;
 - b exemption from any restrictions on their freedom of movement on exit from and return to their country of residence, and entry into and exit from the country in which they exercise their functions, and from alien registration in the country which they are visiting or through which they are passing in the exercise of their functions.

Vedlegg – Privilegium og immunitet (artikkel 66)

1. Dette vedlegget skal gjelde for medlemmene i GREVIO i samsvar med artikkel 66 i konvensjonen, i tillegg til andre andre medlemmer av besøksdelegasjonane. For føremålet i dette vedlegget skal uttrykket «andre medlemmer av besøksdelegasjonane» omfatte uavhengige nasjonale ekspertar og dei spesialistane som er nemnde i artikkel 68 nr. 9 i konvensjonen, tilsette i Europarådet og tolkar som er tilsette av Europarådet for å vere med GREVIO på landbesøk.
2. Medlemmene i GREVIO og andre medlemmer av besøksdelegasjonane skal medan dei utfører sine oppgåver i samband med førebuing og gjennomføring av landbesøk, under oppfølginga av dei og på reiser i samband med desse oppgåvene, nyte godt av følgjande privilegium og immunitet:
 - a. immunitet mot personleg arrest eller pågriping og frå beslag av deira personlege bagasje, og immunitet mot juridiske prosessar av eitkvart slag med omsyn til ord som er skrivne eller uttalte og alle handlingar som er utførte av dei i eigenskap av deira offentlege verv;
 - b. fritak frå alle restriksjonar på deira rørslefridom ved utreise frå og retur til det landet dei bur i, og innreise til og utreise frå landet der dei utfører oppgåvene sine, og frå registrering som utlending i landet dei besøkjer eller reiser gjennom i utøvinga av oppgåvene.

- 3 In the course of journeys undertaken in the exercise of their functions, the members of GREVIO and the other members of the country visit delegations shall, in the matter of customs and exchange control, be accorded the same facilities as those accorded to representatives of foreign governments on temporary official duty.
 - 4 The documents relating to the evaluation of the implementation of the Convention carried by members of GREVIO and other members of the country visit delegations shall be inviolable insofar as they concern the activity of GREVIO. No stoppage or censorship shall be applied to the official correspondence of GREVIO or to official communications of members of GREVIO and other members of the country visit delegations.
 - 5 In order to secure for the members of GREVIO and the other members of the country visit delegations complete freedom of speech and complete independence in the discharge of their duties, the immunity from legal process in respect of words spoken or written and all acts done by them in discharging their duties shall continue to be accorded, notwithstanding that the persons concerned are no longer engaged in the discharge of such duties. 37
 - 6 Privileges and immunities are granted to the persons mentioned in paragraph 1 of this appendix in order to safeguard the independent exercise of their functions in the interests of GREVIO and not for their personal benefit. The waiver of immunities of the persons mentioned in paragraph 1 of this appendix shall be made by the Secretary General of the Council of Europe in any case where, in his or her opinion, the immunity would impede the course of justice and where it can be waived without prejudice to the interests of GREVIO.
 3. Under reisene dei utfører i utøvinga av sine oppgåver skal medlemmene av GREVIO og dei andre medlemmer av besøksdelegasjonane ha dei same rettane med omsyn til toll og valutakontroll som dei som representantar for utanlandske regjeringar har på mellombels offisielle oppdrag.
 4. Dokumenta som gjeld evaluering av gjennomføringa av konvensjonen og som medlemmene i GREVIO og andre medlemmer av besøksdelegasjonane har med seg, skal vere ukrenkjelege i den grad dei gjeld verksemda til GREVIO. Ingen blokkering eller sensur skal brukast på den offisielle korrespondansen til GREVIO eller på offisielle meldingar frå medlemmer i GREVIO og andre medlemmer av besøksdelegasjonane.
 5. For å sikre full ytringsfridom og fullstendig sjølvstende for medlemmen av GREVIO og andre medlemmer av besøksdelegasjonane i utføringa av deira plikter, skal immuniteten mot rettslege prosessar med omsyn til munnlege eller skriftlege ytringar og alle handlingar dei utfører i utøvinga av sine plikter, halde fram med å gjelde for dei uansett om dei aktuelle personane ikkje lenger er engasjerte i utføringa av desse pliktene.
 6. Privilegium og immunitet er gitt til personane som er nemnde i nr. 1 i dette vedlegget med sikte på å sikre at dei kan utføre sine oppgåver på ein uavhengig måte i samsvar med GREVIO sine interesser, og ikkje for at dei skal ha personleg fordel av det. Generalsekretæren i Europarådet skal gi avkall på immunitet for personane som er nemnde i nr. 1 i dette vedlegget i tilfelle der immuniteten etter generalsekretæren si meining ville vere til hinder for lov og rett, og der det kan gjevast avkall på immuniteten utan at det er til skade for GREVIO sine interesser.
-

